

CHRONOS

chronos, okoljske investicije, d.o.o.
ljubljska c. 68 SI-1230 domžale

www.chronos.si

tel. +386(1)721.9779
fax +386(1)721.9778
info@chronos.si

Občina Idrija
Mestni trg 1
5280 Idrija

PROGRAM VARSTVA OKOLJA OBČINE IDRIJA

Domžale, 2.2.2009

CHRONOSchronos, okoljske investicije, d.o.o.
ljubljska c. 68 SI-1230 domžale

www.chronos.si

tel. +386(1)721.9779
fax +386(1)721.9778
info@chronos.si

OPVO – občinski program varstva okolja

Domžale, 2. februar 2009

Naročnik:	Občina Idrija Mestni trg 1, 5280 Idrija
Ime projekta:	Program varstva okolja Občine Idrija
Lokacija projekta:	Občina Idrija
Številka projekta:	178/07
Direktor: Podpis in žig:	mag. Robert Špendl, univ. dipl. inž. rač., inž. kem. teh. IZS E-1528, okoljski izvedenec št. 51/04
Vodja projekta Podpis:	Aljoša Jasim Tahir, univ. dipl. geog.
Sodelovali:	mag. Robert Špendl, univ. dipl. inž. rač., inž. kem. teh. Darko Drašler, univ. dipl. inž. Les. Matija Matičič, el. teh., štud. energetike
Ključne besede:	Občina Idrija, občinski program varstva okolja, stanje okolja, cilji, načrt ukrepanja

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	7
1.1. Ozadje	7
1.2. Obveznosti in pristojnosti	7
2. POTEK PRIPRAVE OBČINSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA	9
2.1. Prva delavnica	9
2.2. Druga delavnica	10
2.3. Intervjuji	10
2.4. Sinteza rezultatov	10
3. CILJI OBČINSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA	11
3.1. Strateški in operativni cilji OPVO	11
3.2. Prioritetni cilji	13
4. ZRAK IN PODNEBNE SPREMEMBE	15
4.1. Stanje zraka	15
4.1.1. Meteorološko klimatski podatki	15
4.1.2. Onesnaženost območja	15
4.2. Spremljanje stanja	20
4.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	20
4.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	21
4.5. Cilji za zrak in podnebne spremembe	21
4.6. Načrt ukrepanja	21
5. NARAVA	23
5.1. Stanje narave	23
5.1.1. Zavarovana območja	23
5.1.2. Posebna varstvena območja	24
5.1.3. Naravne vrednote	24
5.1.4. Ekološko pomembna območja	25
5.1.5. Obremenjenost naravnega okolja	25
5.2. Spremljanje stanja	26
5.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	27
5.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	27
5.5. Cilji za naravo	27
5.6. Načrt ukrepanja	28
6. TLA	29
6.1. Stanje tal	29
6.1.1. Obremenjenost tal zaradi rudarstva in proizvodnje (živo srebro)	29
6.1.2. Obremenjenost tal zaradi kmetijske dejavnosti	30
6.2. Spremljanje stanja	31
6.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	32
6.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	32
6.5. Cilji za tla	32
6.6. Načrt ukrepanja	32

7. PODZEMNE VODE in PITNA VODA.....	33
7.1. Stanje podzemne in pitne vode	33
7.1.1. Kvaliteta podzemne in pitne vode	33
7.2. Oskrba s pitno vodo.....	34
7.3. Spremljanje stanja	39
7.4. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	39
7.5. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	39
7.6. Cilji za podzemno in pitno vodo	40
7.7. Načrt ukrepanja	40
8. POVRŠINSKE VODE in KOMUNALNE ODPADNE VODE.....	41
8.1. Stanje površinskih voda	41
8.2. Odvajanje in čiščenje odpadne vode	43
8.3. Spremljanje stanja	47
8.4. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	47
8.5. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	48
8.6. Cilji za površinske vode.....	48
8.7. Načrt ukrepanja	48
9. HRUP	49
9.1. Obstoječa raven hrupa	49
9.1.1. Opredelitev hrupa	49
9.1.2. Območja varstva pred hrupom	50
9.1.3. Viri hrupa na območju občine	50
9.2. Spremljanje stanja	52
9.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	52
9.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	53
9.5. Cilji za hrup	53
9.6. Načrt ukrepanja	53
10. SVETLOBNO ONESNAŽENJE	54
10.1. Stanje svetlobnega onesnaženja	54
10.2. Spremljanje stanja	55
10.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	55
10.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	55
10.5. Cilji za svetlobno onesnaženje	56
10.6. Načrt ukrepanja	56
11. RAVNANJE Z ODPADKI	57
11.1. Stanje na področju ravnanja z odpadki	57
11.2. Spremljanje stanja	61
11.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	61
11.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	62
11.5. Cilji za ravnanje z odpadki.....	62
11.6. Načrt ukrepanja	62
12. PROMET	63
12.1. Stanje	63

12.2. Spremljanje stanja	64
12.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	64
12.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	64
12.5. Cilji za promet	64
12.6. Načrt ukrepanja	65
13. RABA ENERGIJE	66
13.1. Stanje v energetiki in obnovljivi viri energije	66
13.2. Spremljanje stanja	67
13.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	67
13.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	67
13.5. Cilji za rabo energije	67
13.6. Načrt ukrepanja	68
14. OSVEŠČENOST/INFORMIRANOST	69
14.1. Stanje osveščenosti v občini	69
14.2. Spremljanje stanja	69
14.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	69
14.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	70
14.5. Cilji za osveščenost/informiranost	70
14.6. Načrt ukrepanja	71
15. ORGANIZIRANOST VARSTVA OKOLJA V OBČINI	72
15.1. Stanje organiziranosti varstva okolja v občini	72
15.2. Spremljanje stanja	72
15.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	73
15.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)	73
15.5. Cilji za organiziranost varstva okolja	73
15.6. Načrt ukrepanja	74
16. PREGLED UKREPOV ZA URESNIČITEV PRIORITETNIH CILJEV	75
17. PRIORITETNI UKREPI	78
17.1. Izdelava operativnega programa upravljanja in sanacije območij onesnaženih z Hg	78
17.2. Vzpostavitev sistema EMAS v občinski upravi	80
17.3. Priprava ustreznih občinskih predpisov in podlag za ravnanje z odpadno vodo	82
17.4. Izdelava lokalnega energetskega koncepta občine	85
17.5. Geopark – inventarizacija žive narave in operativni program ukrepov za varovanje parka	87
17.6. Izdelava predpisa o varovanju pitne vode	90
17.7. Nadgradnja ravnanja z odpadki v občini	91
17.8. Študija variant za Center za ravnanje z gradbenimi odpadki – CERGO (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi)	93
17.9. Izvedba zaprtja oz. sanacije odlagališča Raskovec	96
17.10. Osveščanje in informiranje prebivalcev na temo okolja	98
17.11. Vzpostavitev (med)občinske okoljske inšpekcije	100

17.12. Opredelitev finančnih izdatkov občinskega proračuna za prioritete ukrepe	101
18. VIRI IN LITERATURA	102

1. UVOD

1.1. Ozadje

Občinski program varstva okolja je skupen strateški dokument občine in politika občinskega sveta, župana kakor tudi občinske uprave in služi kot osnova za vse strateške, politične, razvojne in investicijske in prostorske dokumente občine.

Občinski program varstva okolja (OPVO) je programski dokument, ki je nastal v procesu načrtovanja, tako da ni šlo zgolj za zbiranje podatkov. Priprava OPVO je proces, ki je aktiviral večje število akterjev na področju varstva okolja in velik del občinske uprave.

Za pripravo programa je Občina Idrija na podlagi javnega naročila izbrala podjetje Chronos d.o.o. Sodelavci podjetja so opravili intervjuje, zbirali podatke, vodili delavnice in pripravili osnutek programa, ki je rezultat dogovorov med ključnimi akterji varstva okolja.

1.2. Obveznosti in pristojnosti

Najpomembnejši dokumenti, ki od lokalnih skupnosti pričakujejo aktivno odzivanje na okoljske probleme oziroma pripravo okoljskih načrtov so:

Zakon o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo) navaja obveznost priprave občinskega programa varstva okolja v 38. členu:

- Program varstva okolja in operativne programe za svoje območje sprejme mestna občina, lahko pa tudi občina ali širša samoupravna lokalna skupnost, ob smiselni uporabi določb 35., 36., in 37. člena tega zakona.
- Programi iz prejšnjega odstavka ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim programom in operativnimi programi varstva okolja.

Med pomembnejše mednarodne dokumente sodijo:

- **Tematska strategija za urbano okolje**, ki jo je Komisija sprejela 11. 1. 2006. Cilj tematske strategije za urbano okolje je prispevati k boljšemu izvajanju obstoječih okoljskih politik in zakonodaje na lokalni ravni s podpiranjem in spodbujanjem lokalnih organov k sprejetju celovitejšega pristopa do urbanega upravljanja. Med ključnimi področji so izpostavljeni celostno okoljsko načrtovanje, trajnostni promet, trajnostna gradnja in trajnostno urbanistično načrtovanje, posebej pa je predstavljen medsebojni vpliv urbanih območij in podnebnih sprememb, biotske raznovrstnosti in narave, zdravja in trajnostne rabe naravnih virov.
- **Agenda 21**, načrt za uveljavljanje družbeno, gospodarsko in okoljsko trajnostnega razvoja iz leta 1992 (ki v 28. poglavju določa, da bi se do leta 1996 morala vsaka lokalna oblast posvetovati s svojimi državljani in izdelati Lokalno Agendo 21 za svojo lokalno skupnost).

- **Aalborška listina** iz leta 1996 in **Aalborg+10** iz leta 2004. Listina zavezuje mesta – podpisnice, da vsem prebivalcem zagotovijo kakovostno življenje in jim omogočijo sodelovanje na vseh področjih urbanega življenja. Med desetimi zavezami so dejavnosti na področju mestnega upravljanja in dela lokalne oblasti, naravnih dobrin, odgovorne potrošnje, trajnostnega prostorskega načrtovanja, trajnostne mobilnosti, zdravega okolja, trajnostnega lokalnega gospodarstva, socialne enakosti in pravičnosti ter odgovornost za trajnostni razvoj.
- Prenovljena **strategija EU za trajnostni razvoj**. Strategija izpostavlja sedem ključnih področij: podnebne spremembe in čista energija, trajnostni promet, trajnostna potrošnja in proizvodnja, varovanje in gospodarjenje za naravnimi viri, javno zdravje, socialna vključenost, demografija in migracije, revščina in izzivi trajnostnega razvoja.

Glavna dokumenta na katerega se občinski program varstva okolja opira sta Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja 2005 – 2012 (Ur. l. RS, št. 2/06) in Tematska strategija za urbano okolje.

2. POTEK PRIPRAVE OBČINSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA

Za pripravo programa smo si za izhodišče vzeli številne študije o stanju okolja in strokovne podlage za varstvo okolja, prostorsko načrtovanje in razvoj občine. Večina podatkov izhaja iz uradnih javno objavljenih evidenc, poročil in študij.

Sodelovanje strokovne javnosti, interesentov oz. deležnikov smo zagotovili s pripravo delavnic. Namen delavnic je bil predstavitev načinov, kako skozi OPVO dolgoročno čim boljše organizirati reševanje okoljskih problemov. Pri tem je bistvenega pomena vključenost strokovne in širše javnosti k postopku reševanja okoljskih problemov. V okviru priprave OPVO Idrije smo izvedli več delavnic.

V dokumentu smo obravnavali posamezne elemente okolja in dejavnosti, ki vplivajo na okolje. Program varstva okolja je razdeljeno na naslednje osrednje teme:

- zrak in podnebne spremembe,
- narava,
- tla,
- podzemne vode in pitna voda,
- površinske in komunalne odpadne vode,
- hrup,
- svetlobno onesnaževanje,
- ravnanje z odpadki,
- raba energije,
- promet,
- osveščenost/informiranost,
- organiziranost varstva okolja v občini.

2.1. Prva delavnica

Na prvi delavnici je bilo obdelano poročilo o stanju okolja, ki je bilo razdeljeno na posamezne sklope po elementih okolja oz. dejavnostih, ki imajo vpliv na okolje. Za vsako obravnavano poglavje smo v razpravi obdelali stanje, SWOT analizo (analiza prednost, slabosti, priložnosti in nevarnosti) ter določili strateške in operativne cilje. Delavnico smo zaključili z ocenjevanjem ciljev, s čimer smo določili prednostne cilje.

Na prvi delavnici so sodelovali:

- DOPOLDAN (strokovna javnost),
 1. župan Bojan Sever (Občina Idrija),
 2. Mojca Remškar Planinc (Občina Idrija),
 3. Jože Močnik (Občina Idrija),
 4. Tatjana Benčina (Občina Idrija),
 5. Tomaž Vidmar (Kolektor, d.o.o.),
 6. Sonja Mlakar (Hidria Rotomatika, d.o.o.),
 7. Tatjana Dizdarevič (RŽS Idrija, d.o.o.),
 8. Iztok Konjar (Komunala javno komunalno podjetje Idrija d.o.o.),
 9. Ana Knap (Komunala javno komunalno podjetje Idrija d.o.o.),
- POPOLDAN (splošna javnost)

10. Mihaela Zelenc,
11. Vesna Jereb (EVT sistemi, d.o.o.).

2.2. Druga delavnica

Na drugi delavnici so bili pripravljene ukrepi za doseg zastavljenih ciljev na prvi delavnici. Na delavnici smo obravnavali ukrepe po posameznih strateških in operativnih ciljih. Za vsak operativni cilj smo določili enega ali več ukrepov. Delavnico smo zaključili z vrednotenjem posameznih ukrepov (projektov) in tako dobili prioritete ukrepe.

Na drugi delavnici so sodelovali:

1. Marija Novak Boškovič (SGI d.o.o.),
2. Borut Kokalj (zainteresirana javnost),
3. Tomaž Vidmar (Kolektor Group),
4. Sonja Mlakar (Hidria Rotomatika),
5. Iztok Konjar (Komunala Idrija),
6. Ana Knap (Komunala Idrija),
7. Klavdija Stepančič (Gimnazija Jurija Vege Idrija),
8. Bojan Režun (RŽS d.o.o.),
9. Vesna Jereb (EVT-SISTEMI),
10. Janko Vidmar (EnSvet),
11. Mojca R. Planinc (Občina Idrija),
12. Jože Močnik (Občina Idrija),
13. Tatjana Benčina (Občina Idrija).

2.3. Intervjuji

Pomemben vir podatkov so predstavljali tudi intervjuji, ki smo jih opravili z naslednjimi javnimi službami, podjetji in organizacijami:

- Komunala javno komunalno podjetje Idrija d.o.o.,
- Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Nova Gorica,
- Kolektor, d.o.o.,
- Hidria Rotomatika, d.o.o.,
- Herman Mikuš (Observatorij Črni Vrh).

2.4. Sinteza rezultatov

Na podlagi podatkov pridobljenih na delavnicah in intervjujih in podatkih o stanju okolja smo izdelali načrt ukrepanja, v katerem smo določili potrebne ukrepe za doseg zastavljenih ciljev. Določili smo terminski plan, odgovorne in vir financiranja ukrepov. Glede na stanje okolja in vrednotenja na delavnicah smo določili ukrepe, ki jih je potrebno prioritarno izvesti. Za te ukrepe smo izdelali tudi projektne naloge.

3. CILJI OBČINSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA

Cilji so vsem akterjem jasen smerokaz, kaj ima prednost in k čemu je treba usmerjati dejavnosti. Z načrtovanjem zagotavljamo gospodarno izvajanje nalog, ki vodijo do doseganja ciljev. Cilji so vnaprej zamišljeni zaželeni rezultati oz. stanje, ki ga želimo doseči.

3.1. Strateški in operativni cilji OPVO

V okviru OPVO smo določili dve vrsti ciljev:

- strateške cilje, ki so opredeljeni za dolgoročnejše obdobje in predstavljajo pozitivne cilje, ki izhajajo iz izzivov (kot sklopov problemov);
- operativni cilji (kratko – do srednjeročni), ki so opredeljeni za eno – do največ 4-letno obdobje. So številčnejši: za vsak strateški cilj je določenih več operativnih ciljev.

V skladu s Priporočili ministrstva za pripravo občinskih programov varstva okolja (OPVO), ki določa, da naj bo strateških ciljev od 4 do 6, smo na podlagi strateških ciljev določenih na delavnici določili sintezne strateške cilje. Ti cilji zajemajo vse strateške cilje določene na delavnici. Za vsak strateški cilj smo na delavnici določili tudi operativne cilje. Nekateri operativne cilji so se med posameznimi poglavji ponavljali, nekateri pa so si bili zelo podobno in smo jih zato združili. V tabeli 1 je prikazana sinteza vseh strateških in operativnih ciljev.

Tabela 1: Cilji OPVO

STRATEŠKI CILJI	OPERATIVNI CILJI
Vzpostavitev učinkovitega sistema ravnanja z okoljem.	Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem.
	Zagotovitev nadzora nad okoljem.
	Uskladitev občinske okoljske zakonodaje z državno.
	Varovanje okolja skozi prostorsko planiranje.
Zmanjšanje onesnaženja okolja.	Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju.
	Zmanjšanje vsebnosti radona v stavbah.
	Zmanjšanje onesnaženosti zraka zaradi rabe neobnovljivih virov energije.
	Zagotoviti večji delež dnevnih migracij v Idrijo in iz Idrije z javnim potniškim prometom.
	Ureditev con mirujočega prometa.
	Identifikacija glavnih virov svetlobnega onesnaženja in njihova odprava (ureditev javne razsvetljave).
	Ugotovitev onesnaženosti tal v občini in izvedba ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti.
	Zagotovitev varstva pred hrupom skladno z veljavno zakonodajo.
	Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in

STRATEŠKI CILJI	OPERATIVNI CILJI
Ureditev komunalne infrastrukture in ravnanja z odpadki.	povečanje rabe obnovljivih virov energije.
	Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini.
	Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij (+ omogočiti predelavo odpadkov v povezavi s sosednjimi občinami).
	Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi).
	Ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.
Varovanje naravnih virov in biotske raznovrstnosti.	Sanacija starih bremen – divja odlagališča
	Zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode.
	Zagotovitev zadostnih vodnih virov za primer dolgotrajne suše.
	Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.
Dvig okoljske osveščenosti in informiranosti občanov.	Zmanjšanje obremenjevanja krajinskega parka s prometom.
	Osveščenost in informiranost občanov o okolju ter o možnosti njihovega ustrežnejšega ravnanja.
	Eko šola.

3.2. Prioritetni cilji

Na obeh delavnicah smo vrednotili operativne cilje oz. ukrepe za cilje, ki so opredeljeni v tabeli 2 glede na prejeto število točk.

Tabela 2: Rezultati vrednotenja ciljev na delavnicah

OPERATIVNI CILJI	VREDNOTENJE (število točk)
1. Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem.	32
2. Osveščenost in informiranost občanov o okolju ter o možnosti njihovega ustrežnejšega ravnanja.	32
3. Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije.	25
4. Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini.	20
5. Zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode.	15
6. Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.	15
7. Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju.	13
8. Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij.	11
9. Zagotovitev nadzora nad okoljem.	10
10. Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi).	8
11. Zagotovitev zadostnih virov za primer dolgotrajne suše.	8
12. Ureditev mirujočega prometa.	8
13. Eko šola.	6
14. Uskladitev občinske okoljske zakonodaje z državno.	5
15. Zmanjšanje obremenjevanja krajinskega parka s prometom.	4
16. Ustreznost ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.	3

Na podlagi izvedenega vrednotenja lahko ugotovimo, da se je sodelujočim zdela najpomembnejša organiziranost varstva okolja (formalni sistem upravljanja z okoljem) in dvig osveščenosti in informiranosti občanov. Sodelujoči so kot pomembno določili tudi zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije, ter zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce.

Glede na rezultate delavnic in rezultate analize stanja okolja (določitev ključnih okoljskih problemov) smo določili prioritete cilje, ki so navedeni v tabeli 3. Nekateri cilji, ki so se na delavnici sicer pokazali za pomembne, pa so že v večjem delu uresničeni oz. so blizu uresničitve so izvzeti iz prioritet.

Tabela 3: Prioritetni cilji OPVO občine Idrija

PRIORITETNI CILJI	
1.	I-C1 Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju.
2.	VIII-C3 Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi).
3.	XII-C1 Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem.
4.	XI-C1 Osveščenost in informiranost občanov o okolju ter o možnostih njihovega ustrežnejšega ravnanja.
5.	X-C1 Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije.
6.	V-C1 Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini.
7.	IV-C1 Zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode.
8.	II-C1 Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.
9.	VIII-C1 Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij.
10.	XII-C2 Zagotovitev nadzora nad okoljem .
11.	VIII-C4 Ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.

4. ZRAK IN PODNEBNE SPREMEMBE

4.1. Stanje zraka

Stanje zraka, kar predstavlja stanje v atmosferi je zelo pomembno za celotni ekosistem na zemlji. Onesnaženje zraka v veliki meri negativno vpliva na zdravje ljudi in drugih živih bitij, zaradi česar se zadnja desetletja temu problemu posveča vedno večjo pozornost.

4.1.1. Meteorološko klimatski podatki

Idrijsko hribovje spada med pokrajine s prehodnim podnebjem. Pestra izoblikovanost površja oziroma hitro spreminjanje nadmorske višine vplivajo na raznolike podnebne razmere. Tako srednja letna temperatura v Idriji znaša približno 9 °C, na Vojskem pa 6,2 °C. Za območje idrijskega hribovja je značilna velika količina padavin, ki v posameznih letih lahko doseže celo do 3500 mm, v povprečju pa je 2176 mm (Vojsko – povprečje od 1993 do 2003). Za idrijsko dolino so značilne pogoste temperaturne inverzije in megla, ki se pojavlja čez celo leto, pri čemur je največ takšnih dni v zimskih mesecih. Meteorološka postaja je v naselju Vojsko, ki se nahaja na nadmorski višini od 1000 m do 1170 m, kar pomeni, da je v dolini dosti večje število meglenih dni. Smer in pogostost posameznih vetrov se prav tako precej razlikuje glede na nadmorsko višino oziroma izoblikovanost površja. V naselju Vojsko je največ vetrov iz vzhodne do severovzhodne smeri in jugovzhodne smeri, medtem ko je v Idriji najbolj pogosta smer vetra po dolini reke Idrijce. V dolini so prisotni predvsem šibki lokalni vetrovi (< 1 m/s).

4.1.2. Onesnaženost območja

Onesnaženost zraka v Sloveniji je v glavnem največja pozimi, ko so zaradi stabilnega prizemnega sloja ozračja slabši pogoji za disperzijo in transport onesnaževal v zraku, in najmanjša poleti, ko so ti pogoji zaradi močnejšega sončnega obsevanja boljši, kar pa ne velja za ozon, pri katerem se pojavi maksimum poleti, saj ima pri njegovem nastanku pomembno vlogo prav sončno obsevanje.

Območje občine Idrija je skladno z Uredbo o ukrepih za izboljšanje kakovosti zunanega zraka (Ur. l. RS, št. 52/02) in Sklepom o določitvi območij in stopnji onesnaženosti zaradi žveplovega dioksida, dušikovih oksidov, delcev, svinca, benzena, ogljikovega monoksida in ozona v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 72/03) razporejeno na območje SI4 (Območje Goriške, Notranjsko-Kraške in Obalno-Kraške statistične regije).

Tabela 4: Raven koncentracije onesnaževal

<i>Oznaka območja</i>	<i>SO₂</i>	<i>NO₂</i>	<i>PM₁₀</i>	<i>Pb</i>	<i>CO</i>	<i>Benzen</i>	<i>Ozon</i>
SI 4	5	5	1	-	5	N	1

Opomba:

- oznaka 1 za preseženo mejno vrednost ali vsoto mejne vrednosti in dopustnega odstopanja oziroma ciljno vrednost, če gre za ozon,
- oznaka 2 za koncentracijo med mejno vrednostjo in dopustnim odstopanjem,
- oznaka 3 za koncentracijo med zgornjim pragom za ocenjevanje in mejno vrednostjo,
- oznaka 4 med spodnjim in zgornjim pragom ocenjevanja in
- oznaka 5 pod spodnjim pragom ocenjevanja.
- oznaka N pomeni, da na območju ni meritev onesnaževala
- kratica PM₁₀ – mešanica trdih in tekočih delcev suspendiranih v zraku v velikosti 10 µm. (Kakovost zraka v Sloveniji v letu 2006, ARSO)

Meritve kakovosti zraka za navedeno območje se izvajajo v Otlici, Novi Gorici in v Kopru. Rezultati meritev kažejo, da so na tem območju presežene mejne vrednosti za PM₁₀ in O₃, medtem ko so ostali polutanti, ki jih obsega monitoring, pod spodnjim ocenjevalnim pragom. Preseganje navedenih dveh polutantov je značilno za celotno območje Slovenije, predvsem za vsa večja mesta. Opozorilna urna vrednost koncentracije ozona je bila presežena največkrat ravno na območju SI4 (Otlica, Nova Gorica in Koper). Za vse večje ceste je značilno tudi občasno preseženo mejno vrednost NO₂ ob cestah. Predvidoma je cestni promet tudi glavni vir onesnaženja z dušikovimi oksidi. Podobna situacija je tudi v drugih evropskih državah. Koncentracije CO so zelo nizke, zato onesnaženost zraka s to snovjo ni problematična.

Na območju občine Idrija ni merilnega mesta kakovosti zraka. Do leta 2002 se je na območju občine Idrija spremljala koncentracija SO₂ in dima, ki sta se od leta 1976 v povprečju stalno manjšali in leta 2002 znašale le še 4,2 µg/m³ (za SO₂) in 13 µg/m³ (za dim).

Obremenitev zraka je največja v dolinskem delu občine, kjer je skoncentrirana poselitev, industrija in glavne prometnice. Zaradi reliefne razgibanosti (kotlinska lega) so na območju Idrije in Spodnje Idrije tudi samočistilne sposobnosti manjše. Na hribovitem delu občine pa je manj pritiskov na ozračje in zaradi meteoroloških parametrov tudi samočistilnost zraka dosti večja. Za zrak je značilna tudi mobilnost onesnaženja, kar pomeni, da je lahko zrak na določenem območju onesnažen kljub temu da ni lokalnega onesnaževalca.

Na območju občine Idrija na onesnaženje zraka poleg industrije, prometa, individualnih kurišč vpliva tudi prisotnost rudnika živega srebra (rudnik je v zapiranju). Onesnaženje z živim srebrom je bilo v preteklosti zelo problematično. Meritve v zadnjih letih pa kažejo, da se je onesnaženje zraka z živim srebrom v zadnjih letih močno zmanjšalo. Izmerjene koncentracije so sicer še vedno med najvišjimi v Sloveniji, vendar na nobenem merilnem mestu ne presegajo mejnih vrednosti. Izmerjene vrednosti koncentracij živega srebra od leta 1971 do leta 2005 na štirih merilnih mestih v Idriji in na območju Topilnice so prikazane v spodnji tabeli.

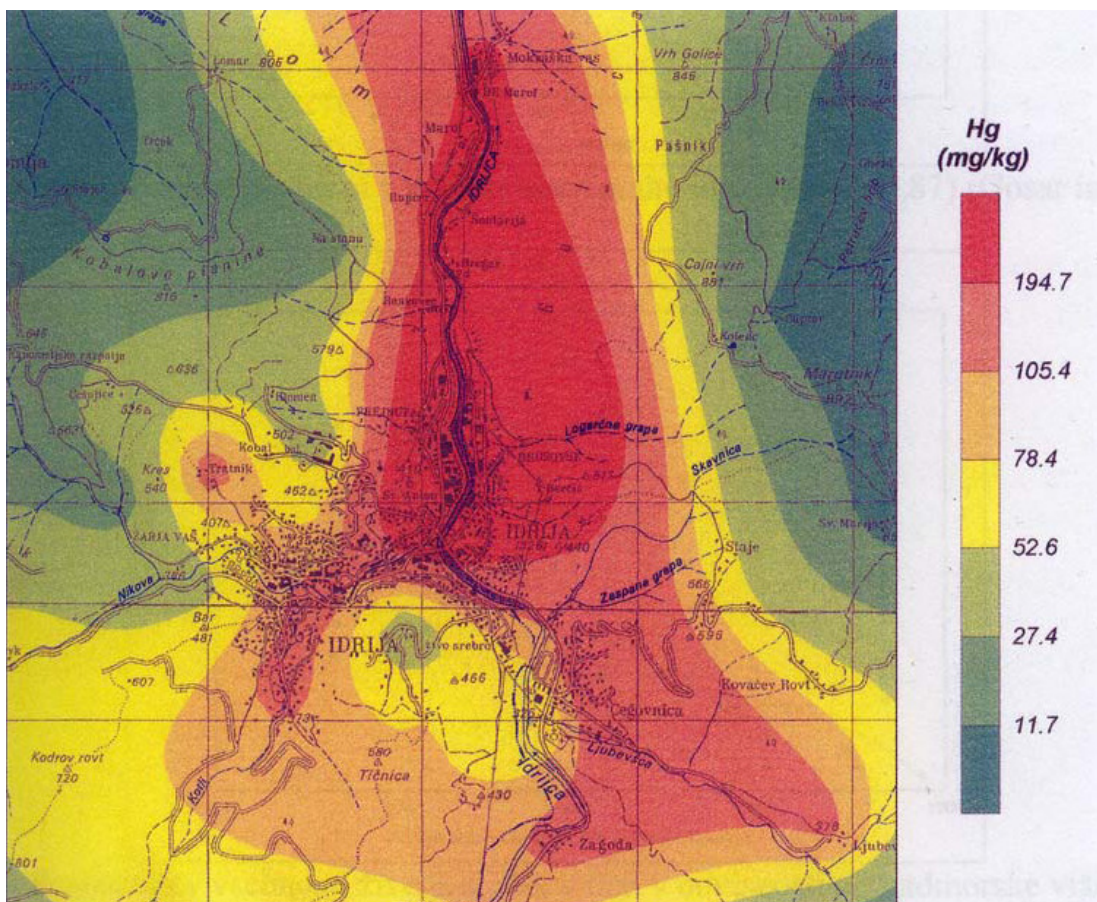
Tabela 5: Povprečne letne vrednosti koncentracij živega srebra v zadnjih 35ih letih

Leto	Idrija (ngHg/m ³)	Topilnica (ngHg/m ³)
1971	2000	20000
1972	4535	8500
1974	435	/
1986	290	290
1990	57	150
1991	250	150
1992	101	150
1994	2158	4078
1998	/	/
1999	20	114
2000	14	/
2001	12	/
2002	12	44
2003	10	/
2004	47	/
2005	12	7
2006	19	28
2007	13	/

V rudniku se izvajajo zapiralna dela, ki se bodo predvidoma zaključila v letu 2009. Po zaključku zapiralnih del se bodo v rudniku živega srebra Idrija stalno izvajala vzdrževalna dela nezalitega dela jame, kar pomeni stalno zračenje jame in črpanje jamske vode.

Iz gornje tabele je razvidno, da je koncentracija živega srebra stalno pod 50 ng/m^3 od leta 2000 na obeh merilnih mestih. Nekoliko je bila koncentracija povišana leta 2004 na merilnem mestu v Idriji, ko je dosegla vrednost 44 ng/m^3 . Iz meritev je tudi razvidno, da so v bile v okolici topilnice izmerjene izrazito povišane koncentracije, v letih 1971, 1972 in 1994, kar je posledično pomenilo tudi izrazito povišane koncentracije v samem naselju Idrija. V letih 1971, 1972 je bila proizvodnja živega srebra v Idrijskem rudniku na višku, kar je posledično vplivalo na povišanje koncentracij Hg v zraku, leta 1994 pa se je pričela likvidacija topilniških objektov in zadnje žganje rude ter emisija najbolj kontaminiranega materiala iz območja topilnice. Glede na rezultate meritev lahko zaključimo, da so povprečne letne koncentracije živega srebra v zraku na območju Idrije v zadnjih letih v upadanju. Najvišje koncentracije živega srebra v opazovanih letih so se pojavljale pri prezračevalnih jaških (predvsem jašek Inzaghi), kjer se spušča zrak iz rudniških rofov. Na območju naselja Idrija so koncentracije živega srebra približno na isti ravni in se počasi znižujejo. Višje koncentracije (od 100 do 200 ng/m^3) se še vedno pojavljajo pri jamskih jaških, vendar se z oddaljevanjem od virov izpusta živega srebra razmeroma hitro znižujejo (Gosar, Šajn, 2002).

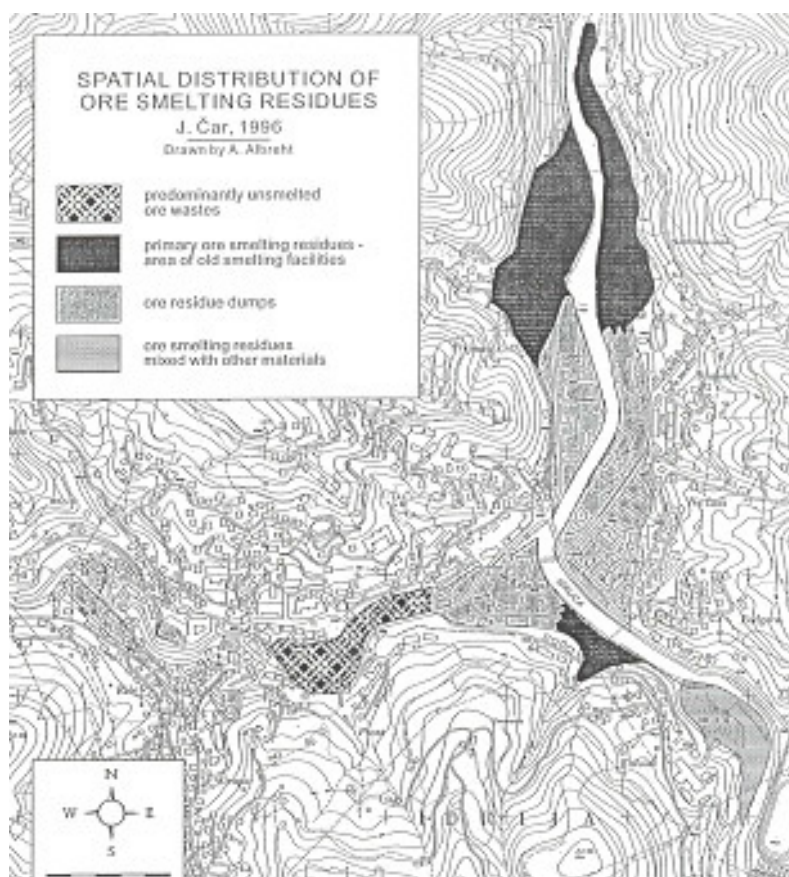
Na območju občine Idrija so zaradi problematike onesnaženja z živim srebrom uvedli tudi raziskovanje kakovosti podstrešnega prahu. Gre za prah, ki se kopiči na podstrešju (v prostorih, kjer ni prisotnosti človeka) in predstavlja kemično nespremenjeno snov skozi daljše časovno obdobje. Prostorska porazdelitev vsebnosti živega srebra v podstrešnem prahu je prikazana na spodnji sliki.

Slika 1: Vsebnost živega srebra na območju občine Idrija leta 2000 (vir: Gosar, Šajn, 2001)

Iz gornje slike je razvidno, da je vzorčenje podstrešnega prahu na območju občine Idrija v letu 2000 pokazalo močno povišano vsebnost živega srebra v podstrešnem prahu. Povprečna vsebnost živega srebra je znašala 43,5 mg/kg (1,1 mg/kg je slovensko povprečje), najvišja vrednost pa je znašala 1055 mg/kg. Vsebnost živega srebra v podstrešnem prahu je bila odvisna predvsem od lege glede na topilnico in prevladujočih južnih vetrov (Gosar, Šajn, 2002). Zaradi navedenega so najvišje koncentracije južno od topilnice po dolini reke Idrijce. Visoke koncentracije so pravzaprav po celi dolini reke Idrijce in se z vzdigovanjem terena zmanjšujejo. Iz navedenega je razvidna obremenjenost z živim srebrom v času delovanja topilnice in rudnika živega srebra. Visoka vsebnost živega srebra v podstrešnem prahu ne predstavlja visoke vsebnosti živega srebra v zunanjem zraku (na kar kažejo tudi izvedene meritve), temveč prikazuje obremenjenost v preteklosti. Podstrešni prah bi se razširil v okolje samo v primeru neustrezne rušitve objektov, vendar v primeru posameznih objektov nebi predstavljal bistvenega povečanja koncentracije živega srebra v zunanjem zraku.

Poleg povišane koncentracije živega srebra je na območju občine Idrija povišana tudi prisotnost radona v ozračju. Radon je radioaktivni žlahtni plin z kratkoživimi razpadnimi produkti in v povprečju prispeva več kot polovico k letni efektivni dozi, ki jo prejme človek od vseh naravnih virov ionizirajočih sevanj. Radonovi kratkoživi razpadni produkti predstavljajo za človeka mnogo večjo nevarnost kot radon.

Slika 2: Prikaz radioaktivnosti radona na območju Idrije

Koncentracijo radona so na območju občine Idrija prvič izmerili leta 2004, ko so rezultati pokazali precej višje koncentracije kot na lokaciji žirovskega rudnika. V opazovanem intervalu so bile povprečne mesečne koncentracije Rn-222 med 14 in 20 Bq/m³, povprečje pa je znašalo 17,7 Bq/m³. Koncentracije so bile močno odvisne od meteoroloških parametrov (tlak, toplotna inverzija, veter, padavine). Mejna koncentracija je 400 Bq/m³ Rn-222 v zraku bivalnega okolja, ki pa je bila presežena samo v hišah starejše gradnje in v kletnih prostorih stavb, ki ležijo na območju rudniških hald (odloženi žgalniški ostanki). Na območju poselitvenih območij občine Idrija pa so koncentracije dosegale najvišjo vrednost 100 Bq/m³, kar je pod mejno koncentracijo (Dizdarevič, 2006).

Uprava RS za jedrsko varnost v sodelovanju z Rudnikom Idrija izvaja v Idriji avtomatski radiacijski monitoring, ki sproti zagotavlja podatke o ionizirajočem sevanju v okolju in daje v zelo kratkem času opozorilo o morebitni povečani ravni sevanja. Skupni avtomatski radiacijski monitoring v Sloveniji, imenovan CROSS (okrajšava za Centralni Radiacijski Opozorilni Sistem Slovenije), zajema poleg meritev zunanjega sevanja tudi sprotne meritve radioaktivnosti zraka in meritve radioaktivne depozicije: (1) Mreža merilnikov zunanjega sevanja gama z avtomatsko merilno postajo za sprotno spremljanje koncentracije radonovih potomcev in (2) neprekinjena detekcija sevanja oz. sprotnega nadzora, t.j. sprotno ovrednotenje podatkov in prikaz v svetovnem spletu, kot možnost sprotnega nadzora nad nenadno radioaktivno kontaminacijo zemljišča.

Primarna območja rudniških hald so pri nekdanjih topilnicah (Lenštat, Brusovše in Prejnuta) ter na Starem trgu okrog nekdanjega jaška Sv. Ahaca. Tu se je direktno odlagalo ostanke žgane rude. Druga območja rudniških hald so območja stanovanjskih stavb v Idriji in Spodnji Idriji, saj so se žgalniški ostanki po drugi svetovni vojni uporabljali tudi gradbeni tamponi za nasutje gradbenih jam in za posipanje cest. Na povišane koncentracija radona vpliva tudi prepredenosti področja z rudniškimi rovi, iz katerih izhaja radon. Svoje prispeva tudi aktivna ventilacija rudnika živega srebra, katere eden od obeh izpuhov je lociran prav v centru mesta Idrija. Vse to prispeva k razmeroma visokim koncentracijam, ki so zlasti očitne v zimskem času, ko so pogoste temperaturne inverzije in je v kotlini slaba prevetrenost (Dizdarevič, 2006).

Na območju Idrije na onesnaženost zraka pomembno vpliva tudi industrija, saj sta naselji Idrija in Spodnja Idrija močno industrializirani. V Idriji se na območju nekdanje topilnice in rudnika nahaja industrijski kompleks koncerna Kolektor, v Spodnji Idriji pa industrijski kompleks Hidria-Rotomatika. V obeh kompleksih se nahajajo viri onesnaževanja zraka (kot jih definira zakonodaja), zaradi česar sta obe podjetji zavezani k izvajanju rednega emisijskega monitoringa.

Iz obratovalnega monitoringa podjetja Hidria Rotomatika d.o.o. je razvidno, da so vsi rezultati meritev emisijskih koncentracij snovi (skupni prah, CO, SO₂, NO_x, TOC) iz talilnih peči aluminija in pripadajočih livarskih strojev pod mejnimi vrednostmi (ZVD d.d., januar 2007). Emisijskih vrednosti se ne spremlja, vendar na podlagi emisijskih koncentracij lahko zaključimo, da so znotraj predpisanih mejnih vrednosti že na ožjem območju industrijskega kompleksa. V podjetju je vpeljan tudi Sistem ravnanja z okoljem ISO 14001 in vložena je Vloga za okoljevarstveno dovoljenje za napravo, ki lahko povzroča onesnaženje okolja večjega obsega (IPPC direktiva), kar zavezuje podjetje k uporabi najboljših razpoložljivih tehnik za doseganje čim manjšega obremenjevanja zraka. Tudi s strani okoliških občanov ni pritožb glede onesnaženosti zraka.

S strani podjetja Kolektor Group d.o.o. nismo dobili vpogleda v obratovalni monitoring, so pa nam zagotovili, da so koncentracije emisij v zrak pod zakonsko določenimi mejnimi vrednostmi. Po zagotovitvi predstavnika podjetja ima že pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje za onesnaževanje zraka iz emisijami iz proizvodnje.

Na onesnaženje zraka vpliva tudi manjša proizvodna dejavnost z viri emisij v zrak (lakirnice, obdelava lesa, itd.). Podatki o emisijah iz obratov manjše proizvodnje niso znani, prav tako ni podatka o številu podjetij z viri onesnaževanja zraka. Manjša podjetja dostikrat predstavljajo večjo potencialno nevarnost za preseganje mejnih vrednosti, saj nimajo obveze o rednem poročanju (obratovlni monitoring).

4.2. Spremljanje stanja

Tabela 6: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	ZAKONSKE OMEJITVE
vsebnost delcev PM ₁₀ v zraku	preseganje mejnih vrednosti na regionalnem nivoju - območje SI4 (ni natančnega podatka za območje občine Idrija)	20 µg/m ³
vsebnost ozona v zraku	preseganje mejnih vrednosti regionalnem nivoju - območje SI4 (ni natančnega podatka za območje občine Idrije)	48 µg/m ³
vsebnost živega srebra v zraku	naselje: 12 ng Hg/m ³ ; prezračevalni rudniški jašek: 100 – 200 ng Hg/m ³ ;	50.000 ng Hg/m ³
vsebnost radona (Rn222) v zraku	povprečje: 17,7 Bq/m ³ ; najvišja vrednost : 100 Bq/m ³ ; starejši objekti: > 400 Bq/m ³	400 Bq/m ³
emisijske koncentracije onesnaževal iz proizvodnje (industrija in manjša podjetja)	prve meritve oz. obratovalni monitoring (vpogled samo v emisije podjetja Rotomatika)	skladno s prepisi za posamezna onesnaževala

4.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 7: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> dobra prevetrenost v hribovitih naseljih prenehanje obratovanja rudnika in topilnice, majhen PLDP na glavni cesti (majhno število tranzitnega prometa), izvajanje IPPC-ja (celovito preprečevanje in nadzor onesnaževanja) 	<ul style="list-style-type: none"> pogoste toplotne inverzije in megla v dolini, prisotnost rudnika živega srebra na območju, vsebnost živega srebra v okolju, dolga kurilna sezona, povišana koncentracija radona na območju rudniških hald in starejših bivalnih objektov (tamponi), neurejeno odplinjanje odlagališča (zajem odlagališčnega plina).
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju, zmanjšanje vsebnosti radona na kritičnih območjih, izkoriščanje obnovljivih virov energije za ogrevanje, (biomasa, hidroenergija), izboljšanje sistema JPP, uporaba sončne energije za pridobivanje elektrike 	<ul style="list-style-type: none"> neustrezno zapiranje rudnika živega srebra, povečanje osebnega prometa, nadaljnja raba manj čistih fosilnih virov energije (za ogrevanje), neupoštevanje podnebnih lastnosti območja (sprememb). nenadzorovano industrijsko onesnaževanje in nenadzorovane emisije iz manjših proizvodnih obratov (lakirnice, obdelava lesa, itd.).

4.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENIVE
povišane koncentracije radona v okolju	geološke značilnosti območja, prisotnost rudnika in topilnice na območju, uporaba rudarskih odpadkov za tampone	Povišane koncentracije na območju prezračevalnega rudniškega jaška, območje »Pront«, kjer kot naravna geološka danost izdajajo na površje karbonski skrilavci s samorodnim Hg (območja vrtov z prekrivko zemlje tudi samo cca. 30 cm) doprinese k naravno povišanem ozadju Hg koncentracij v zraku.
višje koncentracije živega srebra v okolju	geološke značilnosti območja, prisotnost rudnika in topilnice na območju	povišane koncentracije na območju rudniških jaškov in v neposredni bližini vplivajo na živo naravo in zdravje ljudi.
točkovno obremenjevanje zraka iz proizvodnih dejavnosti	prisotnost industrije in manjših proizvodnih podjetij na območju	nenadzorovane emisije snovi v zrak obremenjujejo okolje

4.5. Cilji za zrak in podnebne spremembe

Operativni cilji za zrak in podnebne spremembe:

1. Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju (tudi v zraku - v prašnih delcih);
2. Zmanjšanje vsebnosti radona v stavbah;
3. Zmanjšanje onesnaženosti zraka zaradi rabe neobnovljivih virov energije.

4.6. Načrt ukrepanja

Tabela 8: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
I-C1 Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju.	I-U1a Izdelava operativnega programa upravljanja in sanacije območij onesnaženih z Hg.	Občina Idrija	2009	36.600,00 € (občinski proračun)
I-C2 Zmanjšanje vsebnosti radona v stavbah.	I-U2a Izvedba osnovnih meritev koncentracije radona oziroma torona, po potrebi pa tudi koncentracije njunih razpadnih produktov in ravnotežnega faktorja oziroma meritve hitrosti doze zaradi sevanja gama oziroma drugega kozmičnega sevanja ter prvo oceno izpostavljenosti delavcev ali posameznikov iz prebivalstva.	Ministrstvo za okolje in prostor,	2009 - 2013	(državni proračun)
	I-U2b Sistematične meritve radona v javnih ustanovah.	Občina Idrija	po 2013	10.000,00 € (občinski proračun)
I-C3 Zmanjšanje onesnaženosti zraka zaradi rabe neobnovljivih virov energije.	Glej ukrepe za poglavje Promet oz. Raba energije.	/	/	/

5. NARAVA

5.1. Stanje narave

Varovanje narave je pomembno zlasti v smislu varovanja biotske raznovrstnosti. Ta pomeni raznolikost živih organizmov iz vseh virov, ki zajemajo med drugim kopenske, morske in druge vodne ekosisteme ter ekološke komplekse, katerih del so; to vključuje raznovrstnost samih vrst, med vrstami in raznovrstnost ekosistemov (Po 2. členu Konvencije o biološki raznovrstnosti). V občini Idrija se nahajajo naslednja območja pomembna z vidika ohranjanja narave:

5.1.1. Zavarovana območja

Zavarovana območja so eden od načinov območnega varstva naravnih vrednot in se po 53. členu ZON delijo na ožja zavarovana območja in širša zavarovana območja. Ožja zavarovana območja so: naravni spomenik, strogi naravni rezervat in naravni rezervat. Širša zavarovana območja pa so: narodni, regijski in krajinski park.

Zavarovana območja so povzeta po Odloku o razglasitvi kulturnih zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Idrija (Ur. l. RS, št.: 16/86, 17/88, 56/93, 45/97, 131/03, 45/07), Odloku o zavarovanju dela porečja Govškarce (Ur. l. RS, št.: 25/89) in Odloku o razglasitvi krajinskega parka Zgornja Idrijca (Ur. l. RS, št.: 11/93, 37/95).

Krajinski parki:

- Zgornja Idrijca (ID 879) – krajinski park

Naravni rezervat

- Naravni rezervat Bukov vrh (ID 872)

Naravni spomeniki:

- Gačnik (ID 164)
- Idrijske Krnice – Jelenk (ID 142)
- Spodnja Idrija – Ukovnik
- Del porečja Govškarce
- Gorenja Kanomlja – ponor s sotesko v Klamah (ID 136)
- Gorenja Kanomlja – izvir v bližini Šinkovčeve jame in jama nad izviro (ID 138)
- Gorenja Kanomlja – Studenčkova jama in Jama pri Studenčku
- Gorenja Kanomlja – Slap na Klavžarici
- Gorenja Kanomlja – Vovkova jama ali Jama v podsteni
- Naravni spomenik Kramaršca (ID 876)
- Naravni spomenik Suha Idrijca (ID 877)
- Naravni spomenik Bedrova grapa (ID 873)
- Naravni spomenik Vrtači pod Petelinovim vrhom
- Naravni spomenik Jama nad Kobilu
- Idrijski Log – Habečkovo brezno
- Kačja smreka v Koševniku

5.1.2. Posebna varstvena območja

Posebno varstveno območje ali območje Natura 2000 je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju EU pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst ptic in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU. Omrežje Natura 2000 je sestavljeno iz dveh tipov območij: **Posebna območja varstva (SPA** – Special protected Areas), katera opredeljuje Direktiva o pticah in **Posebna območja ohranitve (SAC** – Special Areas of Conservation), katera opredeljuje Direktiva o habitatih.

Slovenija je pripravila seznam **potencialnih območij narave, pomembnih za Evropsko skupnost** (pSCI – Proposed Sites of Community Interest). Seznam je s strani Evropske komisije že bil potrjen in sicer v mesecu novembru 2007 za celinsko regijo in v mesecu marcu 2008 za alpsko regijo. Tako so se območja uvrstila na **seznam območij narave, pomembnih za Evropsko skupnost** (SCI - Sites of Community Interest). Država članica je sedaj dolžna območjem s tega seznama na njenem ozemlju s svojo zakonodajo podeliti pravni **status posebnih varstvenih območij** (SAC) in zagotoviti izvajanje varstvenih določil iz 6. člena Habitatne direktive.

Na območju občine Idrija se nahajajo naslednja območja Natura 2000:

- Idrijca s pritoki (SI3000230) – pSCI
- Jelenk (SI3000078) – pSCI
- Kendove robe (SI3000077) – pSCI
- Ukovnik (SI3000082) – pSCI
- Jama v Globinah (SI3000081) – pSCI
- Jama na Pucovem kuclu (SI3000211) – pSCI
- Jama pod Lešetnico (SI3000084) – pSCI
- Trnovski gozd – Nanos (SI3000255) – pSCI
- Trnovski gozd (SI5000025) - SPA

5.1.3. Naravne vrednote

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Naravne vrednote so zlasti geološki pojavi, minerali in fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemski kraški pojavi, podzemске jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava (4. člen ZON).

Naravne vrednote so lahko državnega (NVDP) ali lokalnega pomena (NVLP). Zvrsti naravnih vrednot se določajo na podlagi naravnih vrednot, pri čemer se upoštevajo zlasti značilnosti naravnih pojavov in naravnih oblik.

Na območju občine Idrija je evidentiranih 406 naravnih vrednot (Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur.l. RS 111/04, 70/06)), kar kaže na pestrost in pomembnost območja z vidika ohranjanje biotske raznovrstnosti.

5.1.4. Ekološko pomembna območja

Ekološko pomembno območje je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (32. člen ZON-UPB2).

Aprila 2004 je vlada RS sprejela Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Ur.l. RS, št. 48/04), ki določa ekološko pomembna območja v Sloveniji in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja habitatnih tipov ter prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov na teh območjih

Ekološko pomembna območja so glede na 32. člen ZON:

1. Območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno raznovrstni ali dobro ohranjeni, kjer so habitati ogroženih ali endemičnih rastlinskih ali živalskih vrst in habitati vrst, ki so mednarodno pomembne po merilih ratificiranih mednarodnih pogodb ali ki drugače prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.
2. Območja habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja s tem, da so glede na druga ekološko pomembna območja uravnoteženo biogeografsko razporejena in sestavljajo ekološko omrežje.
3. Habitati mednarodno varovanih vrst.
4. Selitvene poti živali.
5. Območja, ki bistveno prispevajo h genski povezanosti populacij rastlinskih ali živalskih vrst.

Tabela 9: Pregled ekološko pomembnih območij na območju občine Idrija

<i>ID OBMOČJA</i>	<i>IME</i>
56700	Idrijca s pritoki
58200	Jelenk
57400	Kendove robe
57600	Ukovnik
58600	Jama v Globinah
56600	Idrija-spodnja
80000	Osrednje območje življenskega prostora velikih zveri
38700	Jama na Pucovem Kuclu
57800	Jama pod Lešetnicami
59600	Studenec pod Vojskarsko planoto
53300	Trebuša
53200	Zgornja Idrijca
51300	Trnovski gozd in Nanos

5.1.5. Obremenjenost naravnega okolja

Na območju občine ima pomemben vpliv na naravo onesnaženost okolja z živim srebrom. Izpostaviti pa je potrebno tudi vpliv nelegalnih gradenj na območjih pomembnih z vidika ohranjanja narave, nelegalna odlagališča in neurejen promet na območju krajinskega parka.

Rastline

Analiza kakovosti drevja v vseh gozdnogospodarskih enotah (GGE) kaže na dobro strukturo

gozdov po kakovosti. Rezultati kažejo na to, da se tu razraščajo sistematično negovani gozdovi, v katerih se je v preteklih desetletjih izvajalo veliko nege in izboljševalo kakovostno strukturo z izbranimi redčenji.

Največji delež poškodovanih dreves je v GGE Idrija 2, ki znaša 25%, kar je sorazmerno velik delež. V ostalih enotah je delež poškodovanega drevja okoli 10% ali manj, kar ni problematično in je tudi pod slovenskim povprečjem. Prav tako je nizek delež osutih dreves, saj v vseh GGE ne presega 5%, kar je bistveno pod slovenskim povprečjem (23%).

Leta 1992 so bile izvedene raziskave vsebnosti živega srebra v lišajih, ki so preverjeni kot dober indikator onesnaženosti zraka. Lišaje so nabrali na šestih vzorčnih lokacijah v Idriji, dveh v bližnji okolici Idrije, v Podljubelju in Julijskih Alpah. Rezultati raziskave so pokazali, da je bila vsebnost živega srebra v lišajih najvišja v Idriji (od 25 do 188 µg/g), medtem ko je bila koncentracija v lišaju iz Alp le 1,4 µg/g.

Raziskave so nadaljevali z merjenjem koncentracij živega srebra v nekaterih vrtninah (korenje in fižol) na različnih lokacijah v Idriji. V korenju je bila ugotovljena koncentracija od 60 do 760 ng Hg/g v suhi snovi, v fižolu pa 2 do 23 ng Hg/g v suhi snovi. Raziskava je potrdila veliko obremenjenost idrijskega okolja z živim srebrom tudi v devetdesetih letih 20. stoletja, ko je bila v Idrija proizvodnja živega srebra že močno omejena. Živo srebro, ki se nahaja v prsteh torej prehaja tudi v vrtnine in druge rastline, kar ni zanemarljivo, saj povišane koncentracije predstavljajo škodljive učinke na zdravje ljudi, ki te vrtnine uživajo (Benčina, 2007).

Živali

Koncentracije Hg na Idrijskem so tako kot pri vrtninah povišane tudi v živalih, vendar je Hg v glavnem v anorganski obliki, ki je mnogo manj toksičen kot MeHg. Najvišje koncentracije Hg so bile izmerjene v ribah in variirajo od 1.07 do 1.87 mg/kg sveže teže, delež MeHg pa z oddaljenostjo od Idrije narašča. Novejše meritve pa kažejo, da koncentracije Hg v ribah dolvodno naraščajo. Najvišje koncentracije presegajo celo 3 mg/kg (ARSO, 2004).

5.2. Spremljanje stanja

Tabela 10: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
delež gozda - GERK (%)	79 %	-
poškodovanost gozdov in osutost dreves	11,4 % ^{*1}	-
delež zavarovanih območij - ARSO (%)	16 %	-
število naravnih vrednot	406	-
število habitatnih tipov	46	-

*1 – povprečna skupna osutost v GGE: Idrija1, Idrija2, Dole nad Idrijo, Črni Vrh, Kanomlja

5.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 11: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
-----------	----------

<ul style="list-style-type: none"> • številna območja pomembna z vidika ohranjanja narave (zavarovana območja, naravne vrednote, Natura 2000...) • velika gozdnatost območja • geološka pestrost območja (svetovno merilo) • visok nivo zaščite narave • hidrološka pestrost območja (slapovi, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • okoljska bremena, onesnaženost z živim srebrom (nelegalna odlagališča, nelegalno izkoriščanje mineralnih virov - kopi) • zmanjšanje ekološke vrednosti okolja (vpliv onesnaženja na živalske in rastlinske vrste ter habitate tipe) • slabo urejen promet na območju krajinskega parka • nelegalna gradnja na območjih pomembnih z vidika ohranjanja narave
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • sanacija degradiranih območij (remediacija) • aktivno varstvo narave (v povezavi z eko turizmom) • geo park • ureditev prometa na območju krajinskega parka • aktivno varstvo narave (v povezavi z izobraževanjem, turizem z omejitvami) 	<ul style="list-style-type: none"> • povečanje obremenjevanja okolja • upadanje biotske raznovrstnosti zaradi posegov na območja varovanja (prekomerna izraba vodotokov – HE in MHE) • starim okoljskim bremenom se pridružijo novi (nelegalna odlagališča)

5.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENTITVE
obremenjenost naravnega okolja z živim srebrom	geološke značilnosti območja, pretekla rudarska, ter proizvodna dejavnost	atmosferske depozicije Hg, erozija kontaminirane prsti, nasipavanje žgalniških ostankov (v preteklosti) in vsipavanje ostankov v strugo Idrijce
obremenjenost naravnega okolja s prometom (hrupom in emisijami v zrak)	promet na območju krajinskega parka (neurejeno parkiranje)	hrup, onesnaževanje zraka s toplogrednimi plini in prašnimi delci

5.5. Cilji za naravo

Operativni cilji za naravo:

1. Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju (tudi v naravnem okolju);
2. Zmanjšanje obremenjevanja krajinskega parka s prometom;
3. Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (varovanje naravnih vrednot lokalnega pomena).

5.6. Načrt ukrepanja

Tabela 12: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
II-C1 Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (varovanje naravnih vrednot lokalnega pomena).	II-U1a Izdelava strategije varstva biotske raznovrstnosti v občini Idrija (priprava ukrepov varovanja naravnih vrednot lokalnega pomena – so v pristojnosti občine).	Občina Idrija	po 2013	15.000,00 € (občinski proračun)
	II-U1b Geopark – inventarizacija žive narave in operativni program ukrepov za varovanje parka	Občina Idrija	2011 - 2012	332.582,00 € (občinski proračun, EU sredstva, državni proračun)
	II-U1c Ohranjanje tradicionalne krajine.	Občina Idrija	2009	/ (v okviru OPN-ja)

*Cilj in ukrep, ki se nanašata na Hg sta že navedena v poglavju Zrak in podnebne spremembe

*Cilj in ukrepi, ki se nanašajo na promet so navedeni v poglavju Promet

6. TLA

6.1. Stanje tal

Na območju občine so razvite različne vrste prsti, glede na matično podlago. Na neprepustnih kamninah, med katerimi prevladujejo permokarbonske in permske usedline, so nastale kisle rjave prsti. Na krednih in jurskih apnencih ter triasnih dolomitih Črnovrške planote so se razvile rahlo bazične rjave pokarbonatne prsti in deloma še rendzine. Na slabše topni dolomitni podlagi je prst plitvejša in navadno bolj kislota kot na apnencu. Rjave pokarbonatne prsti in rendzine so razširjene tudi na strmejših pobočjih Idrijskega hribovja. V višjih legah ter po grebenih in strmejših pobočjih so se razvili rankerji, plitva prst na kisli matični podlagi. V dolinah so nastale rjave obrečne prsti z velikim deležem ilovice in gline (Slovenija – pokrajine in ljudje, 1998).

Med glavne vire obremenjevanja tal v občini uvrščamo preteklo rudarsko in proizvodno dejavnost ter kmetijstvo.

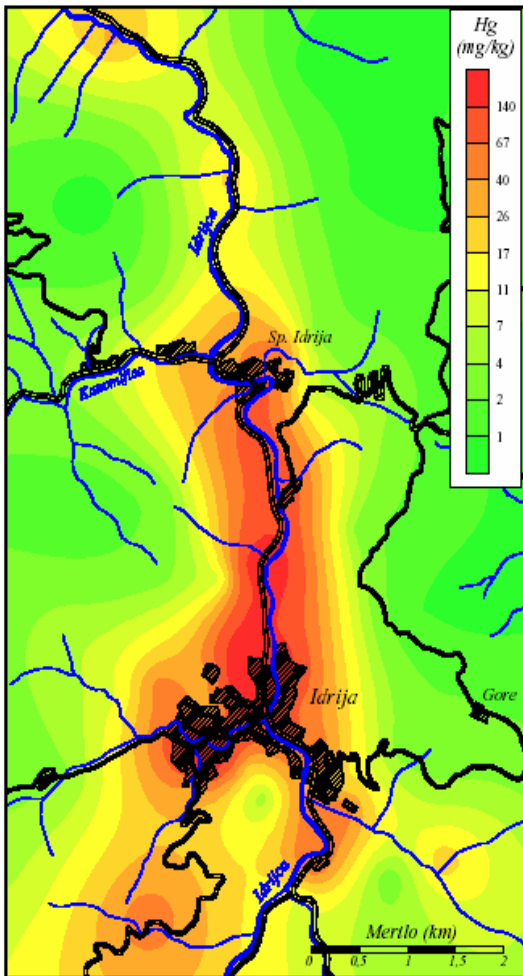
6.1.1. Obremenjenost tal zaradi rudarstva in proizvodnje (živo srebro)

Zaradi nekoč bogatega nahajališča živega srebra in pridobivanja le-tega ter naravnih vsebnosti živega srebra v tleh, so povišane koncentracije živega srebra tudi v prsteh. Na širšem območju Idrije je bilo v zadnjih 15 letih opravljenih več raziskav za vsebnost živega srebra v prsteh.

Raziskave vsebnosti živega srebra v tleh iz leta 1993 so pokazale, da je v dolinah in ob vznožjih vzpetin koncentracija nad 10 mg Hg/kg, v višjih predelih in na obrobju obravnavanega območja pa so izmerili nižje vrednosti. Najvišja vrednost je bila izmerjena v vzorcu s skrajnega severnega roba Idrije v dolini Idrijce (na območju nekdanje topilnice). Tam so izmerili 148,2 mg Hg/kg prsti. Najnižje vrednosti, ki so znašale 0,2 mg Hg/kg prsti, so bile izmerjene v severovzhodnih in južnih predelih obravnavanega ozemlja. V desetih vzorcih je bila določena tudi količina najbolj nevarne oblike živega srebra – metilno živo srebro.

V nadaljevanju raziskav konec 90. let so bile določene koncentracije živega srebra v prsteh v bližini topilnice in so v povprečju znašale 2456 mg Hg/kg. Na širšem območju mesta Idrija so izmerili v tleh povprečno 288 mg Hg/kg.

V okviru raziskave stanja podstrešnega prahu v Idriji in okolici po končanju proizvodnje živega srebra je bila izvedena tudi raziskava obremenjenosti prsti. Izven naselij so bile vzorčene travniške prsti (če ni bilo travnika, pa gozdne prsti), v naseljih pa urbane prsti (vrtne in na obcestnih zelenicah). Raziskava dokazuje, da vsebnost živega srebra v prsteh znaša v povprečju 8,6 mg Hg/kg (vrednosti od 0,42 do 973 mg Hg/kg). Ocenjeno je, da na tretjini (17,4 km²) obravnavanega ozemlja vsebnosti v prsteh presegajo kritično dovoljeno vrednost (10 mg/kg). Najvišja vsebnost živega srebra v prsteh (973 mg Hg/kg) je bila izmerjena na vrtu v Kosovelovi ulici 21. Po podatkih Čarja je omenjena lokacija na robu izdanjanja orudnih kamnin, ki vsebujejo elementarno živo srebro in tisto vezano v cinabaritu. Obenem segajo na to območje tudi orudni neprežgani odvali. Drugo najvišjo vrednost živega srebra so določili na Prejnuti (predel mesta ob Idrijci), kjer so prisotni primarni žgalniški ostanki, saj je bila tam nekoč topilnica. Na tem območju je bil velik tudi neposreden vpliv dimnih plinov iz topilnice. Povišane vsebnosti živega srebra so bile zabeležene tudi na območju Ljubevščice (vrednosti med 40 in 67 mg Hg/kg), kar gre morda pripisati vplivu bližnjega prezračevalnega jaška (Gosar, Šajn, 2002).

Slika 3: Koncentracije živega srebra v prsteh na širšem območju Idrije (ERICO, 2002)

Do sedaj je bilo na območju Idrije odkritih 21 starih žgalnic, kjer je vsebnost Hg v prsti zelo visoka. Na žgalniškem območju Frbejžene trate so vsebnosti Hg v zgornjih horizontih prsti od 3.000 do 4.000 mg/kg. Za lokacijo Pšenk je bilo izračunano, da danes tam leži okoli 1,4 tone živega srebra. Po oceni za vse do sedaj odkrite lokacije žgalnic, je v tleh okoli 40 t živega srebra (Gosar, Čar, 2006).

6.1.2. Obremenjenost tal zaradi kmetijske dejavnosti

Na kakovost prsti poleg rudišča vplivajo tudi drugi obremenjevalci, kot sta kmetijstvo in promet. V današnjem času se kmetijska dejavnost v prostoru odlikava v dveh smereh. Na eni strani prihaja do zelo intenzivne pridelave rastlin in gojenja živali ter združevanjem v večje obdelovalne površine, na drugi strani pa do opuščanja dejavnosti na območjih z manjšimi kmetijskimi potenciali. Zaradi geomorfoloških danosti je za občino Idrija značilen manjši obseg kmetijskih površin (zlasti njivskih). Pogoji za intenzivno kmetovanje so delno omejeni, saj večji del teh površin zavzema hribovit svet.

Za zemljišča na območju občine je značilna manjša primernost za kmetijsko rabo, saj kažejo podatki o talnem številu, da večina zemljišč ne presega števila 55. Več kot polovica vseh zemljišč pa ne presega niti števila 37. Talno število je merilo proizvodne sposobnosti zemljišč in nesporen prikaz pridelovalnega potenciala kmetijskih zemljišč, ki ga prikažemo v razponu od 0 do 100.

Najintenzivnejša kmetijska pridelava poteka na njivah in sadovnjakih. Najugodnejša območja za intenzivno poljedelstvo so ravnine in gričevja ter druga manjša sklenjena območja na dnu kotlin in ravnin, ki pa jih je v občini malo.

Kmetijstvo okolje obremenjuje z vnosom neavtohtonih živalskih in rastlinskih vrst ter uporabo fitofarmaceutskih sredstev. Kmetijstvo vpliva z onesnaževanjem iz točkovnih in razpršenih virov na kakovost naravnih virov in biološko raznolikost. Za občino Idrija kmetijstvo ni najpomembnejši vir onesnaženja tal, saj so raziskave pokazale, da na tla pomembno vplivajo polutanti, ki izhajajo predvsem iz pretekle rudarske in industrijske dejavnosti. Je pa iz meritev kakovosti vodnih virov razvidno, da na nekaterih občutljivih kraških predelih občine (npr. Črni vrh) kmetijska dejavnost z prekomernim vnosom gnojil (polivanje gnojevke) negativno vpliva na tla in posredno tudi talno vodo.

6.2. Spremljanje stanja

Tabela 13: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
vsebnost težkih kovin (kadmij, svinec, cink, živo srebro, baker)	8,6 mg Hg/kg ^{*1} ostalih podatkov ni	10 mg/kg (Hg)
vsebnost organskih snovi v tleh	ni podatkov (potrebne meritve)	-
vsebnost ostankov fitofarmaceutskih sredstev na vodovarstvenih območjih	ni podatkov (potrebne meritve)	-
delež najboljših kmetijskih površin (K1) (%)	9,3 %	-
delež strogo protierozijsko varovanih površin (%)	0,5 %	-
poraba fitofarmaceutskih sredstev	ni podatkov	-
poraba mineralnih gnojil	ni podatkov	-

*1 povprečna vsebnost živega srebra v prsteh v Idriji

6.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 14: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • SKOP/KOP • tradicionalno kmetijstvo • ekološke kmetije (ekološka tržnica) 	<ul style="list-style-type: none"> • onesnaženost tal z živim srebrom (rudarstvo, industrija, ravnanje z odpadki...) • slabo poznavanje obsega onesnaženja tal • tla manj primerna za kmetijstvo (manjše talno število) in reliefno neugodno območje za kmetovanje • pozidava najboljših kmetijskih zemljišč • delno neurejeno odvajanje odpadne vode iz greznic, gnojišč in gnojnih jam (vpliv tudi na vodne vire) • vpliv kmetijstva na tla in vodne vire
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • sanacija območij onesnaženosti tal • integralno in sonaravno kmetijstvo (eko kmetijstvo) • ureditev komunalne infrastrukture (greznice) 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaljevanje onesnaževanja tal (kmetijska dejavnost, halde) • poslabšanje oz. ohranitev kvalitete tal • neurejeno ravnanje z odpadnimi vodami in odpadki

6.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENTITVE
številna območja onesnažena z Hg	geološke značilnosti območja, pretekla rudarska, ter proizvodna dejavnost	atmosferske depozicije Hg, nasipavanje žgalniških ostankov, erozija kontaminirane prsti
točkovno obremenjevanje tal z odpadno vodo	delno neustrezna infrastruktura za odvajanje odpadne vode iz greznic, gnojišč in gnojnih jam	nekontrolirano odtekanje odpadne vode v tla in talno vodo (onesnženost tal in talne vode)

6.5. Cilji za tla

Operativni cilji za tla:

1. Ugotovitev onesnaženosti tal v občini in izvedba ukrepov za zmanjšanje onesnaženja.

* cilji ki se nanašajo na odpadno vodo so navedeni v poglavju površinske vode in komunalne odpadne vode

6.6. Načrt ukrepanja

Tabela 15: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
III-C1 Ugotovitev onesnaženosti tal v občini in izvedba ukrepov za zmanjšanje onesnaženja.	III-U1a Izvedba monitoringa onesnaženosti tal v občini Idrija na potencialno obremenjenih območjih in priprava programa sanacije.	Občina Idrija	po 2013	50.000,00 € (občinski proračun)
	III-U1b Izvedba sanacije tal.	Občina Idrija Vlada RS, povzročitelj onesnaženja	po 2013	skladno s programom sanacije

7. PODZEMNE VODE in PITNA VODA

7.1. Stanje podzemne in pitne vode

Hriboviti predel, ki obsega Rovtarsko hribovje z Ledinsko, Vrsniško, Dolsko in Zavraško planoto, Vojskarsko in Krsniško planoto ter Črnovrško planoto z območjem Godoviča, je zakrasel. To je kraško območje s številnimi točkovnimi ponori kratkih in neizrazitih površinskih tokov v podzemlje ter podzemnim pretakanjem voda.

Glede kraških podzemnih voda ima v občini še posebej pomembno vlogo območje celotne Črnovrške planote in naselja Godovič z okolico. Z območja se steka voda, ki priteče na dan v Divjem jezeru in Podroteji, kjer je glavno zajetje pitne vode za mesto Idrija. Iz tega zajetja se s pitno vodo oskrbuje okoli 5.000 prebivalcev mesta.

Podzemno kraško vodo ogrožajo poselitev, kmetije z glavno usmeritvijo v živinorejo in izcedne vode iz nedovoljenih odlagališč odpadkov in industrijski obrati v Godoviču.

Podzemne akumulacije na kraškem območju predstavljajo stalen pomemben vodni vir. Šibka točka kraških vodonosnikov je velika stopnja ranljivosti. Samočistilne sposobnosti voda so zaradi hitrega in razpršenega ponora v podzemlje, brez čiščenja in razgradnje v površinski odeji, zelo zmanjšane. S tega vidika je potrebno dati pozornost predvsem oblikam in obsegu človekovih dejavnosti, ki pomenijo edini vir ogrožanja podzemne vode. V primeru onesnaženja, je namreč le-to težko omejiti, obenem pa je tudi težko predvideti, kje se bo pojavilo.

Glede kraških podzemnih voda ima v občini še posebej pomembno vlogo območje celotne Črnovrške planote in naselja Godovič z okolico. S sledenjem pretakanja podzemnih voda je bilo dokazano, da obstajajo podzemne vodne povezave voda s tega območja proti porečju Idrijce, Hublju v Vipavski dolini in Ljubljani, kar predstavlja tudi potencialno skupno zaledje pitne vode za prebivalce občine, Vipavske doline in dela osrednje Slovenije (Benčina, 2007).

7.1.1. Kvaliteta podzemne in pitne vode

Po podatkih Poročila o kakovosti podzemne vode v letih 2004 in 2005 Agencije RS za okolje je bilo na merilnem mestu Podroteja kemijsko stanje podzemne vode dobro. Vsi parametri so dosegali standard kakovosti (Arso, 2007).

V okviru notranje kontrole je bilo v letu 2007 iz vseh sistemov skupno na omrežju oz. na pipah pri potrošnikih odvzetih 109 vzorcev pitne vode za mikrobiološke preiskave. Od trinajstih neustreznih vzorcev jih je bilo sedem fekalno onesnaženih oz. zdravstveno neustreznih. Od 39 vzorcev za fizikalno kemijsko preiskavo, odvzetih po rednem letnem planu, je bil zaradi povišane motnosti neustrezen eden. Vzroki za mikrobiološko neskladje so bili v neprimernem hišnem omrežju, predvsem pa izstopajo starejši manjši vodovodi (Čerinovše, Prejnuta), pri katerih zaradi tehničnih lastnosti vodovodov priprava vode ni mogoča.

V zgodnjem poletju leta 2007 je bila zaznana dolgotrajno povišana motnost in mikrobiološka onesnaženost pitne vode v vodovodnem sistemu mesta Idrija. Kot eden od možnih razlogov je lahko zemeljski podor v zaledju najpomembnejšega vodnega vira za vodooskrbo mesta, ki se je junija 2007 pojavil v Lomah. Padavine, ki so sledile, so izpirale zemljino v izredno nizek vodostaj podtalnice. Posledica tega je bila dolgotrajna povišana motnost kraškega vodnega vira Podroteja. Zaradi suše je bila takrat izdatnost ostalih gravitacijskih virov, ki s presežnimi količinami vode skupaj s Podrotejo sestavljajo skupni sistem Idrija, izredno nizka. Zaradi tega je bil večji del mesta oskrbovan iz podrotejskega izvira.

Poleg kakovosti pitne vode na omrežju oz. pri potrošnikih je upravljavec spremljal tudi kakovost surove vode oz. vode na posameznih zajetjih. Iz različnih zajetij je bilo skozi vse leto 2007 odvzetih 61 vzorcev vode za mikrobiološke preiskave in 5 za fizikalno kemijske. Rezultati mikrobioloških preiskav vzorcev surove vode v primerjavi z rezultati vzorcev odvzetih vzporedno na omrežju, služijo za ugotavljanje učinkovitosti dezinfekcijskih postopkov na posameznih sistemih.

Problem predstavljajo zasebni vodovodi, kjer se ne izvaja predpisana kontrola in nadzor. Poglavitni problemi na področju podzemnih voda so tako usihanje vodnih virov in neustrezna kvaliteta vode. Večina vodnih virov je po izdatnosti ustreznih, problemi se začnejo v sušnih mesecih, ko se zniža kvaliteta (kalnost vode na viru), zato bi bilo ustrezno najti nove vire.

7.2. Oskrba s pitno vodo

V tem poglavju navajamo podatke, ki smo jih prijeli s strani podjetja Komunala Idrija d.o.o., ki skrbi za oskrbo s pitno vodo v občini Idrija.

Komunala Idrija upravlja s 13 vodooskrbnimi sistemi na območju občine Idrija, ki oskrbuje 9.047 prebivalcev z vodo. Od tega je 8 takih, ki oskrbujejo od 10 do 500 ljudi, pet pa več kot 500 ljudi.

Tabela 16: Seznam naselij priključenih na vodovod s številom prebivalcev (vir: Komunala Idrija d.o.o.)

Naselje	PE v naselju	PE, ki se s pitno vodo oskrbujejo v okviru javne službe
ČEKOVNIK	154	53
ČRNI VRH	517	502
DOLE	135	93
GODOVIČ	688	550
GORE	123	102
GORENJI VRSNIK	119	96
GOVEJK	73	57
IDRIJA	5785	5280
IDRŠEK	54	33
IDRIJSKI LOG	80	38
LEDINE	83	58
KORITA	20	15
LEDINSKE KRNICE	45	42
PEČNIK	49	36
POTOK	28	19
PREDGRIŽE	178	74
SPODNJA IDRIJA	1569	1493
SPODNJA KANOMLJA	257	92
VOJSKO	208	150
SPODNJI VRSNIK	42	42
ZADLOG	281	105
ZAVRATEC	127	117
SKUPAJ	10492	9047

Tabela 17: Seznam vodovodnih sistemov v upravljanju (vir: Komunala Idrija d.o.o.)

IME VODOVODNEGA SISTEMA	SEZNAM AGLOMERACIJ, KI JIH SISTEM NAPAJA - IME
Idrija	Idrija
Spodnja Idrija	Spodnja Idrija, Spodnja Idrija
Godovič	Godovič, Zavratac, Medvedje Brdo
Črni Vrh	Črni vrh, Predgriže, Zadlog
Spodnja Kanomlja	Spodnja Kanomlja

Tabela 18: Seznam vodovodnih sistemov v upravljanju, ki še niso centralnem registru Ministrstva za okolje in prostor (vir: Komunala Idrija d.o.o.,2008)

IME VODOVODNEGA SISTEMA	SEZNAM AGLOMERACIJ, KI JIH VS NAPAJA – IME
Ledine	Ledine, Gorenji Vrsnik, Govejk
Gore Dole	Gore
Vojsko*	-

* Vodovod Vojsko je v upravljanju Komunale Idrija d.o.o., na sistem je priključenih 150 prebivalcev, vendar je gostota poseljenosti naselja Vojsko prenizka, da bi bila zanj oblikovana aglomeracija. Skladno s tem za vodovod Vojsko Komunala zato še ni poročala in je naveden zgolj informativno kot še en vodovodni sistem v upravljanju.

V zadnjem desetletju je oskrba prebivalstva s pitno vodo v idrijski občini zelo napredovala. Tako ostajajo brez javne oskrbe s pitno vodo le še nekateri deli planot in manjši zaselki. S pitno vodo se tako oskrbuje približno 10.000 oz. 85 % vseh prebivalcev. V letu 2006 je bilo iz vseh sistemov skupno distribuirano 548.375 m³ (Komunala Idrija d.o.o.) vode, od tega 370.213 m³ gospodinjstvom, ostalo pa industriji in ustanovam.

336 vodovodnih sistemov je še v zasebnem upravljanju oz. nima upravljavca. Od tega je 8 takih, kjer se iz enega vodnega vira oskrbuje več kot 5 stanovanjskih hiš oz. 5 takih, kjer je oskrbovanih hiš natanko 5. Navedeni zasebni vodovodi bodo potrebovali upravljavca. Podrobnejše bo sistem oskrbe na območju celotne občine definiral nov odlok o oskrbi s pitno vodo, ki je v pripravi.

Noben od navedenih zasebnih vodovodnih sistemov predvidoma ne oskrbuje več kot 50 prebivalcev, tako da prevzemanja naštetih zasebnih vodovodnih sistemov v režim javnega vodovodnega sistema predvidoma ne bo več potrebno.

V vodooskrbne sisteme je vključeno 52 vodnih virov, 22 vodohranov ter 9 črpališč, 16 naprav za obdelavo pitne vode.

Tabela 19: Trendi porabe pitne vode po letih (vir: Komunala Idrija d.o.o., 2007)

KRAJ	SEKTOR	PRODANA VODA (M ³)						
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
IDRIJA	gospodinjstva	-	259.693	263.023	255.517	263.222	251.575	246.532
	ustanove	-	47.672	44.088	45.811	63.863	60.916	65.134
	podjetja, obrt	-	77.349	73.471	58.455	67.839	68.893	72.419
	SKUPAJ	-	384.714	380.582	359.783	394.924	381.384	384.085
SPODNJA IDRIJA	gospodinjstva	-	65.872	66.196	64.910	67.094	62.146	61.290
	ustanove	-	1.995	1.918	1.961	2.300	2.463	1.829
	podjetja, obrt	-	5.204	5.468	5.658	5.175	7.921	8.423
	SKUPAJ	-	73.071	73.582	72.529	74.569	72.530	71.542
GODOVIČ	gospodinjstva	-	20.230	20.267	20.192	20.237	20.077	19.351
	ustanove	-	291	307	568	628	567	567
	podjetja, obrt	-	8.293	8.994	8.932	9.249	13.120	18.307
	SKUPAJ	-	28.814	29.568	29.692	30.114	33.764	38.225
ČRNI VRH	gospodinjstva	-	21.489	25.855	21.880	26.077	23.951	25.617
	ustanove	-	949	869	777	1.186	818	789
	podjetja, obrt	-	4.027	6.161	8.016	9.934	9.389	9.864
	SKUPAJ	-	26.465	32.885	30.673	37.197	34.158	36.270
VOJSKO, ČEKOVIČNIK	gospodinjstva	-	6.794	7.137	6.349	7.172	6.752	6.883
	ustanove	-	185	76	88	87	110	314
	podjetja, obrt	-	1.419	1.137	1.128	1.065	1.174	242
	SKUPAJ	-	8.398	8.350	7.565	8.324	8.036	7.439
ZAVRATEC	gospodinjstva	-	3.796	5.395	4.560	8.230	8.471	10.540
	ustanove	-	93	220	892	225	186	274
	podjetja, obrt	-						0
	SKUPAJ	-	3.889	5.615	5.452	8.455	8.657	10.814
PORABA SKUPAJ	gospodinjstva	385.300	377.874	387.873	373.408	392.032	372.972	370.213
	ustanove	52.200	51.185	47.478	50.097	68.289	65.060	68.907
	podjetja, obrt	114.100	96.292	95.231	82.189	93.262	100.497	109.255
	SKUPAJ	551.600	525.351	530.582	505.694	553.583	538.529	548.375

Kot je razvidno iz tabele 17 je poraba vode v zadnjih sedmih letih približno na isti ravni in znaša cca. 550.000 m³. Se pa je poraba bistveno povečala v nekaterih naseljih (Godovič, Zavratac, Črni vrh). V Godoviču in Črnem vrhu se je povečala poraba vode v gospodarski dejavnosti, v Zavratacu pa je povečanje rezultat porabe v gospodinjstvih.

Tabela 20: Večji porabniki vode v občini (vir: Komunala Idrija d.o.o., 2007)

Večji porabniki vode	m³/leto	Tip odjemalca
Psihiatrična bolnica Idrija	31.500	ustanova
Kolektor Pro Idrija	20.000	industrija
Hidria IMP Klima Godovič	15.000	industrija
Dom upokojencev Idrija	7.100	ustanova
VitaDom Črni Vrh	7.000	ustanova
Hidria Rotomatika Sp. Kanomlja	4.200	industrija
Klavnica	2.800	industrija

Izvajanje oskrbe s pitno vodo se deli na pripravo vode in njeno distribucijo potrošnikom. Priprava vode pomeni zajem vode, dotok v vodohrane in začasno hrambo vode ter izvajanje dezinfekcije oziroma razkuževanje. Sem posredno sodi čiščenje objektov ter spremljanje in ukrepanje po veljavnem HACCP sistemu, ki omogoča, da se morebitne nepravilnosti pravočasno ugotavlja in preprečuje, ne pa samo odpravlja.

Načrt razvoja rezervnih vodnih virov še ni pripravljen za nobenega od vodnih virov. Veliko aktivnosti pa je namenjeno iskanju novih vodnih virov, ki bi z neprekinjenim zagotavljanjem količinsko in kakovostno ustrezne pitne vode nadomestili obstoječe vodne vire. V tem primeru bi oz. bodo obstoječi vodni viri postali rezerve.

Vodovodni sistemi, ki so v upravljanju Komunale, do konca leta 2007 še niso imeli urejenih vseh merilnih mest, ki bi omogočala izdelavo vodne bilance, kot jo zahteva pravilnik. Načeloma se spremlja zgolj količine zajete in prodane vode, na podlagi česa se določa vodne izgube, kar služi kot podlaga za izračun višine vodnega povračila. Tako določene vodne izgube so za sisteme v upravljanju Komunale Idrija d.o.o. precej različne – od 32 % za sistem Idrija do 17% za sistem Vojsko, v povprečju pa se gibljejo okrog 30 %.

Sistem za oskrbo s pitno vodo Idrija je zelo zapleten, kajti ne funkcionira po principu enega zajetja vodnega vira, enega črpališča, enega rezervoarja in mreže uporabnikov, pač pa je vanj oblikovano več sistemov oz. pol-sistemom. Mesto tako napajajo trije večji in trije manjši gravitacijski vodni viri, ki so hidravlično enosmerno povezani v širši sistem, ki pa ga napaja še glavni vodni vir, ki pa je površinski (Podroteja). Vodovod z gravitacijskimi vodnimi viri tako v zgornjem delu deluje pravzaprav kot samostojni sistem. Viški vode iz višje ležečih con pa se stekajo v nižje predele mesta, kjer se vode vseh sistemov oz. pol-sistemov mešajo. Za objekte v najnižji coni mesta je tako nemogoče reči, vodo katerega vodnega vira uporabljajo v danem trenutku, saj je le to odvisno od izdatnosti oz. porabe v višjih predelih mesta. V spodnjem delu mesta je poleg tega, da se mešajo vode različnih vodnih virov, vodovodno omrežje na nekaj mestih grajeno v obliki zanke.

7.3. Spremljanje stanja

Tabela 21: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
koncentracija nitratov (NO ₃) (srednja letna koncentracija)	5,5 mg/l (Podroteja)	50 mg/l
koncentracije ortofosfatov	0,09 mg/l (Podroteja)	0,2 mg/l
krom	0,3 µg/l (Podroteja)	30 µg/l
površina in % vodovarstvenih območij	12,8 km ² (4,4%)	-
kakovost pitne vode v vodovodnem omrežju (% mikrobiološko neustreznih vzorcev)	11,9 %	-
presežene mejne vrednosti merjenih fizikalno kemijskih parametrov	1 od 39	-
letni odvzem vode	548.375 m ³	-
odstotek izgub iz vodovodnega omrežja	30%	-
odstotek priključenih prebivalcev na vodovod	86 %	-

7.4. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 22: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> veliko število prebivalcev je priključenih na javni vodovod, ki je ustrezno upravljan izdatnost vodnih virov je zadostna 	<ul style="list-style-type: none"> najpomembnejši vodni vir v Podroteji ima kraško zaledje, zaradi česar je izdatnost spremenljiva, hkrati pa je možno onesnaženje vira (velika ranljivost vodnega vira); kljub zadostni izdatnosti, neustrezna kvaliteta; neustrezna kvaliteta pitne vode na nekaterih izvirihi; velike izgube pitne vode (30%); zapletenost vodovodnega sistema; usihanje vodnih virov.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> varovanje zaledja vodnih virov zagotavlja dolgotrajno varno oskrbo zagotavljanje mikrobiološke in fizikalno kemijske ustreznosti pitne vode na območju celotne občine 	<ul style="list-style-type: none"> podnebne spremembe – dolgotrajne suše – najbolj vplivajo na izvire s kraškim režimom neprimerna zaščita in onesnaženje vodnih virov

7.5. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENIVE
izdatnost podzemne vode v sušnih mesecih je nizka	naravne značilnosti (kras)	-
občasna onesnaženost podzemne vode s kraškim zaledjem	poselitev, kmetije z glavno usmeritvijo v živinorejo in izcedne vode iz nedovoljenih odlagališč odpadkov in industrijski obrati v Godoviču, neprimerna manjša in hišna vodovodna omrežja	nekontrolirano odtekanje odpadne vode v tla in talno vodo (onesnaženje talne vode)

7.6. Cilji za podzemno in pitno vodo

Operativni cilji za podzemno in pitno vodo:

1. Zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode (ustrezni predpisi, izvajanje predpisa);
2. Zagotovitev zadostnih virov za primer dolgotrajne suše.

7.7. Načrt ukrepanja

Tabela 23: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
IV-C1 Zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode.	IV-U1a Izdelava predpisa o varovanju pitne vode.	Občina Idrija, MOP	2009	/
IV-C2 Zagotovitev zadostnih virov za primer dolgotrajne suše.	IV-U2a Vrnitev vira Bela v vodovodni sistem .	Občina Idrija	projekt že poteka	/
	IV-U2b Sanacija vodovodnega omrežja.	Občina Idrija	projekt že poteka	1.000.000,00 € (občinski proračun, državni proračun)

8. POVRŠINSKE VODE in KOMUNALNE ODPADNE VODE

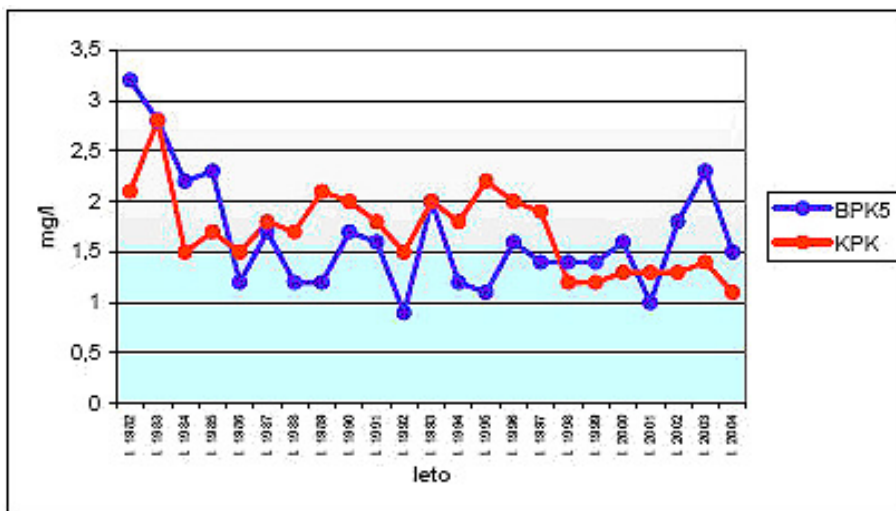
8.1. Stanje površinskih voda

Največji vodotok v občini je reka Idrijca, ki je del jadranskega povodja. Ostali vodotoki rečne mreže v občini so krajši in vsi pritoki reke Idrijce. Med njimi je tudi mnogo hudourniških. Na ozemlju občine se v Idrijco stekajo pritoki Črni potok, Belca, Jezernica (teče iz Divjega jezera v Idrijco in je najkrajša slovenska reka), Zala, Ljubevščica, Zaspana grapa, rudnik – kanal, Nikova, Rupčarjeva grapa, Šolska grapa, Peklenska grapa in Kanomljica. Med vodotoki s hudourniškim značajem so najbolj vodnati Belca, Zala, Nikova in Kanomljica.

Idrijca ima dežno-snežni rečni režim, za katerega je značilna visoka voda jeseni in nizka voda poleti. Od maja do oktobra je zaradi manjše količine padavin pretočnost reke šibkejša in zaradi tega je v tem obdobju vodotok vodno ekološko najbolj občutljiv. Enako velja tudi za vse pritoke Idrijce. Reko Idrijco uvrščamo ne glede na njen hudourniški značaj med razmeroma stabilne vodotoke (LUZ, Aquarius, 2008).

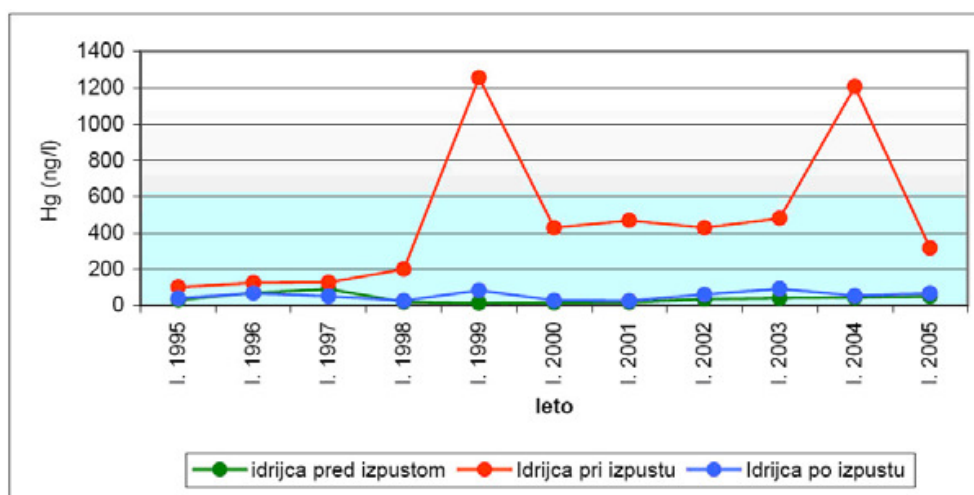
Po podatkih Monitoringa površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2005 ima Idrijca na merilnem mestu Podroteja in Hotešk dobro kemijsko stanje. Po biološki oceni kakovosti Idrijca na merilnem mestu Hotešk spada v 1 – 2 kakovostni razred (Arso, 2007). Stopnjo onesnaženosti vodotoka najbolj prikažejo naslednji kazalci: nasičenost vode s kisikom, kemična potreba po kisiku (KPK), biokemična potreba po kisiku (BPK), nitrati, fosfati (posledica komunalnega onesnaževanja in izpusti iz živalskih farm), mineralna olja (posledica prometnega onesnaževanja). Organsko onesnaženje izvira v manjši meri iz naravnega okolja, večji vir pa so industrijske in komunalne odpadne vode ter meteorne vode z urbanih površin (Okolje v Sloveniji..., 2006 vir: Benčina, 2007). Idrijca - Hotešk presega priporočeni vrednosti za BPK5 pri enem vzorcu, za nitrit pa v 33% vzorcev (vir: Poročilo monitoringa kakovosti voda za življenje sladkovodnih vrst rib za leto 2006)

Po Uredbi o območjih kopalnih voda ter o monitoringu kakovosti kopalnih voda (Ur.l. RS, št. 70/2003, 72/2004) spada Idrijca v Bači pri Modreju (sotočje z Bačo) v kopalne vode, kjer se običajno kopa večje število ljudi in kopanje ni prepovedano. Ob glavni vodni žili so skoncentrirani poselitev in največji industrijski obrati. Na kakovost vode v Idrijci v največji meri vplivajo izpusti industrijskih in komunalnih odpadnih vod ter meteornih voda iz urbaniziranih površin Idrije in Sp. Idrije.

Slika 4: Gibanje vrednosti BPK5 in KPK v Idrijci na merilnem mestu Hotešk (Benčina, 2007)

Živo srebro v reki je posledica atmosferske depozicije, spiranja kontaminirane prsti vzdolž reke in erozije žgalniških ostankov rude ter jalovine.

Slika 5: Letna povprečna vrednost Hgtot (ng/l) v reki Idrijci in po izpustu ter na izpustu jamske vode (Benčina, 2007)

Izpust jamske vode vpliva na povišane koncentracije živega srebra v vodotoku. Vrednosti živega srebra pred izpustom so se v vseh letih gibale pod vrednostjo 50 ng/l. Pri izpustu so bile v vseh letih koncentracije živega srebra povišane. Po izpustu so koncentracije živega srebra zopet upadale na približno isto vrednost kot pred izpustom.

V času delovanja rudnika živega srebra so večino žgalniških ostankov vsipavali v strugo Idrijce, zato so vsebnosti živega srebra v sedimentih reke Idrijce in Soče ter tudi v morskih sedimentih v skrajnem Tržaškem zalivu povišane. Gosar in sodelavci so ugotovili, da sediment v zgornjem toku Idrijce vsebuje 2 mg Hg/kg. V območju med Idrijo in Spodnjo Idrijo vsebuje od 100 do 1000 mg Hg/kg. Sediment nizvodno od Spodnje Idrije vsebuje od 5 do 680 mg Hg/kg (Svetina et al., 2002 vir: Benčina, 2007).

Vrednosti živega srebra v sedimentih močno nihajo in so odvisni tako od oddaljenosti vira onesnaženja (topilnica in deponija žgane rude ob njej v Idriji), kot tudi od hidroloških značilnosti Idrijce. Idrijca namreč ob visokem vodnem stanju, ki praviloma nastopi dvakrat letno (v maju in novembru), erodira lastno korito, zato velik del sedimentov z živim srebrom nadaljuje pot do izliva v Sočo in proti morju. Visoke vrednosti tudi do 993 mg Hg/kg so bile izmerjene v recentnih poplavnih sedimentih v spodnjem toku Idrijce. To je verjetno posledica velike transportne sposobnosti Idrijce ob poplavah (Svetina et al., 2002).

Geoakumulacijski indeks za sedimente, izračunan z vrednostjo ozadja 2 mg Hg/kg, razvršča Idrijco med zelo močno onesnažene reke. Primerjava s svetovnimi podatki kaže, da sodi Idrijca med najbolj obremenjene reke z živim srebrom na svetu (Svetina et al., 2002 vir: Benčina, 2007).

Tabela 24: Vsebnosti Hg v sedimentu Idrijce na merilnem mestu Hotešk (Benčina, 2007)

Leto	Hg v sedimentu (mg/kg)
1986	31
1987	786
1988	97
1989	/
1990	18,5
1991	0,22
1992	3,8
1993	30
1994	12
1995	26
1996	125
1997	97,6
1998	38
1999	23
2000	0,17
2001	180
2002	43
2003	/
2004	15
2005	40

Vodotoki v občini so na območju naravnih nahajališč živega srebra in tako posledično ogroženi zaradi povečanih koncentracij živega srebra (Benčina, 2007).

8.2. Odvajanje in čiščenje odpadne vode

Kot je običajno po večini slovenskih krajev se je mesto širilo hitreje, kot se je gradila komunalna infrastruktura. Tako so površinski odvodniki bili najprej kanalizirani, ulice tlakovane, površinske meteorne vode pa speljane v kanale z iztokom v Nikovo ali Idrijco. Večina teh kanalov teče prečno na smer Nikove. Po izgradnji vodovodnega omrežja in predvsem po saniranju stanovanjskih stavb ter dvigu življenjskega standarda ljudi (straniščna na vodno izpiranje, kopalnice, pralni stroji,...) pa so se sprva pretoki greznic, kasneje pa kar direktno sanitarni odtoki iz objektov priključili na obstoječe kanale, ki so bili sprva namenjeni le kanaliziranju površinskih voda. Večina objektov je imela lastne greznice, katerih vsebino so uporabljali za dognojevanje vrtov za pridelavo vrtnin.

Po letu 1950 se je v mestu načrtno pristopilo h gradnji sanitarne kanalizacije s tem, da so se ob Nikovi in delno ob Idrijci levo in desnobrežno zgradili zbiralni kanali. Za večje stanovanjske zazidave se je zgradilo sanitarne kanale. Vendar pa so na zbiralnike v veliki meri priključeni tudi stari kanali, ki so sprva odvajali površinske odvodnike skozi mesto v Nikovo in Idrijco. Ob tem pa je glavna zbrana sanitarne vode iz levobrežnega zbiralnika ob Nikovi priključena na obstoječi rudniški rov, ki teče pod mestom in se izliva v Idrijco dolvodno do čistilne naprave. Desnobrežni zbiralnik ob Nikovi in del levobrežnega, od Mestnega trga proti industrijski coni sta danes priključena na čistilno napravo.

CČN Idrija je preobremenjena in že deluje na robu zmogljivosti, vsak večji naliv pa močno zmanjša učinkovitost čiščenja. Prav tako manjkajo podatki o izpustih iz gospodinjstev.

Sam sistem odvajanja in čiščenja odpadnih voda je na delih že močno dotrajan, neustrezne pa so tudi rešitve in izvedbe greznic, ki so večinoma pretočne, vendar polne blata in tako ne opravljajo svoje funkcije.

Tabela 25: Tehnični podatki o kanalizacijskem omrežju v Idriji (Komunala Idrija, 2008)

<i>Tehnični podatki</i>	
Skupna dolžina primarnega omrežja	10.200 m
Skupna dolžina sekundarnega omrežja	7.800 m
Število razbremenilnikov	11 kom
Števil revizijskih jaškov	46 kom
Mešan sistem kanalizacije	60 %
Število hišnih priključkov	780 kom
Količina odvedene vode gospodinjstvom	111.052 m ³
Količina odvedene vode iz gospodarstva	70.993 m ³
Količina odvedene vode iz javnih ustanov	18.070 m ³
Skupna količina odvedenih voda	200.115 m ³

Na čistilno napravo je priključenih 5.704 prebivalcev, oz. 48,27 %, 1.840 prebivalcev 26% jih biva na področju, kjer se kanalizacija odvaja v površinske odvodnike in 1.080 to je 15% prebivalcev pa biva na nekanaliziranih območjih (Komunala Idrija, 2008).

Tabela 26: Učinki čiščenja na CČN in 2 ČN, kjer se vodi evidenca (Komunala Idrija, 2008)

Idrija 6000 PE	Letno povprečje '07
KPK	93,2
BPK5	96,7
Celotni dušik	33,6

Spodnja Idrija 2000 PE	Letno povprečje
KPK	95,1
BPK5	96,5
Celotni dušik	71,7

Godovič 500 PE	Letno povprečje
KPK	94,2
BPK5	97,6
Celotni dušik	ni podatka

Navedene čistilne naprave so klasične naprave - čiščenje z vpihovanjem v aeracijskem bazenu in naknadnem usedalniku. Čistilna naprava Mokraška vas (100 PE) je bila v letu 2007 v poskusnem obratovanju. Na območju občine je še ČN VitaDom, ki ni v upravljanju Komunale Idrija d.o.o. in čezmerno obremenjuje okolje. Ostale MČN niso evidentirane.

Tabela 27: Sistemi ureditve odvajanja in čiščenja odpadne vode v občini (Komunala Idrija, 2008)

<i>Naselje</i>	<i>Št. prebivalcev</i>	<i>Vodovarstveno območje</i>	<i>Prehodno obdobje</i>	<i>Ukrep</i>
IDRIJA	5.767	NE	PG	CČN 8500 PE
SP. IDRIJA	1.477	NE	PG	MČN 2000 PE
SPODNJA KANOMLJA	151	NE	PG	MČN 1000 PE
SP. IDRIJA-del	193	NE	PG	Skupaj s Sp. Idrijo
SREDNJA KANOMLJA	78	NE	PG	MČN 120 PE + IČN
GODOVIČ	466	ŠE NE	NPG	MČN 1000 PE
ČRNI VRH	428	ŠE NE	NPG	MČN 900 PE
PREDGRIŽE	113	ŠE NE	NPG	MČN 250 PE + IČN
LEDINE	52	ŠE NE	PG	MČN 100 PE + IČN
ZARATEC	66	DA (NE BO VEČ)	PG	MČN 100 PE + IČN
GORNJI VRSNIK	66	NE	PG	MČN 100 PE + IČN
GORE	52	NE	PG	MČN 80 PE + IČN

Legenda: PG = pretočna greznica, NPG = nepretočna greznica, CČN = centralna čistilna naprava, MČN = mala čistilna naprava, IČN = individualna čistilna naprava

Blato iz CČN se zaenkrat odlaga na območju CČN, vendar bo kmalu potrebno najti trajno rešitev. Merijo se tudi koncentracije živega srebra v blatu, kjer je opaziti trend upadanja koncentracije, vendar je še vedno 4x presežena, zaradi česar je blat tretirano kot nevaren odpadek.

Tabela 28: Koncentracije živega srebra v blatu CČN (mejna vrednost je **5 mg/kg s.s**) (Komunala Idrija d.o.o., 2008)

Datum meritve	Koncentracija (mg/kg s.s)
marec 1999	140
april 1999	135
marec 2000	87
oktober 2000	59
julij 2001	53
maj 2002	30
marec 2003	25
december 2003	38
maj 2004	26
november 2004	46
april 2005	31
oktober 2005	34
april 2006	26
julij 2006	-
marec 2007	24
november 2007	20
maj 2008	20

8.3. Spremljanje stanja

Tabela 29: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
kakovost površinskih vodotokov (BPK5, nitriti, Hg)	1. - 2. kakovostni razred reke Idrijce BPK5 1,33 mg/l (Hotešk) nitrit 0,01mg/l (Hotešk) živo srebro 40 mg/kg (Podroteja)	Uredba o kemijskem stanju površinskih voda (Ur. l. RS, št. 11/02) mejne vrednosti BPK5 3 mg/l nitrit 0,01 mg/l živo srebro 1 mg/l
količina vseh odpadnih voda (2007)	411.102 m ³	-
količina očiščenih odpadnih voda (2007)	390.672 m ³	-
odstotek očiščenih odpadnih voda (2007)	95,03	-
odstotek priključenih na kanalizacijo	59%	-
cena odvajanja in čiščenja odpadnih voda gospodinjstva ustanove gospodarstvo in čiščenja odpadnih voda gospodinjstva ustanove gospodarstvo	0,1499 €/m ³ 0,1910 €/m ³ 0,2302 €/m ³ 0,6053 €/m ³ 0,7203 €/m ³ 0,8656 €/m ³	-
učinki čiščenja na CČN Idrija	93,2 % KPK 96,7 % BPK5 33,6 % celotni dušik	Uredba o emisiji snovi pri odvajanju odpadne vode iz komunalnih čistilnih naprav (Ur. l. RS, št. 45/07) KPK min. 80 % BPK min. 90 % celotni dušik min 70 %
odstotek priključenih prebivalcev na ČN	48,27%	-

8.4. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 30: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> gosta poselitev omogoča enostavno ureditev infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadne vode dobro kemijsko stanje vodotoka Idrijca, spada v 1-2 razred po biološki oceni kakovosti 	<ul style="list-style-type: none"> nepopolna komunalna opremljenost nekaterih območij v občini onesnaženost Idrijce z živim srebrom neustrezno odvajanje meteornih vode preobremenjenost CČN ni kontrole izpustov odpadnih voda iz gospodinjstev starost sistema odvajanja in čiščenja in hudournikov ni rešeno odlaganje blata iz ČN, onesnaženega s Hg
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> izgradnja ustreznega sistema odvajanja in čiščenja odpadnih voda 	<ul style="list-style-type: none"> po izgradnji CČN bo nastajala večja količina odpadnega blata; neustrezno ravnanje z blatom lahko ponovno obremeni okolje

8.5. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENIVE
obremenjenost površinskih voda z odpadnimi vodami	neobstoječe oz. neustrezno urejeno odvajanje in čiščenje odpadnih voda preobremenjenost CCN zaradi vse večjega priključevanja	nekontrolirano odtekanje odpadne vode v površinske vode obremenitve vodotoka ob vsakem večjem nalivu, ker CCN deluje na meji zmogljivosti
obremenjenost Idrije z živim srebrom	geološke značilnosti območja, kontaminiranost območij vzdolž reke	atmosferska depozicija, spiranje kontaminirane prsti vzdolž reke in erozija žgalniških ostankov rude ter jalovine

8.6. Cilji za površinske vode

Operativni cilji za površinske vode:

1. Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini;
2. Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju (tudi v površinskih vodah).

8.7. Načrt ukrepanja

Tabela 31: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
V-C1 Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini.	V-UIa Priprava ustreznih občinskih predpisov in podlag za ravnanje z odpadno vodo (Odloka o odvajanju in čiščenju odpadnih voda, Operativni program odvajanja in čiščenja odpadnih voda).	Občina Idrija, Komunala Idrija d.o.o.	2010	35.400,00 € (občinski proračun)
	V-UIc Izgradnja potrebne manjkajoče infrastrukture skladno z operativnim programom odvajanja in čiščenja odpadnih voda.	Občina Idrija	2010 - 2013	glede na operativni program

*Cilj in ukrep, ki se nanašata na Hg sta navedena v poglavju za zrak

9. HRUP

9.1. Obstoječa raven hrupa

9.1.1. Opredelitev hrupa

Hrup je vsak zvok, ki v naravnem in življenjskem okolju vzbuja nemir, moti človeka in škoduje njegovemu zdravju ali počutju ali škodljivo vpliva na okolje. Vir onesnaževanja okolja s hrupom je natančneje določen z Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Ur. l. RS, št. 105/05, 34/08), v manj natančnem smislu pa to v grobem predstavlja:

- industrijski, obrtni ali drug proizvodni objekt ali naprava,
- cestna in železniška infrastruktura, parkirna hiša ali odprto parkirišče,
- letališče ali helikoptersko vzletišče,
- strelišče ali poligon za uničevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev,
- poligon za potrebe zaščite in reševanja,
- objekt za športne ali druge javne prireditve,
- odprto ali prekrto gradbišče,
- avtodromi, vrtiljaki, športna strelišča in podobni zabavišni objekti in naprave,
- javna prireditve, javni shod in vsaka uporaba zvočnih ali drugih naprav, ki povzročajo stalen ali občasen hrup, če se odvija na javnem kraju, na prostem ali v objektu, ki za takšne dejavnosti sicer ni namenjen.

Pri vrednotenju hrupa s strani človeka, ki ta hrup zaznava je vedno prisoten psihološki dejavnik. Ta v velikih primerih lahko zelo vpliva na določanje hrupa, kot motečega zvoka. Pri tem je potrebno upoštevati tudi frekvenčno razčlenjenost hrupa, saj določene frekvence povzročajo večje nelagodje in s tem posledično večjo motnjo za človeka, kot sprejemnika tega hrupa. Natančno vrednotenje hrupa je zato določeno s standardi oz. metodami, ki jih citirana Uredba upošteva.

9.1.2. Območja varstva pred hrupom

Območja se delijo v skladu z določili Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Ur. l. št. 105/05, 34/08) v štiri skupine, kot je navedeno v tabeli 2:

Tabela 32: Stopnje varstva pred hrupom

STOPNJA	OPIS OBMOČJA VARSTVA PRED HRUPOM
I.	Velja za vse površine na mirnem območju na prostem, ki potrebujejo povečano varstvo pred hrupom, razen površin na območju prometne infrastrukture, gozdov na površinah za izvajanje gozdarskih dejavnosti, območju za potrebe obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Mirno območje na prostem je območje varstva pred hrupom, ki obsega zavarovano območje v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave, razen območij naselij na zavarovanem območju ter območij cest in železniških prog v širini 1000 m od sredine pomembne ceste oziroma pomembne železniške proge.
II.	Velja za površine podrobnejše namenske rabe prostora, na katerih ni dopusten noben poseg v okolje, ki je moteč zaradi povzročanja hrupa. To so območja družbene infrastrukture - površine za zdravstvo v neposredni okolici bolnišnic, zdravilišč in okrevališč, območja stanovanj - čiste stanovanjske površine, stanovanjske površine za posebne namene in površine počitniških hiš in posebna območja, ki so namenjena površinam za turizem.
III.	Velja za naslednje površine podrobnejše namenske rabe prostora, na katerih je dopusten poseg v okolje, ki je manj moteč zaradi povzročanja hrupa. To so območja stanovanj: splošne stanovanjske površine in stanovanjske površine s kmetijskimi gospodarstvi; območja družbene infrastrukture: površine za vzgojo, izobraževanje, šport, zdravstvo, kulturo, javno upravo in opravljanje verskih obredov; območja zelenih površin: površine za rekreacijo in šport, parki in pokopališča; vsa mešana območja in območja vodnih zemljišč vse površine razen površin vodne infrastrukture in površin na mirnem območju na prostem.
IV.	Velja za stavbe z varovanimi prostori na naslednjih površinah podrobnejše namenske rabe prostora, na katerih je dopusten poseg v okolje, ki je lahko bolj moteč zaradi povzročanja hrupa: <ul style="list-style-type: none">- Na posebnem območju površine drugih območij, ki so namenjene za nakupovalna središča, sejmišča in zabaviščne objekte (npr. avtodrom, vrtiljak ali športno strelišče), in površine drugih podobnih območij,- na območju proizvodnih dejavnosti: površine za industrijo, površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo in površine za proizvodnjo,- na območju prometne in okoljske infrastrukture,- na območju gozdov, kmetijskih zemljišč, vodnih zemljišč in mineralnih surovin,- na območju za potrebe obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Za območje občine Idrija ni izdelana Določitev območij varstva pred hrupom. Zaradi navedenega ni natančno opredeljenih območij varstva pred hrupom. Na podlagi zgornje tabele in namenske rabe prostora na območju občine, lahko zaključimo da prevladujeta IV. in III. območje varstva pred hrupom in je območje, ki bi bila lahko potencialno opredeljena kot II. območja varstva pred hrupom malo. Posamezna manjša območja bi bila lahko opredeljena kot mirna območja na prostem in predvsem kot mirna območja znotraj poselitve. Za opredelitev navedenih območij bi bilo potrebno natančno modelirati vrednosti kazalcev hrupa v okolju.

9.1.3. Viri hrupa na območju občine

Raven hrupa na območju občine Idrija bi lahko razdeli po posameznih območjih lociranih glede na vire hrupa. Na raven hrupa vplivajo predvsem industrijski in proizvodni obrati ter motorni promet po cestah. Poleg navedenega povzročajo hrup tudi stroji povezani s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo ter prisotnost storitvene dejavnosti (hrup je vezan predvsem na premike osebnih vozil).

Glavne vire hrupa na območju občine predstavlja glavna cesta in industrijski kompleks v Idriji ter Spodnji Idriji. V primeru industrije gre za dejavnost, ki obratuje neprestano (24 ur). V obeh primerih (tako v Idriji kot v Spodnji Idriji) se na robu območja industrijskega kompleksa začne poselitveno območje, ki je namenjeno predvsem bivanju. V obeh primerih je zakonsko obvezen obratovalni monitoring hrupa pri najbližjih stanovanjskih objektih v vseh smereh.

Iz meritev obremenjevanja okolja s hrupom zaradi obratovanja podjetja Hidria Rotomatika d.o.o. (industrijski kompleks v Spodnji Idriji, kjer se nahajajo tudi proizvodni obrati drugih podjetij) je razvidno, da je raven hrupa pri vseh najbližjih stanovanjskih objektih (v vseh smereh) pod mejnimi vrednostmi za III. območje varstva pred hrupom tako za kombiniran kot za nočni kazalec hrupa. Dnevna raven hrupa pri najbližjih stanovanjskih objektih se giblje med 50 in 54 dB(A), nočna raven pa med 45 in 47 dB(A). V letu 2005 je sicer pri najbližjih stanovanjskih objektih v smeri proti vzhodu prihajalo do preseganja mejnih vrednosti. Zaradi navedenega so bili izvedeni ustrezni protihrupni ukrepi, ki so znižali vrednosti pod mejne vrednosti za III. območje varstva pred hrupom, kar je razvidno tudi iz kasneje opravljenih meritev hrupa. Iz meritev hrupa je razvidno, da tudi na samem območju industrijskega kompleksa ne prihaja do preseganja mejnih vrednosti za IV. območje varstva pred hrupom. Od okoliških prebivalcev tudi ne prihaja več do pritožb nad hrupom na območju.

Meritve obremenjevanja okolja s hrupom v Idriji nam niso bile razpoložljive, so pa nam v podjetju Kolektor Group d.o.o. zagotovili, da pri nobenem od najbližjih stanovanjskih objektov ne prihaja do preseganja mejnih vrednosti za III. območje varstva pred hrupom. V preteklosti naj bi bili problemi z stanovanjskimi objekti v smeri proti Idriji, vendar so z ustreznimi protihrupni ukrepi zadevo sanirali. V preteklosti je prihajalo tudi do pritožb okoliških občanov, kar pa se v zadnjih letih (po sanaciji) ne dogaja več (zagotovilo predstavnika podjetja).

Glavni prometni tokovi potekajo po glavni cesti II. reda z oznako 102, ki občino preseka v dinarski smeri in povezuje Idrijo z osrednjo Slovenijo (via Logatec). Povprečni letni dnevni promet na tej cesti se z leta v leto povečuje in je v letu 2006 znaša 4.474 vozil (DRSC, 2008). Takšen promet predstavlja preseganje mejnih vrednosti za III. območje varstva pred hrupom samo v neposredni bližini cestišča (~ 15 m od središča cestišča), do preseganja mejnih vrednosti za II. območje varstva pred hrupom pa v približno 20 m pasu od središča cestišča (v primeru, ko med sprejemnikom in virom ni nobenih ovir). Iz navedenega lahko zaključimo, da cestni promet na območju občine Idrija pretežno ne predstavlja prekomernega obremenjevanja objektov z varovanimi prostori.

Znotraj samega območja naselja Idrije se tudi nahajajo proizvodne dejavnosti, vendar gre za manj intenzivno dejavnost (manj hrupno), ki pretežno ne povzroča vrednosti kazalcev hrupa višjih od mejnih vrednosti za III. območje varstva pred hrupom. Na raven hrupa znotraj naselij vplivajo tudi druge ceste, storitvena in kmetijska dejavnost. Omenjene ceste in dejavnosti običajno ne predstavljajo vire hrupa, ki bi povzročali preseganje mejnih vrednosti za III. območje varstva pred hrupom v neposredni bližini ter mejne vrednosti za II. območje varstva pred hrupom v bližnji okolici. Med vire hrupa v bližini mestnega jedra spada tudi rudniška injektirna postaja v Barbarah. Ne obstaja pa evidenca virov hrupa (proizvodni obrati, delavnice, inp.) in evidenca zavezancev za izvajanje monitoringa, ter spremljanje rezultatov monitoringa.

9.2. Spremljanje stanja

Tabela 33: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
ravni hrupa zaradi industrije pri najbližjih stanovanjskih objektih	pod mejnimi vrednostmi za III. območje varstva pred hrupom: - od 50 do 54 dB(A) dnevni - od 45 do 47 dB(A) nočni	58 dB(A) dnevni 48 dB(A) nočni
raven hrupa zaradi ostale proizvodne dejavnosti pri najbližjih stanovanjskih objektih	ni znano (niso bile opravljene meritve oz. ni bilo modelirano oz. podatki niso razpoložljivi)	mejne vrednosti za III. območje varstva pred hrupom
ravni hrupa ob glavni cesti pri najbližjih stanovanjskih objektih	ni znano (niso bile opravljene meritve oz. ni bilo modelirano)	mejne vrednosti za III. območje varstva pred hrupom
raven hrupa v krajinskem parku	ni znano (niso bile opravljene meritve oz. ni bilo modelirano)	najmanj mejne vrednosti za II. območje varstva pred hrupom (zagotavljanje mejnih vrednosti za I. območje varstva pred hrupom)

9.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 34: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> razmeroma nizka obremenjenost s hrupom v bližini pomembnih cest, izvajanje monitoringa večjih industrijskih obratov in zagotavljanje zakonsko predpisanih vrednosti sodobne naprave v industriji 	<ul style="list-style-type: none"> nenatančno določena območja varstva pred hrupom, nespremljanje hrupa na območju industrije pri najbližjih stanovanjskih objektih, stikanje industrijskih, proizvodnih območij s poselitvenimi območji, povišan transport zaradi proizvodnih dejavnosti uporaba motornih vozil v krajinskem parku
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ureditev ustreznega spremljanja ravni hrupa pri izpostavljenih stanovanjskih objektih zagotavljanje ustreznih ravni hrupa v krajinskem parku 	<ul style="list-style-type: none"> povečanje premika motornih vozil (povečanje PLDP na pomembnih cestah), prekomerna obremenjenost na fasadah objektov z varovanimi prostori, neustrezno umeščanje virov hrupa.

9.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENIVE
nenatančno določena območja varstva pred hrupom z neopredeljenimi viri hrupa na območju občine	neznanje na področju akustičnega planiranja v preteklosti, osredotočenost na druge okoljske probleme (stiki med industrijskimi in poselitvenimi območji, umeščanje virov hrupa v bližino stanovanjskih objektov)	emisije hrupa nad mejnimi vrednostmi (velika verjetnost)
točkovno obremenjevanje s hrupom	prisotnost proizvodnih virov hrupa na območju občine (stiki med industrijskimi in poselitvenimi območji, umeščanje virov hrupa v bližino stanovanjskih objektov)	emisije hrupa nad mejnimi vrednostmi (velika verjetnost)

9.5. Cilji za hrup

Operativni cilji za hrup:

1. Zagotovitev varstva pred hrupom skladno z veljavno zakonodajo.

Cilji povezani s prometom so opredeljeni v poglavju Promet.

9.6. Načrt ukrepanja

Tabela 35: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
VI-C1 Zagotovitev varstva pred hrupom skladno z veljavno zakonodajo.	VI-U1a Izdelava študije hrupa s kartografsko določitvijo območij varstva pred hrupom in opredelitev ukrepov za območja preseženih vrednosti hrupa.	Občina Idrija	po 2013	30.000,00 € (občinski proračun)
	VI-U1b Izvedba ukrepov za zmanjšanje hrupa na območjih preseganja mejnih vrednosti.	Občina Idrija	po 2013	skladno z ugotovitvami študije hrupa (povzročitelj hrupa)

Ukrepi povezani s prometom so opredeljeni v poglavju Promet.

10. SVETLOBNO ONESNAŽENJE

10.1. Stanje svetlobnega onesnaženja

Svetlobno onesnaževanje je definirano kot emisija svetlobe iz virov svetlobe, ki poveča naravno osvetljenost okolja. Povzročča za človekov vid motečo osvetljenost, ogroža varnost v prometu zaradi bleščanja, zaradi sevanja proti nebu moti življenje ali selitev ptic, netopirjev, žuželk in drugih živali, moti profesionalno ali amatersko astronomsko opazovanje, ali s sevanjem proti nebu po nepotrebnem porablja električno energijo.

V Sloveniji svetlobno onesnaženje hitro narašča. Po grobih ocenah je v javni razsvetljavi kar 95 odstotkov nezasenčenih ali delno zasenčenih svetilk, ki nebo osvetljujejo do stopnje, ko so tako amaterska kot tudi profesionalna astronomska opazovanja resno ogrožena. Poleg stalnega večanja števila svetilk zbuja skrb tudi povečevanje moči sijalk, kar neposredno vpliva na povečanje svetlobnega onesnaženja. Cestni razsvetljavi se pridružuje še obilna in pretežno v nebo sijoča dekorativna razsvetljava kulturnih spomenikov, cerkva in svetlečih reklamnih panojev, katerih število se hitro povečuje.

Na državnem nivoju vsako leto za razsvetljava po nepotrebnem zapravimo za približno 10 mio. evrov električne energije, prav tako pa je Slovenija tudi po porabi na prebivalca v EU že na drugem mestu, kajti v nekaterih občinah je poraba več kot 200 % glede na evropsko povprečje (Recek, 2008).

Na terenskem ogledu je bilo opaženo, da so glavni viri svetlobnega onesnaženja:

- neprimerna cestna razsvetljava,
- svetlobni napisi in
- razsvetljava spomenikov.

Monitoring svetlobnega onesnaženja, ki so ga v letu 2005 izvedli pri organizaciji Pobuda za temno nebo na merilnem mestu Črni vrh kaže, da je močno prisotno žarčenje neba iz smeri naselij med katere spada tudi Idrija. Iz posnetkov nočnega neba je predvsem v smeri proti Ljubljani osvetljenost neba močno povečana in to kljub razmeroma veliki oddaljenosti od vira umetne svetlobe. To razmeroma visoko stopnjo onesnaženja pripisujemo prav svetlenju slabo zasenčenih svetilk iz oddaljenih virov pod majhnimi koti nad obzorjem (Mohar, Mikuž, Zwitter, 2005).

Slika 61 : Posnetek neba iz observatorija na Črnem Vrhu (Mohar, Mikuž, Zwitter, 2005)

Iz slike 6 so razvidne smeri sevanja, ki se ujemajo z lego naselij. Sevanje v oranžni barvi prihaja od visokotlačnih natrijevih, v zelenkasti barvi pa od živosrebrnih svetilk.

Občina je v letu 2007 za javno razsvetljavo porabila 341 MWh električne energije, kar znese na prebivalca cca. 28 kWh. Ta vrednost je bistveno nižja od vrednosti, ki jih določa Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur. l. RS. št.: 81/07, 109/07), ki zgornjo mejo določa na 44,5 kWh/prebivalca.

Ključni problem pri omejevanju onesnaženja je torej preprečevanje sevanja nad vodoravnico, ki prihaja od nezasenčenih ali slabo zasenčenih svetil. V občini teče projekt izdelave katastra javne razsvetljave, kar bo osnova za določitev posameznih virov sevanja in za zamenjavo neustreznih svetilk.

10.2. Spremljanje stanja

Tabela 36: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
poraba električne energije za javno razsvetljavo	28,4 kWh/preb.	44,5 kWh/preb.
delež svetil v javni razsvetljavi, ki ne ustrezajo določilom Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur. l. RS. št.: 81/07, 109/07)	-	25% do leta 2011 50% do leta 2012 100% do leta 2016

10.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 37: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> strnjena poselitve omogoča ureditev učinkovite javne razsvetljave večja neposeljena območja 	<ul style="list-style-type: none"> neprimerna cestna razsvetljava neprimerni svetlobni napisi razsvetljava spomenikov
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> zmanjšanje svetlobnega onesnaženja uporaba popolno zasenčenih svetil 	<ul style="list-style-type: none"> povečanje svetlobnega onesnaževanja

10.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENITVE
na območju občine Idrija se nahajajo številni viri svetlobnega onesnaženja	cestna razsvetljava, neprimerni svetlobni napisi, razsvetljava spomenikov, razsvetljava parkirišč in industrijskih objektov	uporaba nezasenčenih svetil in svetil, ki svetijo nad vodoravnico, prekomerno razsvetljevanje objektov in odprtega prostora povzročajo psihofizične težave ljudem in uničujoče vplivajo na določene živalske vrste

10.5. Cilji za svetlobno onesnaženje

Operativni cilji za svetlobno onesnaženje:

1. Identifikacija glavnih virov svetlobnega onesnaženja in njihova odprava (ureditev javne razsvetljave).

10.6. Načrt ukrepanja

Tabela 38: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
VII-C1 Identifikacija glavnih virov svetlobnega onesnaženja in njihova odprava (ureditev javne razsvetljave).	VII-U1a Izdelava katastra javne razsvetljave.	Komunala Idrija d.o.o.	2009	že v izvajanju
	VII-U1b Izdelava študije ukrepov za zmanjšanje stroškov za javno razsvetljavo in zmanjšanja svetlobnega onesnaženja.	Občina Idrija	2009 - 2013	7.000,00 € (občinski proračun)
	VII-U1c Izvedba ukrepov za zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja.	Občina Idrija, Komunala Idrija d.o.o.	2010 - 2013	100.000,00 € (občinski proračun)

11. RAVNANJE Z ODPADKI

Ravnanje z odpadki zajema zbiranje, prevažanje, predelavo in odstranjevanje odpadkov, vključno s kontrolo tega ravnanja. Ravnanje z nenevarnimi odpadki zajema procese fizikalne in kemijske obdelave, sežiganje (incineracijo) odpadkov, biološko obdelavo in katerokoli drugo metodo obdelave (kompostiranje, recikliranje itd.) ter njihovo odlaganje (odlagališča za nenevarne odpadke, odlaganje v morje oziroma katerokoli drugo metodo odlaganja). Ravnanje z nevarnimi odpadki vsebuje postopke fizikalne in kemijske obdelave, toplotne, biološke obdelave ali katerekoli druge ustrezne metode ravnanja z nevarnimi odpadki, vključeno je tudi odlaganje nevarnih odpadkov (odlagališča nevarnih odpadkov, shranjevanje v zabojnike, podzemno trajno odlaganje oziroma katerokoli drugo metodo odlaganja).

Predpisi na področju ravnanja z odpadki so večinoma sprejeti na osnovi Zakona o varstvu okolja. Okvirni oziroma osnovni predpis, ki ureja področje odpadkov, je Pravilnik o ravnanju z odpadki. Tega dopolnjujejo tri hčerinske skupine predpisov. V prvo skupino sodijo predpisi, ki obravnavajo posamezne vrste odpadkov (npr.: ravnanje z odpadnimi olji, embalažo in odpadno embalažo, baterijami) in v drugo skupino sodijo predpisi, ki obravnavajo objekte in naprave za ravnanje z odpadki (odlaganje, sežiganje). Tretjo skupino predpisov oblikujejo predpisi o prekomejnem prehodu odpadkov (ARSO, 2006).

11.1. Stanje na področju ravnanja z odpadki

Na območju občine Idrija in občine Cerklje ob noči za področje ravnanja z mešanimi komunalnimi odpadki iz gospodinjstev skrbi Komunalna Idrija d.o.o. Ravnanje z odpadki omenjene službe obsega:

- odvoz komunalnih odpadkov iz gospodinjstev, podjetji, ustanov, javnih površin;
- zbiranje in odvoz papirja, stekla ter odpadne plastične in kovinske embalaže;
- zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev;
- zbiranje kosovnih odpadkov iz gospodinjstev,
- zbiranje komunalnih odpadkov iz industrije, ustanov in obrti.

V organiziran način zbiranja komunalnih odpadkov je vključeno celotno območje občine, kljub zelo razgibani konfiguraciji terena in težkemu dostopu (ob glavnih cestah so prevzemna mesta). Komunalni odpadki se ločeno zbirajo v zabojnike ali v posebne PVC vrečke ter se jih redno odvažajo (1 – 3x tedensko v strnjениh naseljih in vsakih 14 dni na oddaljenih razpršenih območjih).

V območju občine Idrija sta dve odlagališči odpadkov, ki se nahajata v okolici mesta Idrija. Eno odlagališče (Ljubevč) ima status zaprtega odlagališča od leta 2004, drugo pa je v pridobivanju tega statusa. Oba odlagališča sta v upravljanju Komunale Idrija d.o.o. Zbrane komunalne odpadke se tako odvažajo na odlagališče Raskovec. Odlagališče nenevarnih odpadkov Raskovec je vzhodno od Idrije na območje Krajevne skupnosti Dole na nadmorski višini 776 m. V neposredni bližini odlagališča ni stanovanjskih objektov in je najbližji oddaljen približno 300 m. Najbližje poselitveno območje je naselje Tabor, ki je v zračni liniji oddaljeno približno 800 m. Zaradi reliefnih značilnosti in obdanosti z gozdno krajino odlagališče je vidnost odlagališča vseh objektov izven 600 m pasu. Odlagališče se razteza na 20178,5 m² površine in je do sedaj na njem odloženo približno 105.000 ton odpadkov oziroma 155.000 m³ vgrajenih odpadkov.

Območje s površino 2,02 ha, v začetku odlaganja, ni bilo pripravljeno za odlaganje odpadkov. Na temeljnih tleh odlagališča in nagnjenih stranskih površinah ni zagotovljenega tesnjenja, ki bi skupaj s sistemom odvajanja izcedne vode preprečeval pronicanje izcedne vode v naravno okolje. Prav tako ni urejeno zajemanje odlagališnega plina in njegovo zažiganje oziroma izraba. Zaradi neustrezno urejenega odlagališča je na Agenciji republike Slovenije za okolje vložen Program zapiranja, ki pa še ni uradno potrjen. Odlaganje odpadkov na odlagališču se bo zaključilo konec leta 2008, saj predpisi po tem letu na neustrezno urejenih odlagališčih ne dopuščajo odlaganja. Lokacija odlaganja odpadkov v prihodnje pa še ni natančno znana. Odpadke se bo odlagalo bodisi v regijski center Stara gora pri Novo gorici ali pa na odlagališče komunalnih odpadkov Logatec (Poročilo o telesu odlagališča, Komunalna d.o.o., januar 2008). Sanacija odlagališča je predvidena skladno s Programom prilagoditve odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec v občini Idrija pravilniku o odlaganju odpadkov (Komunalna d.o.o., december 2004) oziroma Vlogo za zaprtje odlagališča. V omenjenem programu prilagoditve so določene vse strokovne podlage za ustrezno zaprtje odlagališča.

Odlagališče Grohovt (tudi Ljubevč) ima od leta 2004 status zaprtega odlagališča. V njegovi bližini je Zbirni center odpadkov, kjer se pred prevzemom pooblaščenega zbiralca tovrstnih odpadkov, začasno skladišči ločeno zbrane frakcije. Izcedne vode iz tega odlagališča so zajete in se prečistijo na čistini napravi.

Količine mešanih komunalnih odpadkov, ločeno zbranih frakcij, zbranih kosovnih odpadkov in zbranih nevarnih odpadkov iz gospodinjstev ter mešanih komunalnih odpadkov in ločeno zbranih frakcij (iz klasifikacije 20 komunalnih odpadkov) iz industrije so za zadnjih pet let podane v spodnji tabeli.

Tabela 39: Količine odpadkov zbrane s strani Komunalna d.o.o.

LETO	KOLIČINE ODPADKOV (t)						skupaj
	gospodinjstva				industrija, ustanove, obrt		
	mešani kom. odp.	kosovni odpadki	LZF (oddano naprej)	nevarni	mešani kom. odp.	LZF (oddano naprej)	
klas.št.odp.	20 03 01	20 03 07	20 01	20 01*	20 03 01	20 01	
2001	1.714,073	237,51	145,57	5,921	2.699,492	47,64	4.850,210
2002	1.743,207	224,200	153,99	5,078	2.225,885	50,4	4.402,755
2003	1.788,410	270,090	163,45	5,612	2.242,325	53,49	4.523,378
2004	1.806,215	423,567	216,82	6,910	2.264,679	70,96	4.789,144
2005	1.696,655	425,685	207,88	7,762	2.567,860	68,03	4.973,870
2006	1.703,006	432,795	0,000	10,142	2.607,005	0,000	4.752,948
2007	1.702,061	329,930	392,090	10,205	2.407,637	118,350	4.960,273

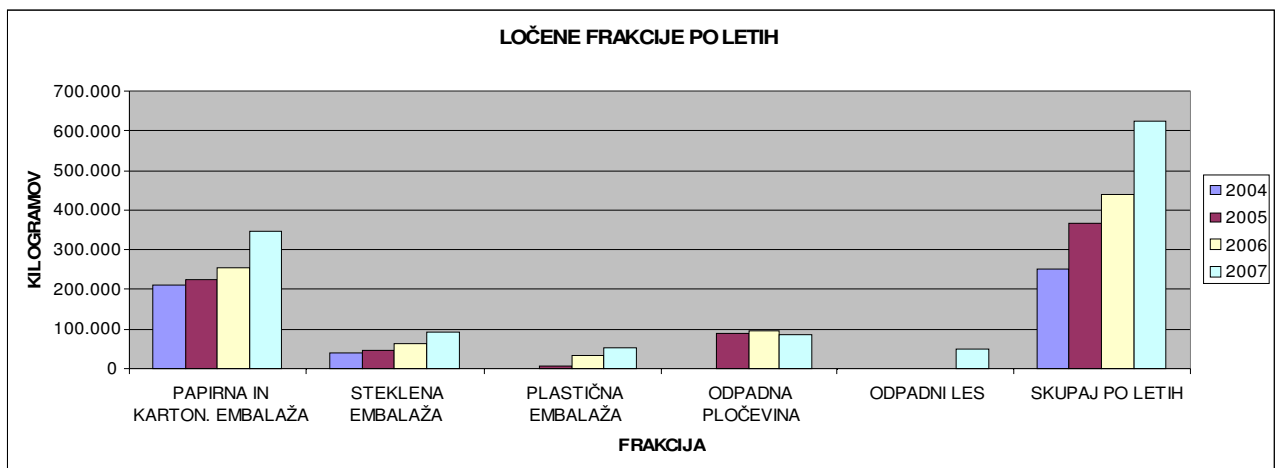
Vir: Komunalna d.o.o., Idrija, 2008

Iz gornje tabele je razvidno, da se količina zbranih mešanih komunalnih odpadkov od leta 2001 ne spreminja bistveno in niha okoli 1.700 ton na leto. Količina mešanih komunalnih odpadkov na prebivalca v letu 2007 znaša 141,96 kg, v letu 2001 pa je znašala 142,97 kg. V letu 2004 je bila količina mešanih komunalnih odpadkov na prebivalca nekoliko višja (150,66 kg/prebivalca), vendar gre zgolj za minimalno nihanje. Več kot polovico mešanih komunalnih odpadkov ni gospodinjskega izvora. V kolikor upoštevamo vse izvore je količina mešanih komunalnih odpadkov na prebivalca v letu 2006 enaka 359,48 kg (slovensko povprečje v letu 2006 je 321,33 kg/prebivalca) v letu 2007 pa 342,79 kg. Količina je nekoliko padla vendar je še vedno nad slovenskim povprečjem.

Količine vseh nastalih komunalnih odpadkov preračunana na prebivalca v letu 2006 znaša 396,44 kg, v letu 2007 pa 413,73 kg. Za leto 2006 manjkajo podatki o ločeno zbranih frakcijah, kar verjetno določa manjšo količino. V kolikor primerjamo vrednost za leto 2006 s slovenskim povprečjem (413,64 kg/prebivalca) je za 17,2 kg/prebivalca nižja, v letu 2007 pa je količina približno enaka (za 0,09 kg/prebivalca višja glede na povprečje iz leta 2006). Iz navedenega lahko zaključimo, da je količina nastalih komunalnih odpadkov v občini Idrija glede na število prebivalcev približno v okolici slovenskega povprečja. Iz statističnih podatkov za slovenijo ni možno pridobiti podatkov o nastalih mešanih komunalnih odpadkih samo v gospodinjstvih, zato ni možna primerjava. Rezultat primerjave bi bil zanimiv, saj v občini Idrija glede na vse nastale komunalne odpadke v letu 2007 je v gospodinjstvih nastalo 48,8 % odpadkov.

Količina ločeno zbranih frakcij iz gospodinjstev in zbranih nevarnih odpadkov iz gospodinjstev pa od leta 2001 stalno narašča. Količine ločeno zbranih frakcij so po posameznih frakcijah in skupaj od leta 2004 do leta 2007 prikazane na spodnjem grafičnem prikazu (slika 7).

Komunala d.o.o. odvažata mešane komunalne odpadke in ločeno zbrane frakcije (iz komunalnih odpadkov) iz industrije, ustanov in obrti. Za ostale odpadke, ki so posledica tehnoloških procesov in se ne uvrščanje pod klasifikacijsko številko 20 Komunalni odpadki pa morajo poskrbeti povzročitelji sami in jih predajati pooblaščenim podjetjem za ravnanje s tovrstnimi odpadki. O predaji tovrstnih odpadkov morajo pridobiti evidenčni list in voditi evidenco o nastajanju odpadkov. V primeru nastajanja večjih količin odpadkov (> 150 t odpadkov ali > 200 kg nevarnih odpadkov) morajo izdelati Načrt gospodarjenja z odpadki.

Slika 7: Količine ločeno zbranih frakcij od leta 2004 do 2007 (vir: Komunala Idrija, 2008)

Iz gornjega grafičnega prikaza je razviden trend povečanja ločeno zbranih frakcij, ki se najbolj odraža pri papirju, stekleni embalaži in plastični embalaži. Rezultat je logičen, saj se število ekoloških otokov povečuje, dejavnost komunale pa je usmerjena tudi v informiranje in osveščanje občanov. Ekološki otoki so postavljeni v naseljih Idrija, Spodnja Idrija in Godovič. V drugih naseljih oziroma zaselkih se zbira samo odpadna steklena embalaža. Naraščanje količine ločeno zbranih frakcij je posledica osveščenosti, nastajanja večje količine odpadkov in naraščanja števila ekoloških otokov.

Delež ločeno zbranih frakcij glede na vse mešane komunalne odpadke je za gospodinjstva in industrijsko storitveni sektor (pravne osebe) od leta 2001 do leta 2007 prikazan v spodnji tabeli.

Tabela 40: Delež ločeno zbranih frakcij v gospodinjstvih in industrijsko storitvenem sektorju

leto	gospodinjstva	industrijsko storitveni sektor
2001	7,83%	1,73%
2002	8,12%	2,21%
2003	8,37%	2,33%
2004	10,72%	3,04%
2005	10,91%	2,58%
2006	-	-
2007	18,72%	4,69%

Iz primerjave je razvidno, da je delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov v gospodinjstvih bistveno višji kot v industrijsko storitvenem sektorju. Delež se povprečju v obeh primerih, vendar je povečevanje v gospodinjstvih bistveno višje, saj je delež v letu 2007 dosegel že skoraj 20 %. Iz navedenega lahko zaključimo, da so aktivnosti usmerjene v gospodinjstvo dobro zastavljene in uspešno potekajo. V industrijsko storitvenem sektorju pa se sicer opaža trend poraščanja, vendar sistem ločenega zbiranja še ni dobro vzpostavljen oziroma ne poteka pravilno.

Na območju občine Idrija se divja odlagališča v največ primerih nahajajo ob stranskih gozdnih poteh pri vhodnih predelih kraških jam in brezen ter v vrtačah na kraškem višje vzpetem območju. Najpogosteje se divja odlagališča nahajajo v bližini naselij. Leta 2002 je bilo v južnem delu občine popisanih 697 divjih odlagališč, od katerih jih je 195 vsebovalo več ko 10 m³ odpadkov. V divjih odlagališčih se pojavljajo predvsem komunalni odpadki, odpadna elektronska oprema, odpadni avtomobili in deli avtomobilov, gradbeni odpadki in podobno. Po zagotovitvi Komunale Idrija je bila večina večjih divjih odlagališč sanirana. Manjša odlagališča pa je prerasla vegetacija ali pa so bila zasuta s prstjo. Večina divjih odlagališč ni več v uporabi, nova pa ne nastajajo.

11.2. Spremljanje stanja

Tabela 41: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
količine zbranih komunalnih odpadkov	413,73 kg/prebivalca	povprečje - 413,64 kg/prebivalca
delež ločeno zbranih frakcij v gospodinjstvih	18,72 %	-
delež ločeno zbranih frakcij v industrijsko storitvenem sektorju	4,96 %	-
delež ločeno zbranih frakcij v javnih ustanovah	ni podatka (~ 4,96 %)	-
delež ločeno zbranih biorazgradljivih odpadkov	0 %	-
število divjih odlagališč	ni podatka	-

11.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 42: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> delež ločeno zbranih frakcij v gospodinjstvih, uspešen sistem ločevanja frakcij v gospodinjstvih, uspešne aktivnosti v vzgajanje, osveščanje in informiranje občanov predvideno odlaganje na regijskem odlagališču in prenehanje odlaganja na neustrezno urejenem odlagališču, ločeno zbiranje komunalnih odpadkov iz industrije, dobra vključenost v sistem odvoza, vključenost standardov v industriji 	<ul style="list-style-type: none"> neustrezno urejeno odlagališče, nelegalna odlagališča (slab nadzor in sanacija), pozna aktivacija za sanacijo neustreznega odlagališča, neurejeno ravnanje s kmetijskimi odpadki, začasna skladišča odpadkov v industriji in malih gospodarstvih (nevarni odpadki), ni še vzpostavljenega ločenega zbiranja biorazgradljivih odpadkov, odlaganje predhodno neobdelanih odpadkov, nezadostna ozaveščenost in informiranost, predvsem v industrijsko storitvenem sektorju
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> doseganje količine odpadkov na prebivalca pod slovenskim povprečjem (povprečje učinkovitejših občin na tem področju), zmanjšanje količine odpadkov in večji delež ločeno zbranih frakcij, nove tehnologije predelave odpadkov (kompost, energetska izkoriščanje), nadgradnja sistema ravnanja z odpadki, vzpostavitev učinkovitega sistema ravnanja z odpadki v industrijsko storitvenem sektorju vzpostavitev sistema ravnanja z odpadki za javne ustanove, nadaljevanje akcije osveščanja in informiranja občanov. 	<ul style="list-style-type: none"> nadaljevanje neustreznega odlaganja odpadkov, povečevanje količine odpadkov na prebivalca zmanjšanje deleža ločeno zbranih odpadkov podražitev storitve ravnanja z odpadki (večje število divjih odlagališč) onesnaževanje okolja v primeru neustreznega ravnanja (divja odlagališča, nevarni odpadki, itd.) transport nevarnih snovi, blato čistilnih naprav z visoko vsebnostjo živega srebra, gradbeni odpadki z visoko vsebnostjo živega srebra.

11.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENIVE
majhen delež ločeno zbranih frakcij med komunalnimi odpadki	neučinkovit vzpostavljen sistem gospodarjenja z odpadki, slaba informiranost in osveščenost, ni sortiranja pred odlaganjem, ni kompostiranja	večje količine odloženih odpadkov posledično hitreje polnjenje deponij
Gradbeni odpadki iz območji starih rudniških hald (območja z rudniškimi žgalniškimi ostanki)	pretekla rudarska, ter proizvodna dejavnost	neustrezno odlaganje gradbenih odpadkov onesnaženih z živim srebrom
neustrezno odlagališče odpadkov Raskovec	neostara zakonodaja v preteklosti, možnost odlaganja brez okoljevarstvenega dovoljenja	obremenjevanje okolja z izcednimi vodami in odlagališnimi plini

11.5. Cilji za ravnanje z odpadki

Operativni cilji za odpadke:

1. Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij;
2. Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg);
3. Ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.
4. Sanacija starih bremen.

11.6. Načrt ukrepanja

Tabela 43: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
VIII-C1 Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij.	VIII-U2a Nadgradnja ravnanja z odpadki v občini.	Komunala Idrija d.o.o.	2009 - 2013	? (občinski proračun, Komunala Idrija)
	VIII-U2c Vzpostavitev regionalnega centra ravnanja z odpadki v Novi Gorici z sortirnico in kompostarno.	Vse občine v Regiji	ni znan	? (občinski proračuni)
VIII-C3 Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi).	VIII-U4a Študija variant Center za ravnanje z gradbenimi odpadki – CERGO (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi).	Občina Idrija	2013	60.000,00 € (občinski proračun)
VIII-C4 Ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.	VIII-U5a Izvedba zaprtja oz. sanacije odlagališča Raskovec.	Komunala Idrija	2009 - 2013	skladno s programom sanacije (občinski proračun)
VIII- C5 Sanacija starih bremen	VIII- U6a Evidenca in sanacija divjih odlagališč	Komunala Idrija	2010	10.000 € + sanacija (Občinski proračun)

12. PROMET

12.1. Stanje

Zaradi geografskih značilnosti je občina težko dostopna in oddaljena od glavnih prometnih osi. Glavne prometne povezave občine so regionalne cestne povezave s Primorsko, Posočjem, Gorenjsko, Notranjsko in osrednjo Slovenijo, še posebno pa je občina prometno navezana na avtocestni priključek v Logatcu, ki je od občinskega središča oddaljen cca. 20 km.

Idrija je pomembno zaposlitveno in upravno središče, ki je z javnim potniškim prometom povezano s sosednjimi občinskimi središči (Logatec, Cerklje, Tolmin, Ajdovščina, Nova Gorica, Žiri). Za občino je značilna razpršena poselitve, kljub temu pa cca. 50% prebivalstva živi v naselju Idrija. Poleg dnevnih migracij v Idrijo je pomembna tudi migracija v druge občine in v Ljubljano.

Glavni prometni tokovi potekajo po glavni cesti II. reda z oznako 102, ki občino preseka v dinarski smeri in povezuje Idrijo z osrednjo Slovenijo (via Logatec). Povprečni letni dnevni promet na tej cesti se z leta v leto povečuje in je v letu 2006 znaša 4.474 vozil (DRSC, 2008). Zaradi reliefnih značilnosti je cesta vijugasta in se na določenih delih tudi zoži, kar vpliva na slabšo pretočnost prometa in posledično na večje emisije onesnaževal in hrupa. Na ostalih prometnicah v občini je promet bistveno manjši.

Eden od nerešenih problemov v mesu so tudi cone za mirujoč promet, vendar že obstajajo načrti za izgradnjo garažne hiše.

Promet je pomemben onesnaževalec okolja, saj obremenjuje zrak s škodljivimi izpušnimi plini, prst s težkimi kovinami in povzroča hrup. Med glavne ukrepe za zmanjšanje obremenjevanja okolja zaradi prometa sodi učinkovita organiziranost javnega potniškega prometa.

Pomembna naloga občine bi bila tudi omejitev v krajinskem parku, za kar že obstajajo predlogi, vendar še niso bili sprejeti na občinskem svetu.

Javni potniški promet se izvaja z avtobusnimi povezavami (izvajalec AvriGO d.d., Nova Gorica). Avtobusne povezave s sosednjimi občinskimi središči so bolj redke oz. so vezane na prevoz šolarjev in zaposlenih na delovna mesta (proti Tolminu in Cerkljem avtobus vozi cca. štirikrat dnevno). Razmeroma dobra povezava je le v smeri proti Logatcu in Ljubljani, saj avtobusi vozijo cel dan s frekvenco 60 minut. Do ostalih sosednjih občinskih središč direktne povezave ni.

Na širšem območju naselja Idrija poteka tudi mestni avtobusni potniški promet na krožni liniji, Idrija – Sp. Idrija – Idrija – Podroteja – Idrija, s frekvenco 60 minut preko celega dneva.

Občina nima navezave na železniško omrežje, najbližji železniški povezavi sta v Logatcu in Mostu na Soči.

Za izboljšanje prometne dostopnosti Idrije obstajajo številne ideje. Ena izmed njih je o 4. razvojni osi, katere umestitev še ni natančno znana, bi bilo pa pri umeščanju natančno preučiti vplive na okolje posameznih variant. Obstaja tudi ideja o cestni (tunelski) povezavi Idrija – Ajdovščina, kar je z okoljskega vidika tudi vprašljivo, saj je območje pomemben vodonosnik za širše področje. Vsekakor je izboljšanje prometne dostopnosti dobrodošlo, vendar mora biti v skladu z nosilnostjo okolja.

12.2. Spremljanje stanja

Tabela 44: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
število potnikov v JPP	ni podatka	-
frekvenca prevozov	60 min	-
število km na potnika	ni podatka	-

12.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 45: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">mestni avtobusni javni potniški promet	<ul style="list-style-type: none">uporaba osebnih avtomobilov za dnevne migracij,premajhna frekvenca JPP,velike razdalje in neugodna konfiguracija terena za nemotoriziran promet
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none">boljša ponudba javnega prometazagotovitev varnih kolesarskih poti za mobilnost v mestu Idrija in Sp. Idrijapovezovanje gospodarstva, koncesionarja JPP in občine za dosego ciljev trajnostne mobilnosti (sinergija)	<ul style="list-style-type: none">nadaljnje zmanjševanje potnikov v javnem prometu in posledično ukinjanje prevozov

12.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENIVE
onesnaževanja okolja zaradi prometa	povečevanja deleža osebnega prometa na račun javnega potniškega prometa (predolge frekvence med posameznimi vožnjami, neudobje, neoptimalno razporeditev postajališč, ukinjanje prog)	obremenjevanje zraka s škodljivimi izpušnimi plini, prsti s težkimi kovinami in hrupom

12.5. Cilji za promet

Operativni cilji za promet:

- Zagotoviti večji delež dnevnih migracij v Idrijo in iz Idrije z javnim potniškim prometom;
- Ureditev mirujočega prometa;
- Zmanjšanje obremenjevanja krajinskega parka s prometom.

12.6. Načrt ukrepanja

Tabela 46: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
IX-C1 Zagotoviti večji delež dnevnih migracij v Idrijo in iz Idrije z javnim potniškim prometom.	IX-U1a Izdelava študije trajnostne mobilnosti na območju občine Idrija.	Občina Idrija	po 2013	30.000,00 € (občinski proračun)
IX-C2 Ureditev mirujočega prometa.	IX-U2a Izgradnja parkirne hiše in ureditev obstoječih parkirišč.	možno javno-zasebno partnerstvo	po 2013	glede na ugotovitev prometnih študij
	IX-U2b Sprememba prometnega režima v mestu.	Občina Idrija	po 2013	glede na ugotovitve študije trajnostne mobilnosti
IX-C3 Zmanjšanje obremenjevanja krajinskega parka s prometom.	II-U1a Podaljšanje avtobusne linije do Lajšta.	Avrigo d.d.	2009	sredstva prevoznika
	II-U1b Ureditev parkirišča pri Zagodu.	Občina Idrija	po 2013	500.000,00 € (občinski proračun)
	II-U1c Kolesarska steza Sp. Idrija – Podroteja.	Občina Idrija	po 2013	540.000,00 € (občinski proračun)

13. RABA ENERGIJE

13.1. Stanje v energetiki in obnovljivi viri energije

Vpliv energetskega sektorja na okolje se kaže predvsem v izčrpavanju naravnega bogastva, emisiji škodljivih snovi in izpostavljanju različnim drugim nevarnostim. Ta spoznanja in dejstvo, da so zaloge primarnih virov (fosilnih goriv) končne, nosilne sposobnosti okolja pa omejene, so prisilila mednarodno skupnost, da je že pred leti s sprejetjem številnih priporočil, ukrepov, smernic ter pomembnih konvencij in sporazumov za varstvo okolja postavila temelje današnjega razvoja energetike po vsem svetu. Sem sodijo pobude za pospešeno uvajanje obnovljivih virov energije (OVE), povečevanje energetske učinkovitosti in zmanjševanje drugih obremenitev okolja (ARSO, 2002).

Pri obravnavanju energetike z okoljskega vidika so glavni vidiki:

- energetska učinkovitost,
- zmanjšanje porabe energije in
- prestrukturiranje energetskega sektorja na obnovljive vire energije.

Zlasti slednje je ključnega pomena za občutnejše zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v ozračje in preprečevanje podnebnih sprememb.

Občina Idrija nima izdelane energetske zasnove, kar tudi pomeni, da ni zbranih podatkov o količini in vrsti porabljenih energentov. V občini ni pomembnejšega objekta za proizvodnjo energije, ki bi služilo potrebam prebivalcev in gospodarstva.

Gospodinjstva in industrija se ogrevajo iz lastnih virov, prevladujoči način ogrevanja sta lesna biomasa in kurilno olje, ponekod pa je v uporabi tudi utekočinjeni naftni plin. V prihodnosti je načrtovana izgradnja plinovodnega omrežja za naselji Idrija in Sp. Idrija (Benčina, 2007).

Pomembnejši energetski vir na območju občine je lesna biomasa, saj so zaloge biomase na tem območju še neizkoriščene, gozd pa predstavlja cca.80 % vseh površin. Gre za obnovljiv vir energije, ki predstavlja v občini tudi razvojni potencial. Trenutno se izkorišča le za ogrevanje posameznih gospodinjstev. Na območju vojašnice na Črnem Vrhu se pripravlja projekt za izrabo biomase za ogrevanje širšega poselitvenega območja. Problem pri izkoriščanju lesne biomase je zlasti zahteven teren, ki otežuje spravilo lesa.

V manjši meri se v občini izkoriščajo tudi ostali obnovljivi viri energije, v obliki malih hidroelektrarn in sončnih elektrarn (Gryps d.o.o., moč 5,04 kW). V naselju Idrija je raba sončne energije omejena zaradi varstvenih predpisov, ki se nanašajo na kulturno dediščino.

13.2. Spremljanje stanja

Tabela 47: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
struktura potrebne primarne energije	ni podatka	-
struktura porabe končne energije po energentih	ni podatka	20 % delež obnovljivih virov energije do 2010 (na državnem nivoju)
energetska intenzivnost – celotna poraba energije na enoto BDP	ni podatka	-

13.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 48: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • potencial za izrabo obnovljivih virov energije (biomasa, MHE, geotermalna energija) • primerni kadri za razvoj novih tehnologij 	<ul style="list-style-type: none"> • daljinskega ogrevanja praktično ni • premalo izkoriščen potencial OVE • zahteven teren za spravilo biomase • slabo poznavanje tehnoloških možnosti pri rabi energije • ni podatkov o energetske učinkovitosti
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • zmanjšanje porabe energije • povečanje energetske učinkovitosti, • zmanjševanje rabe fosilnih goriv in povečanje rabe obnovljivih virov energije (sončna energija – industrijske stavbe, geotermalna energija, biomasa) • proizvodnja opreme za izkoriščanje OVE in URE • termična izraba odpadkov (industrijskih, blato iz ČN, kom. odpadki) • predelava rudniških peči za proizvodnjo toplote 	<ul style="list-style-type: none"> • povečanje rabe fosilnih goriv zaradi povečanja potreb po energiji in s tem povečanje onesnaženja okolja zaradi emisij

13.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENTITVE
nepoznavanje stanja rabe energije v občini	podatki o rabi energije v občini še niso zbrani	-
onesnaženost okolja zaradi rabe fosilnih virov energije	raba fosilnih goriv v prometu in industriji	povišane koncentracije ozona in prašnih delcev (PM10) na regionalnem nivoju (območje SI 4) vplivajo na živo naravo in zdravje ljudi

13.5. Cilji za rabo energije

Operativni cilji za rabo energije:

1. Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in povečanje rabe obnovljivih virov energije.

13.6. Načrt ukrepanja

Tabela 49: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
X-C1 Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in povečanje rabe obnovljivih virov energije.	X-U1a Izdelava lokalnega energetskega koncepta (vključno z energetske bilanco območje).	Občina Idrija	2009	29.600,00 €
	X-U1b Energetska sanacija stavb (javnih objektov).	Občina Idrija	po 2013	5.000 € (energetski pregled) + 3.000,00 do 200.000,00 € (energetska sanacija) (občinski proračun, državni proračun)
	X-U1c Izdelava študije o možnostih izrabe stare rudniške tehnologije za rabo obnovljivih virov energije.	Rudnik živega srebra Idrija d.o.o.	2009	10.000,00 € (sredstva upravitelja rudnika)
	X-U1d Izkoriščanje rudniške vode v energetske namene.	Rudnik živega srebra Idrija d.o.o.	2010	skladno z ugotovitvami LEK in študije izkoriščanja rudniške tehnologije (sredstva upravitelja rudnika)

*Ukrepi, ki se nanašajo na osveščenost so navedeni v istoimenskem poglavju

14. OSVEŠČENOST/INFORMIRANOST

14.1. Stanje osveščeni v občini

Stopnja osveščeni je med občani na razmeroma zadovoljivi ravni, vprašanje pa je stopnja zainteresiranosti za okoljske probleme in stopnja informiranosti občanov. Opaziti je, da se ljudje ne zmenijo za prisotnost nekaterih onesnaževal na njihovem območju. To se kaže tudi v obdelavi vrtilčkov na tleh onesnaženih z živim srebrom.

Na območju občine ne deluje nobena nevladna organizacija izključno na okoljskem področju. Varovanje okolja je vključeno v izobraževanje na Gimnaziji Jurija Vege Idrija v okviru izbirnega predmeta študij okolja, ekološke teme pa obravnavajo učitelji tudi pri številnih drugih predmetih. Podobno velja tudi za Osnovno šolo Idrija in Vrtec Idrija, ki izvajata dejavnosti za osveščanje otrok skozi celo šolsko leto.

Pomembno vlogo pri osveščanju občanov ima tudi Komunalna, javno podjetje Idrija d.o.o., ki izvaja različne aktivnosti zlasti na področju ravnanja z odpadki. Zlasti skrbijo za osveščanje najmlajših (vrtni) o pomembnosti ločenega zbiranja odpadkov.

Informiranost občanov ni na visokem nivoju, saj so okoljski podatki v manjšem obsegu objavljeni le na nekaterih spletnih straneh.

14.2. Spremljanje stanja

Tabela 50: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje (*1 Delavnica na temo OPVO)

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
dostopnost informacij o okolju (število medijev, ki periodično objavlja okoljske podatke)	dostopnost preko spletnih strani (v manjšem obsegu)	-
število okoljskih izobraževalnih programov v šolah, za širšo javnost	1 (Gimnazija Jurija Vege)	-
število ljudi, vključenih v proces sprejemanja strateških odločitev, ki lahko vplivajo na njihovo življenje	11 ^{*1}	-

14.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 51: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">izvajanje okoljskega osveščanja v izobraževalnih ustanovah uvedba eko šole uvedba sodobne informacijske tehnologije za učinkovito informiranje javnosti in stanju okolja	<ul style="list-style-type: none">informiranost občanovosveščeni občanovodsotnost nevladnih organizacij na področju okolja
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none">ažurno informiranje občanov o stanju okolja (enostaven dostop do vseh okoljskih podatkov)	<ul style="list-style-type: none">zaradi slabega informiranja in osveščanja občanov se okoljska tveganja povečajo (neustrezno ravnanje z

- dvig ozaveščenosti občanov
- podpora raznim okoljskim projektom

odpadki...)

14.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENTITVE
informiranost občanov o okolja	okoljski podatki so na nivoju občine redko objavljeni	nepoznavanje okoljskih problemov povečuje okoljska tveganja in zdravje ljudi

14.5. Cilji za osveščenoost/informiranost

Operativni cilji za osveščenoost/informiranost:

1. Osveščenoost in informiranost občanov o okolju ter o možnosti njihovega ustrežnejšega ravnanja;
2. Eko – šola.

14.6. Načrt ukrepanja

Tabela 52: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
XI-C1 Osveščenost in informiranost občanov o okolju ter o možnosti njihovega ustrežnejšega ravnanja.	XI-U1a Osveščanje in informiranje prebivalcev o: - vplivih radona in o monitorigu države in ukrepov občine, - ravnanju z odpadki, - ohranjanju biotske raznovrstnosti, - ukrepih v primeru poslabšanja kakovosti vode, - rabi energije, - rabi kapnice za zalivanje vrtov, - uživanju živil onesnaženih z živim srebrom.	Občina Idrija, Komunala Idrija d.o.o.	2009-2013	21.000,00 € (občinski proračun)
	XI-U1b Redna okoljska rubrika v ABC.	Občina Idrija	po 2013	5.000,00 € (občinski proračun)
	XI-U1c Vzpostavitev občinskega okoljskega informacijskega sistema v okviru občinske spletne strani.	Občina Idrija	po 2013	15.000,00 € (občinski proračun)
	XI-U1d Radijske oddaje o okolju (lok. Radio).	Občina Idrija	po 2013	5.000,00 € (občinski proračun)
XI-C2 Eko – šola.	XI-U2a Vzpostavitev Eko – šole.	Vse izobraževalne ustanove v občini	2009	/ (lastna sredstva izobraževalnih ustanov)
	XI-U2b Eko dnevi.	Vse izobraževalne ustanove v občini	2009-2014	/ (lastna sredstva izobraževalnih ustanov)

15. ORGANIZIRANOST VARSTVA OKOLJA V OBČINI

15.1. Stanje organiziranosti varstva okolja v občini

Varstvo okolja je organizirano preko javnih služb varstva okolja. Pravnoformalno je zagotavljanje lokalnih javnih služb varstva okolja naloga lokalnih skupnosti, tj. občin. Prvi odstavek 26. člena zakona o varstvu okolja opredeljuje obvezne lokalne javne službe, ki so:

- oskrba s pitno vodo,
- odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih in padavinskih voda,
- ravnanje s komunalnimi odpadki,
- odlaganje preostankov komunalnih odpadkov,
- javna snaga in čiščenje javnih površin,
- urejanje javnih poti, površin za pešce in zelenih površin,
- pregledovanje, nadzorovanje in čiščenje kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva zraka.

Pravnoformalna obveznost izvajanja lokalnih javnih služb varstva okolja ne pomeni, da občine tudi dejansko same izvajajo te službe. Izvajanje lahko zagotavljajo v petih organizacijskih oblikah, ki jih opredeljuje zakon o gospodarskih javnih službah (režijski obrat, javni zavod, javno podjetje, koncesija, vlaganje javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava). V okviru občinske uprave skrbi za okolje Služba za urejanje prostora in varstva okolja.

Varovanje okolja črpa občinska sredstva iz postavke 15. Varovanje okolja in naravne dediščine. Za varovanje okolja in naravne dediščine je v letu 2008 namenjenih 1.458.290 € proračunskih sredstev. Večino sredstev v letu 2008 bo namenjenih za ravnanje z odpadno vodo in zbiranje in ravnanje z odpadki. Pod postavko Izboljšanje stanja okolja je namenjenih 39.000 €.

15.2. Spremljanje stanja

Tabela 53: Kriteriji spremljanja stanja okolja in ničelno stanje

KRITERIJ	NIČELNO STANJE	PRAVNI OKVIR
% občinskega proračuna, namenjenega organizaciji varstva okolja	0,4 % *1	-
pridobljena sredstva iz občinskih okoljskih taks	Taksa za odvajanje odpadne vode: 115.640 € Taksa za odlaganje odpadkov: 106.228 €	-
zadovoljstvo občanov z lokalno skupnostjo	- ni podatka	-

*1 – upoštevane proračunske postavke: izboljšanje stanja okolja, upravljanje in nadzor vodnih virov, pomoč in podpora ohranjanju narave

15.3. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Tabela 54: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • občina je formalno ustrezno organizirana za varovanje okolja • visoka okoljska zavest občanov in podjetij • visoka okoljska zavest pri določevalcih (občinski svet) 	<ul style="list-style-type: none"> • občina ne dela dovolj intenzivno na varstvu okolja • ni učinkovitega sistema varovanja okolja • hitro spreminjanje državne okoljske zakonodaje • stari občinski odloki, ki se nanašajo na okolje • ni občinske inšpekcije
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • dodatna sredstva za okoljske projekte (črpanje EU sredstev, sredstva iz naslova „rudarska škoda“) • uvajanje učinkovitega sistema varstva okolja • javno zasebno partnerstvo • dvig osveščenosti 	<ul style="list-style-type: none"> • zaradi slabega informiranja in osveščanja občanov se okoljska tveganja povečajo (neustrezno ravnanje z odpadki...) • povečanje okoljskega tveganja zaradi odsotnosti celovitega sistema varovanja okolja

15.4. Ključni okoljski problemi (ugotovitve)

STANJE	VZROKI – GONILNE SILE	PRITISKI - OBREMENTITVE
zastareli občinski predpisi in odsotnost inšpekcije	manj intenzivno delo na področju varstva okolja	izvajanje dejavnosti, ki obremenjuje okolje ni sankcionirano s strani občinske inšpekcije (tudi ni potrebnih predpisov)

15.5. Cilji za organiziranost varstva okolja

Operativni cilji za organiziranost varstva okolja:

1. Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem;
2. Zagotovitev nadzora nad okoljem (občinska inšpekcija);
3. Uskladitev občinske okoljske zakonodaje z državno;
4. Varovanje okolja skozi prostorsko planiranje na področju občine.

15.6. Načrt ukrepanja

Tabela 55: Načrt ukrepanja

OPERATIVNI CILJI	UKREPI/PROJEKTI	NOSILEC	ROK	STROŠKI IN VIRI
XII-C1 Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem.	XII-U1a Vzpostavitev sistema EMAS v občinski upravi.	Občina Idrija	2009	28.000,00 € (občinski proračun)
	XII-U1b Zagotovitev odgovorne osebe za izvajanje sistema EMAS.	Občina Idrija	2009	/ (v okviru obstoječe občinske uprave)
XII-C2 Zagotovitev nadzora nad okoljem (občinska inšpekcija).	XII-U2a Vzpostavitev (med)občinske okoljske inšpekcije.	Vse občine regije	2009 - 2013	glede na dogovor z ostalimi občinami (občinski proračun)
XII-C3 Uskladitev občinske okoljske zakonodaje z državno.	XII-U3a Priprava novih okoljskih občinskih predpisov.	Občina Idrija	2009 - 2013	5.000,00 do 30.000,00 € (občinski proračun)
XII-C4 Varovanje okolja skozi prostorsko planiranje na področju občine.	XII-U4a Izdelava študije ranljivosti okolja (osnova za prostorsko planiranje).	Občina Idrija	po 2013	15.000,00 € (občinski proračun)

16. PREGLED UKREPOV ZA URESNIČITEV PRIORITETNIH CILJEV

Tabela 56: Seznam prioritetnih ciljev in ukrepov/projektov

PRIORITETNI CILJI	PRIORITETNI UKREPI/PROJEKTI	TERMINSKI PLAN	NEINVESTICIJSKI STROŠKI (€)	INVESTICIJSKI STROŠKI (€)	VIRI FINANCIRANJA
VSI ELEMENTI OKOLJA					
I-C1 Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju.	I-U1a Izdelava operativnega programa upravljanja in sanacije območij onesnaženih z Hg.	2009	36.600,00 €	/	občinski proračun
NARAVA					
II-C1 Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (varovanje naravnih vrednot lokalnega pomena).	II-U1a Izdelava strategije varstva biotske raznovrstnosti v občini Idrija (priprava ukrepov varovanja naravnih vrednot lokalnega pomena – so v pristojnosti občine).	po 2013	15.000,00 €	/	občinski proračun
	II-U1b Geopark – inventarizacija žive narave in operativni program ukrepov za varovanje parka	2011 - 2012	332.582,00 €	/	občinski proračun, EU sredstva, državni proračun
	II-U1c Ohranjanje tradicionalne krajine.	po 2013	/	/	/ (v okviru OPN-ja)
PODZEMNA IN PITNA VODA					
IV-C1 Zagotovitev ustreznega varovanje virov pitne vode.	IV-U1a Izdelava predpisa o varovanju pitne vode	2009	/	/	državni proračun in občinski proračun
POVRŠINSKE VODE					
V-C1 Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini.	V-U1a Priprava ustreznih občinskih predpisov in podlag za ravnanje z odpadno vodo (Odloka o odvajanju in čiščenju odpadnih voda, Operativni program odvajanja in čiščenja odpadnih voda).	2010	35.400,00 €	/	občinski proračun
	V-U1c Izgradnja potrebne manjkajoče infrastrukture skladno s programom odvajanja in čiščenja odpadnih voda.	2010 - 2013	/	glede na operativni program	občinski proračun + sredstva fizičnih inpravnih

PRIORITETNI CILJI	PRIORITETNI UKREPI/PROJEKTI	TERMINSKI PLAN	NEINVESTICIJSKI STROŠKI (€)	INVESTICIJSKI STROŠKI (€)	VIRI FINANCIRANJA
					oseb
RAVNANJE Z ODPADKI					
VIII-C1 Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij.	VIII-U2a Nadgradnja ravnanja z odpadki v občini	2009 -2013	?	? (niso posredovani)	Komunala Idrija d.o.o.
	VIII-U2c Vzpostavitev regionalnega centra ravnanja z odpadki v Novi Gorici z sortirnico in kompostarno	ni znan	?	? (verjetno bo posredovano)	občinski proračuni Občin v regiji
VIII-C3 Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi).	VIII-U4a Študija variant za Center za ravnanje z gradbenimi odpadki – CERGO (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi)	2013	60.000,00 €	/	občinski proračun
VIII-C4 Ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.	VIII-U5a Izvedba zaprtja oz. sanacije odlagališča Raskovec	2009 – 2013	/	glede na program zapiranja oz. sanacije (ni še posredovano)	Komunala Idrija d.o.o.
VIII- C5 Sanacija starih bremen	VIII-U6a Evidenca in sanacija divjih odlagališč	2010	10.000	glede na program sanacije	občinski proračun
ENERGETIKA					
X-C1 Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in povečanje rabe obnovljivih virov energije.	X-U1a Izdelava lokalnega energetskega koncepta (vključno z energetske bilanco območje).	2010	29.600,00 €	/	občinski proračun
	X-U1b Energetska sanacija stavb (javnih objektov).	po 2013	5.000,00 €	3.000 do 200.000 € / objekt (energetska sanacija)	občinski proračun
	X-U1c Izdelava študije o možnostih izrabe stare rudniške tehnologije za rabo obnovljivih virov energije.	2009	10.000,00 €	/	sredstva Rudnika živega srebra Idrija d.o.o.
	X-U1d Izkoriščanje rudniške vode v energetske namene.	2010	/	skladno z ugotovitvami	sredstva Rudnika živega srebra Idrija

PRIORITETNI CILJI	PRIORITETNI UKREPI/PROJEKTI	TERMINSKI PLAN	NEINVESTICIJSKI STROŠKI (€)	INVESTICIJSKI STROŠKI (€)	VIRI FINANCIRANJA
				LEK in študije izkoriščanja rudniške tehnologije	d.o.o.
OSVEŠČENOST/INFORMIRANOST					
XI-C1 Osveščeno in informirano občanov o okolju ter o možnosti njihovega ustrežnejšega ravnanja.	XI-U1a Osveščanje in informiranje prebivalcev o: - vplivih radona in o monitorigu države in ukrepov občine, (1t) - ravnanju z odpadki, - ohranjanju biotske raznovrstnosti, - ukrepih v primeru poslabšanja kakovosti vode, (5t) - rabi energije, - rabi kapnice za zalivanje vrtov, - uživanju živil onesnaženih z Hg.	2009-2013	21.000,00 €	/	občinski proračun, sredstva Komunale Idrija d.o.o.
	XI-U1b Redna okoljska rubrika v ABC.	po 2013	5.000,00 €/leto	/	občinski proračun
	XI-U1c Vzpostavitev občinskega okoljskega informacijskega sistema v okviru občinske spletne strani.	po 2013	15.000,00 €	/	občinski proračun
	XI-U1d Radijske oddaje o okolju (lok. Radio).	po 2013	5.000,00 €/leto	/	občinski proračun
ORGANIZIRANOST VARSTVA OKOLJA					
XII-C1 Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem.	XII-U1a Vzpostavitev sistema za upravljanje z okoljem (EMAS) v občinski upravi.	2009	28.000,00 €	/	občinski proračun
	XII-U1b Zagotovitev odgovorne osebe za izvajanje sistema EMAS v občinski upravi.	2009	/	/	(v okviru obstoječe občinske uprave)
XII-C2 Zagotovitev nadzora nad okoljem .	XII-U2a Vzpostavitev (med)občinske okoljske inšpekcije.	2009 - 2013	glede na dogovor z ostalimi občinami	/	občinski proračuni

- z rdečo so obarvani prioritetni ukrepi (določeni glede na vrednotenje na delavnicah in in glede na stanje okolja v občini)

17. PRIORITETNI UKREPI

17.1. Izdelava operativnega programa upravljanja in sanacije območij onesnaženih z Hg

CILJI UKREPA:

Zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju.

Opis dela

Zaradi dolgotrajne problematike obremenjenosti območja občine Idrija z živim srebrom je potrebno izdelati celovit program ravnanja in sanacije onesnaženih območij. Izdela se dokumentacija, ki bo služila za izboljšanje stanja okolja in določila način ravnanja na obremenjenih območjih. Z opredelitvijo ravnanja se prepreči nadaljnje širjenje onesnaženja in zmanjša izpostavljenost ljudi in njihovega zdravja.

Vsebina programa:

1. določitev stanja onesnaženosti z Hg

Na podlagi obstoječih podatkov onesnaženosti okolja z Hg se določi stanje. V primeru, da dosedanje raziskave ne zadoščajo za relevantno oceno se izvedejo nove raziskave oz. monitoring.

2. kategorizacija ogroženih območij

Izvede se kategorizacija območij v občini glede na ogroženost zaradi onesnaženosti z Hg. Kategorizacija je izvedena glede na stopnjo onesnaženosti. Upoštevati je potrebno tudi vir onesnaženja, tako da se ločijo območja, ki so naravno obremenjena od tistih, kjer je onesnaženost rezultat preteklih gospodarskih dejavnosti.

3. določitev načina ravnanja na posameznih območjih (kategorijah)

Opredeli se način ravnanja, zlasti za dejavnosti, ki bi lahko vplivale na prenos onesnaženja in povečanje ogroženosti na območju (npr.: gradnja, izkopi, ravnanje z zemljino). Definira se omejitve in prepovedi s katerimi se prepreči razširitev onesnaženja in omeji vpliv na okolje in zdravje ljudi. Opredeli se dejavnosti, ki na posameznih območjih niso dovoljene (npr.: vrtičkarstvo).

4. program sanacije

Za posamezno območje (kategorijo) se izdelava ocena možnih omilitvenih ukrepov s katerimi se omeji ogroženost oz. zmanjša onesnaženje. Glede na oceno možnih ukrepov se za posamezno območje (kategorijo) izdelava načrt sanacije.

Kazalci spremljanja ukrepa

- vsebnost živega srebra v zraku, tleh, vodi (sedimentih)

Odgovorna oseba: Vodja službe za urejanje prostora in varstvo okolja v občinski upravi

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

Ministrstvo za okolje in prostor (sofinanciranje)

Stroški

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
Določitev stanja onesnaženost s Hg	14	400		5600
Kategorizacija ogroženih območij	20	400	1000	9000
Določitev načina ravnanja na posameznih območjih	20	400		8000
Določitev omilitvenih ukrepov in postopka sanacije	35	400		14000
SKUPAJ				36.600,00

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100%

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (meseči)
Določitev stanja onesnaženost s Hg	1
Kategorizacija ogroženih območij	1
Določitev načina ravnanja na posameznih območjih	1
Določitev omilitvenih ukrepov in postopka sanacije	2
SKUPAJ	5

17.2. Vzpostavitev sistema EMAS v občinski upravi

CILJI UKREPA:

Uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem.

Opis dela

Sistem ravnanja z okoljem sestoji iz petih osnovnih komponent – opredelitve okoljske politike, okoljskega planiranja, uvajanja in delovanja sistema, preverjanja in izvedbe korektivnih ukrepov ter vodstvenih pregledov. Med pomembnejše instrumente ravnanja z okoljem uvrščamo sistem ISO 14001 ter Shemo za okoljsko vodenje in presojo (EMAS – The Eco Management and Audit Scheme). EMAS je sistem ravnanja z okoljem, ki postavlja zahteve iz standarda ISO 14001 in jim nato dodaja strožje zahteve s področja izpolnjevanja zahtev zakonodje, komunikacija z javnostjo, notranje presoje in obvezuje organizacije, da letno pripravijo in objavijo overjeno okoljsko poročilo.

Zakon o varstvu okolja (ZVO-UPB1, Ur l. RS, št. 39/06) v 32. členu opredeljuje sistem okoljevarstvenega vodenja organizacij. Za spodbujanje primernejšega ravnanja z okoljem in obveščanja javnosti o vplivih njihovih dejavnosti na okolje ministrstvo omogoča organizacijam (tudi občinam) vključevanje v sistem EU za okoljevarstveno vodenje organizacij (v nadaljnjem besedilu: sistem EMAS).

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati organizacija za vključitev v sistem EMAS, so določeni s predpisi EU, ki se nanašajo na sistem EMAS. Postopek vključitev v sistem EMAS:

1. Občina zaprosi ministrstvo za vključitev v sistem EMAS z vlogo, ki mora vsebovati dokumente in dokazila o tem, da organizacija izpolnjuje predpisane pogoje.
2. Izpolnjevanje pogojev preverja EMAS preveritelj (SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje).
3. Ministrstvo odobri Občini vključitev v sistem EMAS z odločbo o registraciji.
4. Odločba je podlaga za vključitev Občine v evidenco organizacij, vključenih v sistem EMAS.

Organizacija, registrirana v sistemu EMAS, se lahko sklicuje na registracijo in uporablja znak EMAS. Ministrstvo lahko na lastno pobudo, na pobudo EMAS preveritelja, pristojne inšpekcije ali organizacije same, in ob upoštevanju mnenja strokovnega sveta, z odločbo začasno ali trajno izključi iz evidence EMAS organizacijo, ki ne izpolnjuje predpisanih pogojev. Za organizacije, vključene v sistem EMAS se lahko določijo tudi olajšave in spodbude, ki se nanašajo zlasti na zmanjšanje pogostosti in obsega izvajanja monitoringa ter poročanja.

Zahteve sheme za vzpostavitev in delovanje sistema:

- začetni okoljski pregled, ki podaja izhodiščno stanje za merjenje okoljskega napredka v skladu s prilogo VII uredbe 761/2001/ES;
- vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem po ISO 14001 in dodatno izpolnjevanje zakonodaje, nenehno izboljševanje, komuniciranje z javnostmi in sodelovanje zaposlenih v skladu s prilogo I uredbe;
- v celoti planirane in izvedene notranje presoje v skladu s prilogo II uredbe, ki so pred postopkom verifikacije izvedene vsaj na področjih z najpomembnejšimi vplivi na okolje;
- okoljsko izjavo za javnost v skladu s prilogo III uredbe.

Kazalci spremljanja ukrepa

- odločba o registraciji

Odgovorna oseba: Župan občine oz. Vodja službe za prostor in varstvo okolja v občinski upravi

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Ministrstvo za okolje in prostor
- SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje

Stroški

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
Vzpostavitev sistema ravnanja z okoljem in priprava okoljske izjave	62	400		24.800,00 €
Verifikacija s strani EMAS preveritelja	8	400		3.200,00 €
SKUPAJ				28.000,00 €

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100 %

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (mesece)
Vzpostavitev sistema ravnanja z okoljem in priprava okoljske izjave	6
erifikacija s strani EMAS preveritelja	1
SKUPAJ	7

17.3. Priprava ustreznih občinskih predpisov in podlag za ravnanje z odpadno vodo

CILJI UKREPA:

Zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini.

Opis dela

S tem ukrepom se pripravi operativni program na podlagi katerega se izdela tudi odlok o odvajanju in čiščenju odpadne vode, kar je osnova za ustrezno odvajanje in čiščenje odpadne vode.

Operativni program je izvedbeni program ukrepov lokalne skupnosti za postopno doseganje ciljev varstva okolja pred obremenjevanjem zaradi nastajanja komunalne odpadne vode. Na podlagi zakonskih zahtev in razpoložljivih sredstev za investicijo so opredeljene investicije v infrastrukturo za odvajanje in čiščenje odpadne vode.

Projekt mora opredeliti obstoječe stanje infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda po posameznih naseljih oz. območjih poselitve v Občini. Za vsako poselitveno območje se ugotovi število prebivalcev (na podlagi podatkov Geodetske uprave RS in podatkov iz Centralnega registra prebivalstva) ter tako določi tista območja, ki jih je po Pravilniku o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske vode (Ur.l. RS, št. 105/2002, 50/2004) potrebno opremiti z javno kanalizacijo.

Glede na gostoto poselitve se ocenjeni stroški opremljanja posameznih območij z infrastrukturo ter tako ugotovljeni stroški opremljanja posameznih območij. Območja, z najnižjimi stroški opremljanja na prebivalca se opredeli kot prioriteta, nato pa se za prioriteta območja ugotovlja možnost povezovanja z bližnjimi naselji oz. območji poselitve ter tako določeni posamezni sistemi, ki bo dolgoročno zagotovil ustrezno ravnanje z odpadno vodo. Glede na stroške izgradnje na prebivalca se izdela terminski načrt. Posebej se upoštevana tudi vodovarstvena in občutljiva območja, ki imajo v skladu z Uredbo o odvajanju in čiščenju odpadne vode tudi višjo prioriteto.

Posebna pozornost se posveča območjem, ki se glede na zahteve Pravilnika o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske vode (Ur. l. RS, št. 105/02, 50/04, 109/07) ne bodo opremljala z javno kanalizacijo (manj kot 20 (10) PE/ha, manj kot 50 PE v naselju, stavbe izven naselij, oddaljene več kot 50 m*PE). Za ta območja se predvidi skupne male čistilne naprave (na vodovarstvenih in občutljivih območjih) oz. se jih opremi kot območja, kjer je dovoljena uporaba pretočnih greznic.

Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda (Ur. l. RS, št. 123/04 (142/04 - popr.), 68/05, 77/06, 71/07, 85/08) določa, da se za odvajanje odpadne vode na območjih, kjer do leta 2015 ne bo javne kanalizacije, dajatev ne plačuje, če občina poda pobudo skupaj s programom ureditev odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode.

Posamezna občina lahko na podlagi 5. člena zgoraj navedene uredbe in Navodila o postopkih priprave predpisov ministra pristojnega za okolje o določitvi naselij ali delov naselij, ki do leta 2015 ne bodo opremljena z javno kanalizacijo na ministrstvo poda pisno pobudo za določitev naselij ali delov naselij, ki do leta 2015 ne bodo opremljena z javno kanalizacijo.

Operativni program vsebuje:

- opredelitev območij, ki jih je potrebno opremiti z infrastrukturo,
- idejna zasnova za DIIP,
- opredelitev območij, hišnih števil stavb v naseljih ali delih naselij, ki do leta 2015 ne bodo opremljene z javno kanalizacijo,
- kartografske priloge s prikazanimi območji,
- izdelava programa oskrbe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske vode,
- izdelava programa ureditve odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode,
- izdelava in vzpostavitev predpisane evidence za območja iz programa ureditve,
- predpis tipske ureditve odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode,
- analiza finančnih virov za investicijo in predviden način financiranja tipskih ureditev,
- predpis načrtovanih ukrepov občine in izvajalca javne službe na območju občine za, zagotavljanje izvedbe programa ureditev,
- pripravo občinskega predpisa (odlok o odvajanju in čiščenju odpadnih voda).

Kazalci spremljanja ukrepa

- kakovost površinskih vodotokov
- odstotek očiščenih odpadnih voda
- odstotek prebivalcev priključenih na kanalizacijo
- odstotek prebivalcev priključenih na ČN

Odgovorna oseba: Vodja službe za urejanje prostora in varstvo okolja v občinski upravi

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Komunala Idrija, d.o.o.

Stroški

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
opredelitev območij, ki jih je potrebno opremiti z infrastrukturo,	14	400		5600
idejna zasnova za DIIP,	16	400	100	6500
opredelitev območij, hišnih števil stavb v naseljih ali delih naselij, ki do leta 2015 ne bodo opremljene z javno kanalizacijo,	14	400		5600
kartografske priloge s prikazanimi območji,	4	400	100	1700
izdelava programa oskrbe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske vode,	5	400		2000
izdelava programa ureditve odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode,	5	400		2000
izdelava in vzpostavitev predpisane evidence za območja iz programa ureditve,	4	400		1600
predpis tipske ureditve odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode,	5	400	100	2100
analiza finančnih virov za investicijo in predviden način financiranja tipskih ureditev,	5	400		2000

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
predpis načrtovanih ukrepov občine in izvajalca javne službe na območju občine za, zagotavljanje izvedbe programa ureditev.	5	400	100	2100
Izdelava občinskega predpisa (odlok o odvajanju in čiščenju odpadnih voda)	5	400	100	2100
SKUPAJ				35.400,00

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100 %

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (meseči)
opredelitev območij, ki jih je potrebno opremiti z infrastrukturo,	0,5
idejna zasnova za DIIP,	1
opredelitev območij, hišnih številok stavb v naseljih ali delih naselij, ki do leta 2015 ne bodo opremljene z javno kanalizacijo,	0,5
kartografske priloge s prikazanimi območji,	0,5
izdelava programa oskrbe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske vode,	0,5
izdelava programa ureditve odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode,	0,5
izdelava in vzpostavitev predpisane evidence za območja iz programa ureditve,	0,5
predpis tipske ureditve odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode,	0,5
analiza finančnih virov za investicijo in predviden način financiranja tipskih ureditev,	0,5
predpis načrtovanih ukrepov občine in izvajalca javne službe na območju občine za, zagotavljanje izvedbe programa ureditev.	0,5
Izdelava občinskega predpisa (odlok o odvajanju in čiščenju odpadnih voda)	0,5
SKUPAJ	6

17.4. Izdelava lokalnega energetskega koncepta občine

CILJI UKREPA:

Zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in povečanje rabe obnovljivih virov energije.

Opis dela

Namen priprave in izdelave lokalnega energetskega koncepta (LEK) je oblikovanje temeljnega planskega in delovnega dokumenta za oblikovanje enotne politike občine na področju oskrbe in rabe vseh vrst energije. Aktivnosti pri izdelavi LEK obsegajo ugotavljanje obstoječega stanja na področju oskrbe in rabe vseh vrst energije v celotni občini, analizo obstoječega stanja in oblikovanje baze podatkov, ki so pomembne za spremljanje izvajanja programov in odločitev. V nadaljevanju aktivnosti obsegajo presojo in izbiro možnih scenarijev kratkoročne in dolgoročne energetske oskrbe, pregled možnosti za učinkovitejšo rabo energije, pregled možnosti za decentralizirano energetske oskrbo (soproizvodnja toplote in električne energije), izkoriščanje obnovljivih virov energije.

Lokalni energetski koncept predstavlja izdelavo delovnega dokumenta, ki vsebuje naslednje stopnje:

- natančna analiza obstoječega stanja,
- pregled in analiza ukrepov, programov in projektov,
- eksakten akcijski program in
- napotke za sistematično izvajanje LEK.

Natančno izvedena analiza obstoječega stanja je predpogoj za dobro izdelan LEK in predstavlja izdelavo baze o parametrih vezanih na rabo energije. Analiza obstoječega stanja, ki predstavlja prvo fazo projekta obsega naslednje štiri podpoglavja:

- pregled obstoječega stanja,
- analiza obstoječega stanja,
- analiza šibkih in kritičnih točk obstoječe oskrbe in rabe energije,
- določitev pomembnejših ciljnih skupin in težišč dela.

Druga faza projekta obsega predlog ukrepov, projektov in programov za doseganje energetske učinkovitosti in izrabe obnovljivih virov energije. Pred samim predlogom ukrepov, projektov ali programov je potrebno narediti napoved bodoče rabe in oskrbe energije brez izvajanja kakršnihkoli ukrepov (projekcija obstoječega stanja). V nadaljevanju se opredeli določene težiščne točke ukrepanja in določeni ter grobo analizirani ukrepi, projekti ali programi.

Akcijnski program bo predstavljal dolgoročni delovni program in mora biti izdelan v sodelovanju med naročnikom in izvajalcem. V njem bodo opredeljeni ukrepi za katere je znano, v kakšnem obsegu, s katerimi orodji in kakšnem časovnem obdobju bodo izvajani. V Akcijskem programu mora biti LEK sprejet kot trajni dokument za načrtovanje energetske politike v občini.

V zaključni fazi LEK mora biti narejen seznam napotkov za sistematično izvajanje določenih ukrepov in projektov. Seznam mora biti narejen ločeno po posameznih težiščnih skupinah in bo posebej opredeljeval vlogo občine pri izvajanju ukrepov.

Kazalci spremljanja ukrepa

- struktura porabe končne energije po energentih,
- struktura porabe končne energije po sektorjih,
- poraba končne energije v občini,
- količina proizvedene energije iz obnovljivih virov energije.

Odgovorna oseba: Vodja službe za urejanje prostora in varstvo okolja v občinski upravi ali vodja službe za gospodarske javne službe

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Komunalna Idrija d.o.o.,
- Večji porabniki energije,
- Prebivalstvo (podatki in sodelovanje),
- Nevladne organizacije (promocija)

Stroški

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
Pregled obstoječega stanja (pridobivanje podatkov)	20	400		8.000,00
Analiza obstoječega stanja (bilanca, raba, javni objekti, itd.)	15	400		6.000,00
Analiza šibkih oziroma kritičnih točk rabe in oskrbe	5	400		2.000,00
Določitev pomembnejših ciljih skupin in težišč dela	3	400		1.200,00
Napovedi bodoče rabe in oskrbe z energijo	5	400		2.000,00
Analiza ukrepov, projektov in programov	5	400		2.000,00
Analiza scenarijev na podlagi ukrepov	10	400		4.000,00
Akcijski program	5	400		2.000,00
Seznam napotkov za sistematično izvajanje	3	400		1.200,00
Izdelava končnega dokumenta s prilogami	2	400	400	1.200,00
SKUPAJ				29.600,00

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100 %

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (meseči)
Analiza obstoječega stanja	1
Predlog ukrepov, projektov in programov	0,5
Akcijski program	0,5
Končno poročilo in napotki za izvajanje	0,5
SKUPAJ	2,5

17.5. Geopark – inventarizacija žive narave in operativni program ukrepov za varovanje parka

CILJI UKREPA:

Ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Opis dela

Cilj naloge je pridobiti ustrezne podatke o živalskih in rastlinskih vrstah, njihovih habitatih in habitatnih tipih ter njihovem statusu in ogroženosti glede na območju Geoparka.

Podatki morajo biti zbrani po uveljavljenih in standardiziranih metodah ter prikazani na način, ki bo omogočal njihovo uporabo v sodobnih informacijskih sistemih. Upoštevana mora biti aktualna okoljevarstvena in naravovarstvena zakonodaja ter ustrezne evropske smernice (Habitatna smernica, Ptičja smernica in Okvirna vodna smernica). Posebna pozornost je potrebno nameniti morebitnim zavarovanim območjem, ekološko pomembnim območjem in posebnim varstvenim območjem, ogroženim vrstam s slovenskega Rdečega seznama in evropsko pomembnim vrstam.

Vsebina naloge:

1. Kartiranje habitatnih tipov naj evidentira habitatne tipe in oceni njihovo stanje v naslednjih segmentih
 - območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno pestri, dobro ohranjeni in/ali redki,
 - območja pojavljanja ogroženih in zavarovanih rastlinskih ali živalskih vrst
 - pojavljanje habitatnih tipov po Habitatni direktivi,
 - pojavljanje vrst po Habitatni direktivi,
 - pojavljanje vrst ptičev po Direktivi za varstvo ptičev.
2. Inventarizacija ogroženih in zavarovanih rastlinskih ali živalskih vrst
3. Opredelitev posebnih varstvenih območij (Natura 2000), njihovih karakteristik, kvalifikacijskih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov

Temeljna načela za zajemanje podatkov:

Podatki o habitatnih tipih se zajamejo s terenskim kartiranjem, lega pa se opredeli s pomočjo digitalnih ortofotoposnetkov (DOF) z resolucijo 0,5 m (1:5000) in srednjo položajno natančnostjo 1,5 m. Podatki se hranijo v digitalni obliki z računalniško podprtim geografskim informacijskim sistemom. Za prostorsko opredeljevanje so uporabljali državni koordinatni sistem (Gauss – Krugerjeva projekcija v pravokotnih ravninskih koordinatah).

Osnovna topološka oblika podatkov je zaključen poligon, na katerega je vezan opisni podatek (ID poligona, vrsta habitatnega tipa (Physis koda in ime), avtor/vir podatka, datum popisa, opomba). Vsi poligoni so v enem sloju.

Za inventarizacije se uporabi splošno sprejete in uveljavljene metode za posamezne vrste oziroma skupine rastlin in živali. Vse podatke se prikaže tudi v digitalni obliki.

Območje obdelave:

Obravnava območje zajema celotno področje Geoparka.

Za območje celotnega področja Geoparka se izdelata tudi operativni program ukrepov varovanja območja celotnega Geoparka. V operativnem programu ukrepov se natančno določijo ukrepi za varovanje in ohranjanje vse narave in geologije na območju parka. Za vse navedene ukrepe se poda tudi načrt doseganja teh ukrepov in poda postopke spremljanja izvajanja teh ukrepov. Operativni program ukrepov se sprejeme skupaj z Občinskim odlokom, ki določa popolno upoštevanje operativnega programa ukrepov.

Kazalci spremljanja ukrepa

- število naravnih vrednot,
- število habitatnih tipov,
- število ogroženih živalskih in rastlinskih vrst

Odgovorna oseba: Vodja službe za urejanje prostora in varstvo okolja v občinski upravi

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Zavod za varstvo narave, OE Nova Gorica

Stroški

- inventarizacija žive narave

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj
Kartiranje habitatnih tipov		600 €/km ²		134.220,00 €
Mehkužci	30	280		8.400,00 €
Hrošči	60	280		16.800,00 €
Kačji pastirji	60	280		16.800,00 €
Metulji	60	280		16.800,00 €
Ribe in raki	90	280		25.200,00 €
Dvoživke in plazilci	40	280		11.200,00 €
Ptice	90	280		25.200,00 €
Sesalci	120	280		33.600,00 €
Opredelitev posebnih varstvenih območij	30	280		8.400,00 €
Skupaj				296.620,00 €
Režijski stroški				29.662,00 €
SKUPAJ				326.282,00 €

- operativni program ukrepov za varovanje parka

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj
Operativni program ukrepov	15	400	300	6.300,00 €

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	od 25 – 50%
Evropska in druga sredstva (možnost prijave projekta na različne programe: LIFE+, INTERREG, Norveški finančni mehanizem, strukturni in kohezijski skladi, ipd.)	od 50 - 75%
Možno sofinanciranje s strani drugih partnerjev, Ministrstva za okolje in prostor in drugih ministrstev (Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za regionalni razvoj)	odvisno od razpisov

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (mesece)
Izvedba kartiranj, inventarizacij in obdelave podatkov traja vsaj 2 leti (dve ustrezni sezoni za vsako skupino).	24
Operativni program ukrepov	2
SKUPAJ	26

17.6. Izdelava predpisa o varovanju pitne vode

CILJI UKREPA:

Zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode.

Opis dela

Ker občina nima več pristojnosti na področju varovanja virov pitne vode, mora izvesti vse potrebne dejavnosti za pospešitev priprave državnih predpisov varstva pitne vode. Država je dolžna sprejeti uredbo o vodovarstvenem območju za vodna telesa na območju občine Idrija. V občini se nahajajo tri vodna telesa podzemne vode:

- VTPodV_6021 Goriška brda in Trnovsko-Banjška planota (večji del občine),
- VTPodV_1007 Cerkljansko, Škofjeloško in Polhograjsko (skrajni V rob),
- VTPodV_1010 Kraška Ljubljana (skrajni JV rob).

Država mora za vsako od teh območij sprejeti uredbo v kateri določi:

- najožje območje (najstrožji režim – VVO I),
- ožje območje (strožji režim – VVO II),
- širše območje (blažji režim – VVO III)

Za posamezno območje se določijo ukrepi, prepovedi in omejitve za rabo vode in za gradnjo. Določijo se tudi prepovedi v zvezi z ravnanjem z zemljišči in gozdom. Ukrepi na vodovarstvenih območjih so namenjeni zmanjševanju nevarnosti, ogroženosti in tveganja, ki jih povzročajo že obstoječe dejavnosti ali dejavnosti, ki se v prostor šele uvajajo. Z omejitvami se podajo pogoji pod katerimi se lahko neka dejavnost na vodovarstvenem območju izvaja. Prepovedi pa so tiste vrste zaščita, ki v celoti prepoveduje določeno dejavnost na vodovarstvenem območju. Pri določanju prepovedi se izhaja iz načela, da so prepovedane vse dejavnosti, ki lahko trajno in nepovratno poslabšajo ekološko, kemijsko in količinsko stanje vodnega vira.

Občina pripravi dopis za Ministrstvo za okolje in prostor (Sektor za vode) v katerem jih seznanjajo s problematiko stanja pitne vode in nujnostjo priprave uredbe za zaščito vodnih virov.

Kazalci spremljanja ukrepa

- koncentracija nitratov (NO₃) (srednja letna koncentracija)
- koncentracije ortofosfatov
- površina in % vodovarstvenih območij
- kakovost pitne vode v vodovodnem omrežju (% mikrobiološko neustreznih vzorcev)
- presežene mejne vrednosti merjenih fizikalno kemijskih parametrov

Odgovorna oseba: Vodja službe za urejanje prostora in varstvo okolja v občinski upravi

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Ministrstvo za okolje in prostor

Stroški

Ukrep je del dela občinske uprave in ne zahteva dodatnih virov financiranja.

17.7. Nadgradnja ravnanja z odpadki v občini

CILJI UKREPA:

Zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij

Opis dela

Obstoječi sistem ločenega zbiranja odpadkov na območju občine Idrija in Cerklje je potrebno razširiti oziroma nadgraditi. Obstoječi sistem zbiranja odpadkov obsega naslednje aktivnosti:

- odvoz komunalnih odpadkov iz gospodinjstev, podjetji, ustanov, javnih površin;
- zbiranje in odvoz papirja, stekla ter odpadne plastične in kovinske embalaže;
- zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev;
- zbiranje kosovnih odpadkov iz gospodinjstev,
- zbiranje komunalnih odpadkov iz industrije, ustanov in obrti.

Komunala Idrija d.o.o. ima tako vzpostavljen tudi sistem ločenega zbiranja papirja, stekla, odpadne plastične in kovinske embalaže ter nevarnih odpadkov iz gospodinjstev. Zbiranje navedenih frakcij (razen nevarnih odpadkov) se izvaja s postavljenimi ekološkimi otoki in v zbirnem centru. Zbiranje bi bilo potrebno nadgraditi s postavitvijo večjega števila ekoloških otokov in s postavitvijo kontejnerjev za ločene frakcije v sklopu posameznih večjih podjetij. Nadgradnja pa je potrebna tudi v sklopu zbirnega centra za ločene frakcije in sicer z napravo za stiskanje (dopolnitve po prejemu podatkov s strani Komunale).

Sistem ločenega zbiranja odpadkov pa bo potrebno nadgraditi tudi skladno z razvojem Centra za ravnanje z odpadki (CERO) v Novi Gorici po vključitvi v sistem tega centra oziroma po vzpostavitvi regionalnega centra za ravnanje z odpadki. Sestavni del regionalnih centrov bodo morale biti tudi kompostarne (v CERO Nova Gorica v obstoječem stanju ni kompostarne), zato bo po zagonu kompostarne potrebno sistem ločenega zbiranja v občini Idrija potrebno nadgraditi z zabojniki za biološke odpadke.

Terminski plan za vzpostavitev regionalnega centra ni znan, saj je projekt trenutno v fazi dogovarjanja.

Kazalci spremljanja ukrepa

- količina ločeno zbranih odpadkov na prebivalca
- število ekoloških otokov na prebivalca

Odgovorna oseba: vodja oddelka za ravnanje z odpadki na Komunali Idrija d.o.o.

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Komunala Nova Gorica d.d.

Stroški

Stroški naj bi bili določeni in bodo posredovani iz Komunale Idrija d.o.o.

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100 %

Trajanje projekta:

Terminski plan naj bi bil izdelan in bo posredovan s strani Komunale Idrija d.o.o.

17.8. Študija variant za Center za ravnanje z gradbenimi odpadki – CERGO (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi)

CILJI UKREPA:

Ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg)

Opis dela

V študiji variant mora izdelovalec preveriti možnosti izvedbe Centra za ravnanje z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg). V sklopu Centra za ravnanje z gradbenimi odpadki mora biti opredeljena tako možnost odlaganja kot možnost predelave posameznih odpadkov. Študija variant mora za variantne predloge vsebovati analizo umestitve v prostor, tehnično izvedljivost, ekonomičnost, časovno izvedljivost, možnosti financiranja (javna in zasebna vlaganja) in določiti vplive na okoljske elemente. Na podlagi ocene variant izdelovalec predlaga izbrano rešitev. Ločeno mora študija variant oceniti sinergijske učinke, zaradi odlagališča ali predelave gradbenih odpadkov.

Študija opredeljuje različne variantne rešitve:

- izvedljivosti CERGO glede na možnost odlaganja in predelave,
- umestitve v prostor, kar predstavlja obravnavo umestitve v prostor z geografsko informacijskim sistemom,
- tehnične izvedljivosti, kar predstavlja različne možne tehnologije odlaganja in predelave tovrstnih odpadkov, določa ocene predvidenih posameznih vrst gradbenih odpadkov (masne tokove) in opredeljuje ostale tehnične karakteristike odlaganja oziroma predelave,
- okoljskih vplivov z umestitvijo CERGO, tako z vidika same umestitve infrastrukture centra v prostor kot z vidika vplivov po vzpostavitvi dejavnosti odlaganja oziroma predelave,
- ekonomičnosti glede na izvedbo same infrastrukture (CBA, analize stroškov in koristi) in
- časovno izvedljivost (terminski plan).

Na podlagi ocene variant se predlaga optimalno rešitev z upoštevanjem vseh vidikov. Študija variant opredeljuje strokovno presojo posameznih strukturiranih podprojektov v okviru vzpostavitve Centra za ravnanje z gradbenimi odpadki z vidika upravičenosti stroškov (ekonomika in viri financiranja) in pripravo preliminarne ocene finančne konstrukcije in posameznih virov financiranja. Dokument identifikacije investicijskega projekta (del študije, ki opredeljuje finančne konstrukcije) mora biti izdelan v skladno z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, 60/06). Sestavni del tega dokumenta bo tudi analiza stroškov in koristi ter določitev zneska nepovratne pomoči EU, izdelana v skladu z Delovnim dokumentom št. 4 Evropske komisije – Navodilom za uporabo metodologije pri izdelavi analize stroškov in koristi.

Študija mora vsebovati:

1. Predstavitev potreb po vzpostavitvi takšnega centra.
2. Analizo predvidenih lokacij za umestitev CERGO v prostor.
3. Analiza potencialnih količin odpadkov na območju širše in in ožje regije (območje zajema)
4. Analiza predvidenih količin gradbenih odpadkov onesnaženih z Hg
5. Pregled možnih tehnologij predelave gradbenih odpadkov.
6. Izdelava gradbeno-tehničnega elaborata za posamezno varianto.
7. Izdelava razvojno – urbanističnega elaborata za posamezno varianto.
8. Izdelava okoljskega elaborata za posamezno varianto.

9. Izdelava ekonomskega elaborata z CBA analizo glede na različne variante umestitve in tehnologije in možnostjo sofinanciranja.
10. Organizacija sistema zbiranja gradbenih odpadkov.
11. Predstavitev posameznih variant.
12. Analiza smernic za strategijo prostorskega razvoja in prostorskega reda.
13. Primerjava variantnih rešitev.

V I. fazi (Opredelitev možnih lokacij in tehnologij odlaganja/predelave) projekta mora biti prikazana predstavitev potreb po vzpostavitvi takšnega centra, določene potencialne lokacije za umestitev tega projekta in analizirane potencialne količine odpadkov na območju širše in in ožje regije (natančneje količine z vsebnostjo Hg).

Lokacije morajo biti določene glede na študije privlačnosti, ranljivosti in ustreznosti prostora za tako dejavnost. Izbrane lokacije morajo biti podrobno opisane in grafično prikazane in predložene v potrditev Občini Idrija. V okviru možnih lokacij naj bo opredeljenih ca. 2–5 potencialnih lokacij.

V II. fazi (Primerjava lokacij oz. variant umestitve in tehnologij odlaganja/predela) projekta je potrebno za vsako lokacijo in za možne tehnologije izdelati gradbeno-tehnični, razvojno-urbanistični, okoljski in ekonomski elaborat. Ti bodo služili kot osnova za končno izbiro lokacije in tehnologije glede na primernost z vseh naštetih vidikov vključno z upoštevanjem sprejemljivosti CERGO v lokalnem okolju.

Posamezne variante naj bodo predstavljene ob upoštevanju vseh pripravljenih elaboratov. Vsaka variantna rešitev mora biti podrobno opisna in grafično prikazana. Kartografski del naj bo izdelan v primernem merilu in na različnih podlagah (DOF, TTN). V okviru študije je potrebno podrobno analizirati smernice za občinski prostorski načrt in prostorski red, ki se nanašajo na preučevano tematiko. Ugotovitve oz. usmeritve morajo biti tako upoštevane pri primerjavi posameznih lokacij.

Primerjava variantnih rešitev mora biti izvedena na podlagi ustrezne metodologije, ki mora biti natančno opredeljena. Variantne rešitve morajo biti primerjane:

- z vidika izvedljivosti posamezne tehnologije (odlaganje/predelava),
- z vidika vplivov na regionalni in urbani razvoj,
- z gradbeno – tehničnega vidika,
- z vidika vplivov na okolje,
- z ekonomskega vidika,
- z vidika sprejemljivosti v lokalnem okolju.

Na podlagi primerjave mora biti predlagan izbor najustreznejše lokacije oz. variante, skupaj z usmeritvami za nadaljnje delo.

Kazalci spremljanja ukrepa

- količina zbranih gradbenih odpadkov,
- količina predelanih gradbenih odpadkov,
- količina zbranih/odloženih/predelanih gradbenih odpadkov z vsebnostjo Hg

Odgovorna oseba: vodja oddelka za okolje in prostor v občinski upravi ali vodja oddelka za javne gospodarske službe

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Komunala Idrija d.o.o.,
- Rudnik živega srebra Idrija d.o.o.
- Ministrstvo za okolje in prostor – ARSO, (sodelovanje, potencialno sofinanciranje)
- Potencialni Investitor za vzpostavitev CERGO

Stroški

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
Predstavitev potreb po vzpostavitvi takšnega centra	3	400	500	1.700,00
Analiza predvidenih lokacij za umestitev CERGO v prostor.	15	400	100	6.100,00
Analiza potencialnih količin odpadkov na območju širše in in ožje regije (območje zajema)	4	400	0	1.600,00
Analiza predvidenih količin gradbenih odpadkov onesnaženih z Hg	4	400	0	1.600,00
Pregled možnih tehnologij predelave gradbenih odpadkov	10	400	0	4.000,00
Izdelava gradbeno-tehničnega elaborata za posamezno varianto	30	400	300	12.300,00
Izdelava razvojno – urbanističnega elaborata za posamezno varianto	20	400	200	8.200,00
Izdelava okoljskega elaborata za posamezno varianto	25	400	100	10.100,00
Izdelava ekonomskega elaborata za posamezno varianto	15	400	100	6.100,00
Predstavitev posameznih variant (pisno in grafično)	7	400	300	3.100,00
Organizacija sistema zbiranja gradbenih odpadkov	5	400	0	2.000,00
Analiza smernic za strategijo prostorskega razvoja in prostorskega reda	3	400	0	1.200,00
Primerjava variantnih rešitev	5	400	0	2.000,00
SKUPAJ				60.000,00

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100 %

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (meseči)
I. faza – Opredelitev možnih lokacij in tehnologij odlaganja/predelave	1,5
II. faza – Primerjava lokacij oz. variant umestitve in tehnologij odlaganja/predelave	2,5
SKUPAJ	4

17.9. Izvedba zaprtja oz. sanacije odlagališča Raskovec

CILJI UKREPA:

Ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.

Opis dela

Za odlagališče Raskovec je na Agenciji republike Slovenije za okolje vložen Program zapiranja, ki pa še ni uradno potrjen. Za odlagališče Raskovec je bila najprej predvidena sanacija za prilagoditev odlagališča takrat veljavnim predpisom (Pravilniku o odlaganju odpadkov). Po programu prilagoditve, naj bi bilo po ustreznih sanaciji in ureditvi novega dela odlagališča možno odlagati odpadke do konca leta 2015.

V letošnjem letu pa je bila na Agencijo RS za okolje vložena Vloga za zapiranje odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec. Program prilagoditve se je ustrezno preoblikoval v program zapiranja odlagališča. Kljub zapiranju odlagališča je potrebno določene dele sanirati in ustrezno urediti skladno z zakonodajo na tem področju. Zapiranje odlagališča je predvideno skladno s Programom prilagoditve odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec v občini Idrija pravilniku o odlaganju odpadkov (Komunalna d.o.o., december 2004) oziroma Vlogo za zaprtje odlagališča. V omenjenem programu prilagoditve so določene vse strokovne podlage za ustrezno zaprtje odlagališča.

Za zapiranje odlagališča mora biti zagotovljena izvedba in financiranje programa predpisanih ukrepov po prenehanju njegovega obratovanja.

Uredba o odlaganju odpadkov na odlagališčih (Ur. RS št. 32/06, 98/07, 62/08) določa, da morajo biti za zaprtje odlagališča površine telesa odlagališča primerno prekrите in morajo imeti urejeno površinsko tesnjenje in površinsko odvajanje padavinskih odpadnih vod ter urejeno odplinjanje.

Upravljavca zaprtega odlagališča mora v časovnem obdobju, določenem v odločbi o zaprtju odlagališča, zagotavljati:

- vzdrževanje in varovanje zaprtega odlagališča,
- izvajanje meritev na način in v obsegu, določenem za izvajanje obratovalnega monitoringa odlagališča,
- redne preglede stanja telesa zaprtega odlagališča v obsegu, določenem za nadzor telesa odlagališča in
- izdelavo poročila o stanju odlagališča in opravljenih predpisanih meritvah za posamezno koledarsko leto.

Naloge upravljavca odlagališča Raskovec (Komunala Idrija d.o.o.) bodo natančno določene v odločbi o zaprtju odlagališča. Iz navedene odločbe bodo tudi dokončno določene investicije, ki so potrebne za ustrezno sanacijo odlagališča.

Izvajanje ukrepov določenih v Programu prilagoditve oziroma v sklopu Odločbe s strani Ministrstva za okolje in prostor bo zakonsko obvezno in nadzorovano z inšpekcijskim nadzorom. Neupoštevanje odločbe bo kaznovano z denarnimi prekrški.

Kazalci spremljanja ukrepa

- ustrezno izvedeni ukrepi
- monitoring izcednih vod
- poročilo o stanju odlagališča

Odgovorna oseba: vodja oddelka za ravnanje z odpadki na Komunalni Idrija d.o.o.

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Ministrstvo za okolje in prostor (ASRO)

Stroški

Stroški naj bi bili določeni (za Program prilagoditve v sklopu Vloge za odločbo o zaprtju) in bodo posredovani iz Komunale Idrija d.o.o.

Dokončne investicije po zaprtju odlagališča bodo določene v sklopu Odločbe o zaprtju odlagališča, ki jo bo izdalo Ministrstvo za okolje in prostor.

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun (takse)	100 %

Trajanje projekta:

Terminski plan naj bi bil izdelan (za Program prilagoditve v sklopu Vloge za odločbo o zaprtju) in bo posredovan s strani Komunale Idrija d.o.o.

Dokončni terminski plan investicij po zaprtju odlagališča bo določen v sklopu Odločbe o zaprtju odlagališča, ki jo bo izdalo Ministrstvo za okolje in prostor.

17.10. Osveščanje in informiranje prebivalcev na temo okolja

CILJI UKREPA:

Osveščenost in informiranost občanov o okolju ter o možnostih njihovega ustrežnejšega ravnanja.

Opis dela

Pripravijo se projekti, ki bodo dvignili informiranost in osveščenost občanov o okoljskih problemih. Teme informativnih dejavnosti se nanašajo na pereče okoljske probleme v občini. Izvedejo se naslednje dejavnosti:

- Izpeljava delavnic na temo ravnanja z odpadki in predavanj na temo odgovornega potrošništva (kako proizvesti čim manj odpadkov v gospodinjstvu, ločeno zbiranje odpadkov...).
- Priprava člankov na temo vplivov radona na okolje oz. zdravje ljudi in o monitoringu države in ukrepov občine za zmanjšanje izpostavljenost.
- Priprava članka na temo pomembnosti biotske raznovrstnosti in stanju le-te v občini.
- Priprava članka na temo ukrepov potrebnih v primeru poslabšanja kvalitete pitne vode in o varčevanju s pitno vodo (raba kapnice za zalivanje vrtov).
- Priprava članka s priporočili povezanimi z uživanjem rib iz bodotokov ogroženih z živim srebrom (metil živo srebro v ribah), doma pridelanih vrtnin na območjih s povšanimi konc. Hg v prsti ter uživanje srnjadi, ki se pasejo na takih območjih.
- Osveščanje javnosti o energetske učinkovitem ravnanju in rabi obnovljivih virov energije. Izdelava promocijskega materiala, ki občanu nudi vse informacije o možnosti izboljšanja lastne energetske učinkovitosti (bivalni prostori, proizvodni procesi...).

Kazalci spremljanja ukrepa

- okoljski kazalci navedeni po posameznih okoljskih elementih

Odgovorna oseba: Vodja službe za prostor in varstvo okolja v občinski upravi

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

- Vzgojno – izobraževalne ustanove
- Lokalno prebivalstvo (vir informacij)
- Nevladne organizacije
- Lokalna javna občila

Stroški

Naloga	Trajanje (dni)	Cena dela (€/dan)	Material/delo (€)	Skupaj (€)
Osveščanje o ravnanju z odpadki.	10	300	2.000,00 €	5.000,00 €
Priprava članka o vplivih radona.	6	300		1.800,00 €
Osveščanje javnosti o energetsko učinkovitem ravnanju in rabi obnovljivih virov energije.	14	300	2.800,00 €	7.000,00 €
Priprava članka na temo biotske raznovrstnosti.	6	300		1.800,00 €
Priprava članka na temo pitne vode.	6	300		1.800,00 €
Priprava članka o živilih onesnaženih z Hg.	6	300		3.600,00 €
SKUPAJ				21.000,00 €

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračun	100 %

Trajanje projekta:

Faza	Trajanje (meseči)
Osveščanje o ravnanju z odpadki	1
Priprava članka o vplivih radona.	1
Osveščanje javnosti o energetsko učinkovitem ravnanju in rabi obnovljivih virov energije.	2
Priprava članka na temo biotske raznovrstnosti	1
Priprava članka na temo pitne vode	1
Priprava članka o živilih onesnaženih z Hg.	1
SKUPAJ	7

17.11. Vzpostavitev (med)občinske okoljske inšpekcije

CILJI UKREPA:

Zagotovitev nadzora nad okoljem.

Opis dela

Občina bi v sodelovanju s sosednjimi občinami ustanovila medobčinsko inšpekcijsko službo, ki bi pokrivala tudi okolje. Občina lahko prevzeme vodilno vlogo pri izpeljavi potrebnih usklajevalnih aktivnostih za vzpostavitev inšpekcije. Usklajevanja in dogovor se naj izvede med sosednjimi občinami, ki še nimajo inšpekcijskih služb.

Pripravi se predpis (občinski odlok), ki ureja vse potrebno za vzpostavitev inšpekcije:

- sedež (določi se sedež inšpekcije in njeno uradno ime),
- naloge in organizacija dela (natančno se določi naloge inšpekcije, pooblastila, pravice in dolžnosti)
- sredstva za delo (dogovor med občinami o razdelitvi potrebnih sredstev za financiranje...)

Z vidika okolja so ključna določila, ki bodo urejala pristojnosti na področju varovanja okolja. Medobčinska inšpekcija more biti zasnovana tako, da obravnava vsakršno dejavnost, ki ima možen negativen vpliv na okolje. Za primere, ko medobčinski inšpektor nima pooblastil (dejavnosti, ki se urejajo z državnimi predpisi) se vzpostavi sistem sodelovanja z državnimi inšpekcijskimi službami. V tem primeru medobčinska inšpekcija izvaja naloge obveščanja za čimprejšnjo rešitev okoljskih problemov.

Kazalci spremljanja ukrepa

- število nelegalnih odlagališč,
- število neustrezno komunalno opremljenih objektov,
- ...

Odgovorna oseba: Župani občin

Druge organizacije: katere organizacije je treba vključiti v izvajanje

-sosednje občine

Stroški

Stroški se po posameznih občinah razdelijo glede na velikost (št. prebivalcev).

Financiranje:

Vir sredstev	Delež investicije
Občinski proračuni	100 %

17.12. Opredelitev finančnih izdatkov občinskega proračuna za prioritete ukrepe

Tabela 57: Terminski plan proračunskih stroškov za izvedbo prioritetenih ukrepov

Ukrepi	Potrebna sredstva 2009 (€)	Potrebna sredstva 2010 (€)	Potrebna sredstva 2011 (€)	Potrebna sredstva 2012 (€)	Potrebna sredstva 2013 (€)
1. Izdelava operativnega programa upravljanja in sanacije območij onesnaženih z Hg.	36600	-	-	-	-
2. Geopark – inventarizacija žive narave in operativni program ukrepov za varovanje parka	-	-	40785	40785	-
3. Izdelava predpisa o varovanju pitne vode	/	/	/	/	/
4. Priprava ustreznih občinskih predpisov in podlag za ravnanje z odpadno vodo	-	35400	-	-	-
5. Nadgradnja ločenega zbiranja odpadkov v občini	še niso določena	še niso določena	še niso določena	še niso določena	še niso določena
6. Študija variant za Center za ravnanje z gradbenimi odpadki – CERGO (tudi z nevarnimi z vsebnostjo Hg in radioaktivnimi elementi)	-	-	-	-	60000
7. Izvedba zaprtja oz. sanacije odlagališča Raskovec.	še niso določena	še niso določena	še niso določena	še niso določena	še niso določena
8. Izdelava lokalnega energetskega koncepta (vključno z energetske bilanco občine).	-	29600			
9. Osveščanje in informiranje prebivalcev.	4200	4200	4200	4200	4200
10. Vzpostavitev sistema za upravljanje z okoljem (EMAS) v občinski upravi.	28000				
11. Vzpostavitev (med) občinske okoljske inšpekcije.	skladno z dogovorom med občinami	skladno z dogovorom med občinami	skladno z dogovorom med občinami	skladno z dogovorom med občinami	skladno z dogovorom med občinami
	68.800,00	69.200,00	44.985,00	44.985,00	64.200,00

18. VIRI IN LITERATURA

1. Benčina T., 2007, Okoljevarstvene zasnove razvoja občine Idrija – diplomsko delo, Filozofska fakulteta, Ljubljana
2. Atlas okolja, Agencija RS za okolje, <http://www.arso.gov.si/>, 2008
3. Operativni program zmanjševanja onesnaževanja vodnega okolja z emisijami živega srebra iz razpršenih virov onesnaževanja v RS, ARSO, 2004
4. Slovenija - pokrajine in ljudje, Založba mladinska knjiga, Ljubljana, 1998
5. Raziskava živega srebra v Republiki Sloveniji in študija možnosti za zmanjšanje emisij živega srebra v okolje, ERICO Inštitut za ekološke raziskave, Velenje, 2002
6. Dizdarevič, T., 2006. Letno poročilo službe za varstvo pri delu Rudnika živega srebra Idrija v zapiranju d.o.o. za leto 2005. Idrija
7. Gosar, M., Šajn, R., 2001. Živo srebro v tleh in podstrešnem prahu v Idriji in okolici kot posledica orudenja in rudarjenja. Geologija, 44, 1, str. 137–159
8. Gosar, M., Šajn, R., 2002. Obremenjenost okolja v Idriji z živim srebrom. Ujma, 16, str. 239–245.
9. Poročilo o stanju okolja v Sloveniji, Agencija RS za okolje, Ljubljana, 2002
10. Gosar, M., Čar, J., 2006. Vpliv žgalnic živosrebrne rude iz 16. in 17. stoletja na razširjenost živega srebra v okolici Idrije. Ljubljana, Geologija, 49/1, 91-101
11. Gosar, M., Šajn, R., 2001. Mercury in soil and attic dust as a reflection of Idrija mining and mineralization (Slovenia). Ljubljana, Geologija, 44/1, 137-159.
12. Prometne obremenitve 2006, Direkcija RS za ceste, <http://www.dc.gov.si/si/promet/>, 2008
13. Spletne strani Komunale Idrija d.o.o., <http://www.komunalaidrija.si/>, 2008
14. Svetina, M., Justin, B., Druks, P., Gosar, M., 2002. Raziskava virov živega srebra v Republiki Sloveniji in študija možnosti za zmanjšanje emisij živega srebra v okolje. Velenje, ERICO, Inštitut za ekološke raziskave, 136 str.
15. Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt Občine Idrija, Ljubljanski urbanistični zavod, d.d., Aquarius d.o.o., Ljubljana, junij 2008
16. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2005, Agencija RS za okolje, Ljubljana, 2007
17. Program oskrbe s pitno vodo, Komunala Idrija d.o.o., december 2007
18. Poročilo o kakovosti podzemne vode v Sloveniji v letih 2004 in 2005, Agencija RS za okolje, Ljubljana, 2007
19. Mohar A., Mikuž M., Zwitter T., Monitoring svetlobnega onesnaženja, Pobuda za temno nebo, URL.:<http://www.temnonebo.org>, 2005
20. Interna poročila Komunale Idrija d.o.o., Ana Knap, 2008
21. Program oskrbe s pitno vodo, Komunala Idrija d.o.o., 2007
22. Interno poročilo podjetja Avrigo d.o.o., Marjeta Marušič, 2008
23. Poročilo o meritvah hrupa v okolju št. BM-05-06-019 (za Hidria Rotomatika d.o.o., Spodnja Idrija), EVTSistemi d.o.o., 2006
24. Poročilo o meritvah hrupa v okolju št. 01-050-05 (za Hidria Rotomatika d.o.o., Spodnja Idrija), EVTSistemi d.o.o., 2005
25. Poročilo o meritvah št. LET 20060493/A (Emisije v zrak za Hidria Rotomatika d.o.o., Spodnja Idrija), ZVD d.d., 2007
26. Program prilagoditve odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec pravilniku o odlaganju odpadkov, Komunala d.o.o. Idrija, 2004
27. Poročilo o telesu odlagališča za odlagališče Raskovec, Komunala d.o.o. Idrija, 2008
28. Poročilo o zbranih komunalnih odpadkih v letih od 2001 – 2007, Komunala d.o.o. Idrija, 2008

29. Primerjava količine ločeno zbranih frakcij v letih 2004 – 2007, Komunala d.o.o. Idrija, 2008
30. SI-STAT podatkovni portal, SURS, 2008
31. Poročilo monitoringa kakovosti voda za življenje sladkovodnih vrst rib za leto 2006, ARSO 2007
32. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2005, ARSO 2006
33. Priporočila ministra za pripravo občinskih programov varstva okolja (OPVO), Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana, marec 2007
34. SIQ - Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje, <http://www.siq.si>, 2008